

KELETI VÁROSRÉSZI ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Pécs, 2020.

Legitimáció

Intézmény OM - azonosítója: 027129	Készítette a nevelőtestület: Intézményvezető Ph
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások	
Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai programot a /2020.(.....) határozatszámon a nevelőtestület elfogadta: nevelőtestület nevében	
20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) az óvoda szakmai munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított: szakmai munkaközösség-vezető	
Az Nkt 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai programot az óvoda vezetője a /2020 (...) határozatszámon jóváhagyta óvodavezető	
A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak a szülői közösség képviselőjében	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható az óvoda honlapján: www.....	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig.
Verziószám: /2020. (ahányadik módosítása a programnak)	Iktatószám: Készült: 14 db eredeti példány

Tartalomjegyzék

Bevezető	7
1. Helyzetkép az óvodáról.....	10
Küldetésnyilatkozat.....	14
Óvodakép	14
Gyermekkép	15
Pedagóguskép	15
Humánerőforrások, az óvoda személyi feltételei.....	16
Az óvoda tárgyi feltételei	18
2. Óvodánk nevelési céljai	21
2.1. Óvodai nevelésünk általános feladatai	22
3. Óvodai nevelésünk alapvető keretei	24
3.1 Az egészséges életmód alakítása	24
3.2.Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	31
3.3.Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés	37
4. Óvodánk csoportjai és életszervezésük	40
5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógusok feladatai.....	42
5.1. Játék.....	42
5.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	45
5.3. Mozgás	50
5.4.Verselés, mesélés.....	54
5.5.A külső világ tevékeny megismerése.....	57
5.6.Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	62
5.7.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	66
5.8.Munka jellegű tevékenységek.....	72
5.9. Az intézmények által kidolgozott jó gyakorlatok.....	76
5.10. A pedagógiai - szakmai munka ellenőrzése, értékelése, eredményessége.....	77

6. Gyermekvédelem- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	79
7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	87
8. Ünnepeink, hagyományaink	96
9. Az óvoda kapcsolatrendszere	97
9.1. Az óvoda és a család	97
9.2. Óvoda – iskola	100
9.3. Óvodánk egyéb kapcsolatai.....	101
10. Óvodánk írásos dokumentumai	103
10.1. A gyermek fejlődésének nyomon követése	103
11. Az óvoda szolgáltatásai	104
Érvényességi rendelkezések.....	105
1. számú melléklet Óvodák bemutatkozása	106
2. számú melléklet Az intézmények által kidolgozott jó gyakorlatok részletes ismertetője	122

Dorothy Lax Ho/tz
Egy Élet a kezekben

*Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulják, milyen megbélyegzettnek
lenni.*

*Ha a gyerekek ellenségeskedésben
élnek, Megtanulnak veszekedni.*

*Ha a gyerekek kicsúfolva
élnek, Megtanulnak
szégyenlősnek lenni.*

*Ha a gyerekek megszégyenítve élnek,
Megtanulnak bűnösnek lenni.*

*Ha a gyerekek toleráns légkörben
élnek, Megtanulnak türelmesnek
lenni.*

*Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bizalommal élni.*

*Ha a gyerekek megdicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni
magukat.*

*Ha a gyerekek méltóságban élnek,
Megtanulják az igazságot.*

*Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hinni.*

*Ha a gyerekek hitelesen
élnek, Megtanulják mit
jelent szeretni.*

*Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megkeresni a szeretetet a világon.*

A **Keleti Városrészi Óvoda Pedagógiai Programja** a 13 intézmény pedagógiai gyakorlatának értékeire építve, a nevelőtestület által közösen íródott.

A program 2020. évi felülvizsgálatát, újragondolását a jogszabályi változások és a nevelőtestület innovációs tevékenysége, az **„EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása”** című kiemelt projektbe való kapcsolódás is szükségessé tette.

Kedves Szülők!

Szeretettel köszöntjük Önöket, megtiszteltetés számunkra, hogy érdeklődnek Pedagógiai Programunk iránt. A gyermekek fejlődése, az esélyteremtés megvalósulása érdekében fontos, hogy a szülők „beavatottak” és tevékeny részesei legyenek óvodánk életének. Kérem, ismerjék meg célkitűzéseinket, legyenek partnerek céljaink megvalósításában!

Pedagógiai gyakorlatunkban a gyermek fejlesztésének alapja a játék és a mozgás. Pedagógusaink kultúraközvetítése által gyermekeink érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodnak. A közös élmény, öröm, gondolkodás és kommunikáció közben kialakulnak a gyermekben azok a személyiségvonások, amelyek segítik őt az iskolai közösségbe történő beilleszkedésben.

Pedagógiai programunk tükrözi **gyermekszeretetünket, tudásunkat, a gyermekek iránt érzett felelősségünket, segítőkészségünket.**

Kedves Gyerekek!

Mi mindannyian azon munkálkodunk, hogy érezzétek biztonságban magatokat óvodánkban, legyetek kiegyensúlyozottak, érdeklődőek, nyitottak a természet csodáira. Számos élményben, játékban lesz részetek, mellyel szeretnénk emlékezetessé, széppé tenni az itt töltött éveiteket.

Kedves Kollégák!

A Pedagógiai Programunkban foglaltak az **alapja és meghatározója annak a közös értékrendnek, melyet minden dolgozónak követnie kell** a gyermekek eredményes nevelése, fejlesztése érdekében. **Gyermekeink-** a felgyorsult, folyamatosan változó világ, a gazdasági és kulturális tendenciáinak következtében- **igen eltérő fejlettségi szintet és értékrendet mutató személyiségjegyekkel érkeznek.** A környezeti tényezők erőteljesen befolyásolják, determinálják a gyermek fejlődését. Előnyt és hátrányt képeznek az önmegvalósításában, az életvitelében, az életminőségében. A negatív hatások mérséklésével, a pozitív hatások felerősítésével kell **törekednünk az esélyteremtésre.**

Nevelési céljaink megvalósításában a pedagógiai módszerek és eszközök különbözősége biztosíték a sokszínűsésre, ugyanakkor lehetőséget ad számotokra a módszertani önállóságra, a pedagógiai személyiségetek szabad kibontakoztatására.

Nevelési feladataink szerteágazóak és egymással összefüggőek. Megvalósításuk nevelési céljaink kiteljesedését, a nevelési gyakorlat minőségi fejlődését szolgálják.

Pedagógiai programunk hatékonyságának záloga, hogy **alkalmazása a nevelés minden területére, az óvodai élet egészére kiterjed.**

Tóth Zsuzsanna
Óvodavezető

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok
- 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

1. Helyzetkép az óvodáról

Az óvoda adatai

Az intézmény neve: *Keleti Városrészi Óvoda*

Székhelye: 7629 Pécs, Teleki Blanka u.2.

Székhelyintézmény/ tagintézmény neve	Telephelye	Gyermek cs.száma	Férőhely	Maximális létszám
<i>Keleti Városrészi Óvoda</i>	7629 Pécs, Teleki Blanka u.2	6	150	180
<i>Bártfa Utcai Tagóvoda</i>	7627 Pécs, Bártfa u. 17	3	60	72
<i>Buzsáki Imre Utcai Tagóvoda</i>	7630 Pécs, Buzsáki Imre u.10	2	46	55
<i>Dr. Majorossy I. Utcai Tagóvoda</i>	7621 Pécs, Dr .Majorossy I. u. 10	3	56	67
<i>Eszperantó Utcai Tagóvoda</i>	7628 Pécs, Eszperantó u. 11.	3	63	76
<i>Fürj Utcai Tagóvoda</i>	7630 Pécs, Fürj u. 23	1	25	30
<i>Hirdi Tagóvoda</i>	7693 Pécs, Zengő u. 49/A	2	50	60
<i>Pákolitz István Utcai Tagóvoda</i>	7629 Pécs, Pákolitz István u.34	2	40	48
<i>Sétatér Utcai Tagóvoda</i>	7627 Pécs, Sétatér u. 5	2	50	60
<i>Somogyi Tagóvoda</i>	7691 Pécs, Somogy u.95.	2	40	48
<i>Vargha Damján Utcai Tagóvoda</i>	7622 Pécs, Vargha Damján u. 2	3	75	90
<i>Vasasi Tagóvoda</i>	7691 Pécs, D.u.1.	3	74	89
<i>Zsolnay Vilmos Utcai Tagóvoda</i>	7630 Pécs, Zsolnay Vilmos u. 90.	3	72	86
Összesen:		35	801	961

Az intézmény fenntartója:

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata, 7621 Pécs, Széchenyi-tér 1

Az intézmény feladatai

- ✓ A gyermekek óvodai nevelése három (legalább kettő és fél) éves kortól a tankötelezettség elérésének megkezdéséig.
- ✓ A többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.
- ✓ Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, képesség kibontakoztató felkészítése.

A Pedagógiai Programot készítette a Keleti Városrészi Óvoda nevelőtestülete.

A nevelés nyelve magyar.

A hitoktatás évente a szülői igények alapján szerveződik.

Óvodánk 13 épülete felöleli a Keleti Városrész egészét. Természeti környezetünk a Mecsek keleti oldala, ahol a társadalom minden rétegét képviselő lakossággal, a belvárosi és a külvárosi települési sajátosság egyaránt adott.

Óvodáink egyrészt, igényes kertvárosi környezetben, jó egzisztenciájú családokban, másrészt a külváros elszürkült, fejlődésben megállt lakótelepén, régi bányásztelepüléseken élő családok gyermekeit fogadják. Az ő életüket az egyre súlyosbodó társadalmi problémák, a munkanélküliség, a mélyszegénység nehezíti, közöttük igen magas a cigány családok száma.

Szociokulturális környezetünkéből fakadó szükséglet a különbözőségekre épülő nevelőmunka megvalósítása integrációs keretek között, inkluzív pedagógiai szemlélettel.

A kisebbségi és többségi társadalom gyermekeinek együttélésében, a **cigány gyermekek kulturális nevelésében** elsősorban a *Pákolitz István Utcai* Tagóvodának van több éves szakmai gyakorlata. Itt a teljes alkalmazotti közösség egy tudatos szemléletváltás eredményeként felkészült a cigánygyermekek integrált nevelésére. Megismertek a cigányság történelmi múltjával, jelenével, hagyományaival, hiedelemvilágával, a család szerkezetével, nevelési szokásaival.

A *Teleki Blanka Utcai* épület nevelőtestületének belső igényéből fakadó innováció eredményeként egy gyermekcsoportban adaptáltuk a **Montessori pedagógiát**, amely iránt a szülői érdeklődés évről-évre növekszik. Újabb csoportok beindítására a szakmai képzettség megvan, feltétel: a tárgyi eszközrendszer biztosítása.

Óvodáinkban a prevenció hangsúlyos szerepet kap, ezt elősegítve elérhetővé vált az **óvodapszichológusi ellátás**. A gyermekek számára befogadó, esélyegyenlőséget és egyenlő hozzáférést biztosító feltételeket teremtünk a megfelelő testi-lelki-kognitív érésük érdekében. Az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessé tételével olyan attitűd kialakítására törekszünk, ami csökkenti a végzettség nélküli iskolaelhagyást.

A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására, továbbformálására. Az óvoda minden dolgozója pozitív mintát nyújt az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

A Zöld Óvoda kritériumrendszerének megfelelően a környezeti nevelést kiemelten kezeli az Eszperantó Utcai Tagóvoda (Örökös Zöld Óvoda), a Keleti, a Dr. Majorossy Imre Utcai, a Zsolnay Vilmos Utcai, a Bártfa, a Buzsáki Imre Utcai, a Sétatér Utcai Tagóvoda és a Somogyi Tagóvoda (Zöld Óvodák) Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet által adott „kincsekkel”.

Az óvodapedagógusok folyamatosan gyarapítják a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőtt és a gyermek környezet- és egészségbarát szemléletre ható könyvek vonatkozásában egyaránt.

A három év alatti gyermekek gondozása-nevelése

Célunk: A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, -17- a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést. A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzetiségi/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése. A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében pedig, minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

A Keleti Városrészi Óvoda nevelési gyakorlatának értéke, hogy a közösen megfogalmazott szakmai koncepciók mellett minden intézmény megtarthatja saját arculatát, tovább élhetnek és fejlődhetnek szakmai hagyományaik és törekvéseik. A gyermekcsoportok megtarthatják egyediségüket, az óvodapedagógusok egyéniségüket.

Óvodai nevelésünk alapelvei

- ✓ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.
- ✓ A gyermek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- ✓ A gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.
- ✓ Gyermekbarát, biztonságot nyújtó, befogadó környezet megteremtése.
- ✓ Érzékenység ébrentartása a környezetbarát és a környezettudatos életmód iránt.
- ✓ A gyermek alaptevékenysége a játék, amely a világ megismerésének leggazdagabb formája.
- ✓ Széleskörű, választható, érdeklődésre épülő tevékenységformák biztosítása.
- ✓ Az integrációt támogató új tanulásszervezési eljárások és módszerek alkalmazása
- ✓ Aktuális fejlettséget, hozott értéket figyelembe vevő optimális fejlesztés.
- ✓ A gyermeki különbségek felismerése és elfogadása, az inkluzív szemlélet érvényesülése biztosítsa minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- ✓ A gyermeki szocializáció fejlődését segítő, interakcióra és kommunikációra épülő légkör kialakítása
- ✓ Az alkalmazott pedagógiai módszerek a gyermek érési üteméhez igazodva segítsék egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakítását.
- ✓ A családdal való tapintatos együttműködés, személyes kapcsolattartás.

Pedagógiai programunk abból az alapvető emberi szükségletből (emberi személyiségből) indul ki, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi és megismételhetetlen személyiség és szociális lény egyszerre.

Küldetésnyilatkozat

Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését.

Ennek érdekében fontosnak tartja:

- ✓ a nevelőtestület átfogó, intézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódását,
- ✓ helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések kialakítását, működtetését, fenntartását a kitűzött célok elérése érdekében,
- ✓ az óvoda befogadó nevelését erősítő, a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek megteremtését.

Óvodáinkban gyermekeink önfeledt játékkal, vidám, megértő, biztonságot adó légkörben élik napjaikat, ahol inkluzív szemléletű, hátrányt csökkentő pedagógiai attitűddel rendelkező óvodapedagógusok segítik fejlődésüket.

Munkánkat kiegyensúlyozott, igényes pedagógiai gyakorlat jellemezi. Feladatainkat tervszerűen, tudatosan végezzük. A partneri igények felmérésével folyamatosan keressük a megújulás és a jobbítás lehetőségét. Pedagógiai programunk céljainak megvalósulása a folyamatos fejlődést biztosító minőségcéljaink kiteljesedését jelentsék.

Óvodakép

Óvodáinkban esztétikus, biztonságos, gyermekbarát környezetben, a különbözőségeket elfogadó légkörben, a mozgás és a játék sajátos eszközeivel törekszünk a gyermeki kompetenciák kialakítására, az esélyegyenlőség biztosítására, a hátrányok kompenzálására, a tehetségek gondozására.

Óvodáink nyitottak, partnereink betekintést nyerhetnek mindennapjainkba, ünnepeinkbe. Céljainkat a családdal szorosan együttműködve, a szülői nevelést kiegészítve kívánjuk elérni melyhez párosul az alkalmazottak hivatásszeretete, egymás értékeinek megbecsülése.

Gyermekekép

Gyermekeink legyenek kiegyensúlyozottak, érdeklődőek, nyitottak, önállóak, környezettudatos szemléletűek. Tudjanak örülni, felfedezni, csodálkozni. Legyenek alkalmasak mások elfogadására, együttműködésre, problémamegoldásra, önmaguk értékelésére. Legyen kulturális identitásuk. A közös élmények eredményeként alkossanak harmonikus gyermekközösséget.

Pedagóguskép

Együtt a családokkal:

A pedagógusoktól elvárás, hogy ismerjék azokat a kihívásokat, szerepelvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek. Ezek figyelembevételével előítélet mentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációra képesen alakítsák a szülőkkel való kapcsolatukat, támogassák őket gyermekeik nevelésében, a szülői szerepben való helytállásukban, segítsék elő, bátorítsák a családok bevonódását az intézmény életébe. A gyermekek eredményes fejlesztése érdekében a családot rendszerként értelmezzük, építünk a szülők bevonására, aktív részvételére. Támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői reziliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybe vételéhez.

Együtt az iskolákkal:

Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. Az óvoda és az iskola vezetőinek kölcsönös megállapodása alapján, az óvoda – iskola átmenetet megkönnyítő programokat szervez.

Humánerőforrások, az óvoda személyi feltételei

Telephelyek	Óvodapedagógus	Pszichológus	Gyógy-ped.	Dajka	Ped. asszisztens	Óvodaitkár	Ügyviteli dolgozó	Kisegítő	Összes
<i>Keleti Városrészi Óvoda</i>	14	1	1	6 0,5 0,5 0,5	3	2	2	1	31,5
<i>Bártfa Utcai Tagóvoda</i>	6	-	-	4	1	-	-	1	12
<i>Buzsáki I.U. Tagóvoda</i>	4	-	-	3	1	-	-	0,5	8,5
<i>Dr. Majorossy I. U. Tagóvoda</i>	6	-	-	4	1	-	-	0,5	11,5
<i>Eszperantó U. Tagóvoda</i>	6	-	-	4	1	-	-	0,5	11,5
<i>Fürj U. Tagóvoda</i>	2	-	-	2 0,5	-	-	-	-	4,5
<i>Hirdi Tagóvoda</i>	4	-	-	3	-	-	-	1	8
<i>Pákolitz István U. Tagóvoda</i>	4	-	-	3	1	-	-	0,5	8,5
<i>Sétatér U. Tagóvoda</i>	4	-	-	3	-	-	-	0,5	7,5
<i>Somogyi Tagóvoda</i>	4	-	-	3	-	-	-	1	8
<i>Vargha Damján U. Tagóvoda</i>	6	-	-	4	1	-	-	0,5	11,5
<i>Vasasi Tagóvoda</i>	6	-	-	4	1	-	-	0,75	11,75
<i>Zsolnay Vilmos U. Tagóvoda</i>	6	-	-	4	1	-	-	0,5	11,5
Összesen	72	1	1	49	11	2	2	8,25	146,25

Az óvoda vezetése:

- ✓ Elkötelezett az inkluzív pedagógiai gyakorlat kialakítása, a befogadó és elfogadó szemlélet általánossá tétele és természetesként való kezelése mellett.
- ✓ Érzékenyíti a nevelőmunkát segítő dolgozóknál a sajátos nevelési igényű, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, és a cigány gyermekek iránti empátiát.

Az óvoda teljes alkalmazotti közössége:

- ✓ Hiszi, hogy cselekedete példát mutat a gyermeknek, ezért szükségesnek érzi, hogy a tettek és a szavak összecsengjenek.
- ✓ Igényes életvitelében, emberi kapcsolataiban.
- ✓ Munkájában fontosnak tartja jelen és a jövő iránt érzett felelősséget.
- ✓ Szem előtt tartja a saját értékrendszerét, mely összhangban van az óvoda által képviselt értékekkel

Nevelőtestületünk tagjai számára fontos egymás munkájának megismerése, egy pedagógiai probléma vagy siker bemutatása, megbeszélése. Az évente szerveződő szakmai műhelyek és munkaközösségek lehetőséget adnak az egymástól való tanulásra, a jó gyakorlatok megtekintésére, szakmai ismeretek bővítésére.

A nevelőtestületi egység számunkra a következőket kell, hogy jelentse:

- ✓ Minden óvónő tudja, vagy tanulja meg reálisan értékelni önmagát és pedagógiai tevékenységét.
- ✓ Az önképzésben, továbbképzésben az egyéni érdeklődésen túl az óvoda szakmai szükséglete legyen meghatározó.
- ✓ A másság elfogadása a módszerbeli különbségek elfogadását is jelentse.
- ✓ Az önállóság, a kezdeményezés lehetősége mindenki számára adott legyen, amelyben az egyéni pozitív értékeket erősítsük.
- ✓ Megfelelő önismerettel rendelkezzen, nagy gondot fordítson saját mentálhigiénére

A *Montessori-csoportban* sajátos követelmény, hogy legalább az egyik óvónőnek Montessori pedagógiai alaptanfolyam elvégzését igazoló tanúsítvánnyal kell rendelkeznie.

Nevelőmunkánk segítői a *pedagógiai asszisztensek* és a *dajkák*. Valamennyien ismerik pedagógiai programunkat, feladatainkat. Az óvodapedagógusok útmutatásai alapján szakszerűen és tudatosan végzik munkájukat. Kapcsolatukra az egymásra figyelés, a kölcsönös tájékoztatás és segítségadás a jellemző.

Az óvoda tárgyi feltételei

Óvodánk minden épületét megfelelő méretű **udvar** övezi, ahol árnyékot adó fák, bokrok, dombok, nagy zöld füves terület biztosítja gyermekeink számára a szabad mozgás, az örömteli játék, a biztonságos, jó környezet lehetőségét. Az óvodák egyedisége, a természeti környezettel szembeni igényessége megjelenik az udvari terek kialakításában, gondozottságában.

Az udvarok alapvető felszereltsége megfelelő. Feladat a folyamatos karbantartás, és az uniós szabvány előírásainak megfelelő fejlesztés.

Az **épületek** egyedi gáz-központi, és gázkonvektoros fűtésűek. Kivételt képez a Vargha Damján és a Zsolnay V. U. Óvoda központi fűtése, amely az iskolával, ill. a Vargha D. utcai épületben lévő szociális ágazat intézményeivel közös. Valamennyi rendszer folyamatos karbantartást, felújítást igényel.

A **csoportszobák** különböző méretűek. Ennek függvényében került sor a férőhely meghatározásra ($2\text{m}^2/\text{gyerek}$). Megvilágításuk felújított. A berendezési tárgyak és bútorok részben megújultak, illetve szükség és lehetőség szerint cserélendők. A meglévő eszközök és tárgyak esztétikusak, ami elsősorban az óvónők igényességének és kreativitásának eredménye.

A gyermeköltözők és mosdók felszereltsége korszerű, a karbantartás és fejlesztés nélkülözhetetlen.

Tornaszobával a Buzsáki Imre Utcai, a Hirdi Tagóvoda, Vasasi Tagóvoda és a Dr. Majorossy Imre Utcai Tagóvoda rendelkezik.

Óvifoci pályával rendelkezik a székhely óvoda.

A gyermekétkeztetés minden épületben tálaló konyháról, vállalkozói szolgáltatásként biztosított.

A pedagógiai program céljaihoz rendelt **eszközrendszer** mennyisége és minősége valamennyi csoportban megfelelő. Ez az óvónők tudatos tervezése alapján pályázati, illetve alapítványi támogatásból valósult meg. Minden intézményben jelentős értéket képviselnek a mozgásfejlesztést szolgáló eszközök, valamint a zenei nevelés fejlesztését segítő gyermekhangszerek. Audiovizuális eszközállományunk az eszköznormának megfelel. Pedagógiai programunk minőségi megvalósításához szükséges a tárgyi eszközök célirányos és folyamatos fejlesztése.

A cigánygyermekek integrált nevelésének megvalósításához az
óvodának kell biztosítania:

- ✓ Az egészségnevelés szokásainak kialakításához szükséges eszközök közül a törölközőt, a fogkefét, a fogkrémet is.
- ✓ A cigányság identitásának megerősítését segítő eszközök biztosítása (mesekönyvek, hangkazetták, természetes anyagok, kosarak, teknők, fakanalak stb.) alapvető követelmény.

Sajátos követelmény a **Montessori-csoport didaktikai eszközkészlete:**

- ✓ A gyakorlati élet teendőire felkészítő eszközök.
- ✓ Az érzékelést fejlesztő eszközök.
- ✓ Az írás előkészítés eszközei.
- ✓ A matematikai gondolkodást fejlesztő eszközök.
- ✓ A geometriai formák megismeréséhez szükséges eszközök.
- ✓ A földrajzi, természetrajzi ismeretekhez (kozmoszus nevelés) szükséges eszközök
- ✓ A zenei nevelés eszközei.

A „Zöld óvoda” szellemében történő nevelés megvalósulásának eszközei:

- ✓ A csoportszobák berendezése természetbarát, fenyő játékpalcok, asztalok, fából készült székek, tárolók, játékok, kosarak. A festés, a berendezés, a díszítés harmóniát árasztó. A színek a formák az anyagok tükrözik az óvónők egyéniségét, megnyugtatóak és otthonosak a gyermekek számára.
- ✓ A nevelés színtere nem korlátozódik a csoportszobákra, hanem nagymértékben kihasználjuk az udvar adta lehetőséget és az óvodánk körüli természeti környezetet. (erdő, forrás, patak, tó)
- ✓ Az Eszperantó Utcai Óvoda udvara 2011 óta része a helyi jelentőségű természetvédelmi területnek.
- ✓ Az egészséges táplálkozás eszközei (edények, vágódeszka, mézcsurgató, csíráztató, daráló stb.)
- ✓ A tájékozódás, a megfigyelés eszközei (távcső, nagyító, mikroszkóp, iránytű, földgömb)
- ✓ „Zöld” tartalmú értelemfejlesztő játékok
- ✓ Kerti munkát segítő eszközök (talicska, gereblye, locsolókanna stb.)
- ✓ Az állatgondozás eszközei (akvárium, madáretető, madárodú stb.)
- ✓ A szelektív hulladékgyűjtés eszközei (szeméttárolók, komposztkeretek)
- ✓ Ismeretterjesztő irodalom (könyvek, plakátok)

Az ember, aki nem élhet a neki megfelelő környezetben, nem fejlődhet normálisan, és így meg sem ismerhetjük valódi lelki életét."

(M. Montessori)

2. Óvodánk nevelési céljai

Óvodai nevelésünk célja, a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatása, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Célunk, hogy a családdal együttműködve és támaszt nyújtva segítsük önkibontakoztatásukat, egyéni adottságaikhoz igazodó testi, lelki, szociális, értelmi fejlődésüket. Biztonságos élmény gazdag környezetben, differenciáltan tervezett nevelőmunka eredményeként alakuljanak ki a szükséges készségek, képességek, a gyermeki kompetenciák.

Nevelési rendszerünkben vannak olyan pedagógiai tevékenységek, amelyek speciális nevelési célokat jelölnek meg. Ilyen cigánygyermek kulturális nevelése, a sérült és fogyatékkal élő gyermekek integrált nevelése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyteremtése, a Montessori pedagógia adaptálása, valamint a környezeti nevelés, a „Zöld Óvodai” tartalmak beépítése a nevelés folyamatába.

A cigány kulturális nevelés területén

A kisebbségi és többségi társadalom gyermekeinek együttélése, egymás kultúrájának megismerése során alakuljon ki gyermekeinkben a másság tisztelete, elfogadása. A cigánygyermekünk egészséges szocializációjának és hatékony társadalmi integrációjának elősegítésével teremtsd meg az esélyegyenlőség alapja.

A hatékony együttnevelés során a szociális környezet és az egyéni képességek fejlettségéből adódó hátrányok ellensúlyozása, az esélykülönbségek csökkentése, az egyenlő hozzáférés biztosítása, lemorzsolódás csökkentése.

A „Zöld óvoda” szellemű nevelés célja, hogy kibontakoztassa a gyermekek természethez való, velük született jó viszonyát, megalapozza a környezettudatos magatartást és formálja a családok környezetvédő szemléletét.

Montessori szellemű csoport

Nyugodt, békés légkörben egymással toleráns, segítőkész, tevékeny gyermekek nevelése, az összetartozás, az egymásra figyelés, az önfegyelem fejlesztése.

A kölcsönös megértés és szeretet, a közös élmények eredményeként alakuljon ki a harmonikus gyermekközösség.

"Montessori nevelési rendszerének minden mozzanata a képességek fejlesztésére, a valóság megismerésére, az ember megbecsülésére, a kölcsönös segítségnyújtásra, a tudás, a szépség szeretetére, összefoglalóan: a humanizmusra irányul."

(B. Méhes Vera)

2.1. Óvodai nevelésünk általános feladatai

Óvodánkban a gyermek fő tevékenységformájára, a játékra építve szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő feladatainkat.

- ✓ **Az egészséges életmód alakítása**, amely jelentse a gyermekhez igazodó életszerű környezet megteremtését, benne a gyermek életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek maximális kielégítését.
- ✓ **Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés** feladata a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése egy érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolatban. Ez a kapcsolat jelentse a szociális, esztétikai és erkölcsi érzelmek megtapasztalását, gyakorlását, fejlesztését és a társas kapcsolatok alakulását, a közösséghez tartozás élményét.
- ✓ **Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása** során a gyermek belső kíváncsiságára, cselekvésvágyára építve olyan változatos tevékenységformákat kell biztosítani, amelyekben lehetőség van a sokoldalú tapasztalásra, észlelésre, érzékelésre. Mindennek színtere a játék legyen, amely elvezeti a gyermeket a felfedező tanuláshoz. Az anyanyelvi, értelmi nevelés feladata a spontán szerzett gyermeki tapasztalatok rendszerezése, bővítése, valamint az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) alkotóképesség és a kreativitás differenciált fejlesztése.

A cigány kulturális nevelés tartalmában

- ✓ **Az egészséges életmód alakítása jelentsen** egészségvédelmet, a korszerű táplálkozással való ismerkedést és elfogadást, segítse a stressz-hatások csökkentését, a testi-lelki harmóniát. A szokások kialakításában elsődleges a család szokásainak, életfeltételeinek megismerése, az elvárható normák differenciált megítélése.
- ✓ **Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés** feladatainak megvalósítása során kiemelten kezeljük a gyerekek önértékelésének, önbizalmának, autonóm szükségletének, a pozitív énkép-kialakulásának elősegítését. Mintaadással fejlesszük gyermekeink viselkedéskultúráját, a másság elfogadását.
- ✓ **Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása** során fontos feladatunk az óvodától egészen eltérő tapasztalás, -élményhatás, -ismeret és tudásanyag megismerése és a hiányok pótlásának megszervezése. Kiemelt feladatunk a gyermekek alapképességeinek hatékony fejlesztése.

Montessori csoportban

- ✓ Elsődleges feladat az önállóság fejlesztése, amelyet a mindennapi élet során a megfelelő Montessori-eszköz használatával kell segíteni.
- ✓ A szociális magatartás, az összetartozás, az egymásra figyelés, az önfegyelem és a felelősségtudat fejlesztése.
- ✓ Önálló gondolkodásra, döntésre választásra, önellenőrzésre, összefüggések felfedezésére nevelés a Montessori eszközök által.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

- ✓ Az egészséges életmód szokásain keresztül a bioritmus, az egészséges táplálkozás, a szabadban való mozgás, séták, kirándulások megszerettetése, a környezet megóvása, és a takarékos energia-használat szokásainak kialakítása.
- ✓ A tevékenység formákon keresztül a természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony, pozitív viselkedési formák és magatartásmódok kialakítása.
- ✓ A gyermekek eredendő kíváncsiságán keresztül érdekes tapasztalatok gyűjtése a természeti és az épített környezetről, ok-okozati összefüggések megláttatása, a megfigyelőképesség és gondolkodás fejlesztése.

3. Óvodai nevelésünk alapvető keretei

3.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei:

Hosszú távú célunk a *rendszer szemléletre nevelés*:

Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ a megoldásukra.

Alapelvek:

- ✓ Természet és társadalom harmóniájának elve

Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

- ✓ Fenntarthatóság elve

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

- ✓ Testi- lelki egészség elve

Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igény.

- ✓ Társas készségek fejlesztésének elve

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelési, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit. Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.

Az egészséges életmód alakításának folyamata

Cél: Gyermkeink testi fejlődésének elősegítése, az egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód, a környezettudatos szemlélet iránti igény megalapozása.

Feladatok:

- ✓ Gyermkeink testi és lelki szükségletének, mozgásigényének kielégítése.
- ✓ Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés- egészséges étrend, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítás.
- ✓ A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- ✓ A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Gyermeink gondozása, testi és lelki szükségletük, mozgásigényének kielégítése

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek komfortérzetének kielégítése. Nevelőmunkánkban a gondozás segítse a gyermek szükségleteinek kielégítését, növekedését, fejlődését. Nevelő hatását a differenciált fejlesztésen alapuló gondozási műveletek megtanulása és gyakorlása jelentse.

A gyermek számára a gondozás biztosítsa jó közérzetét, amelyhez társuljon az egyes gyermek szükséglete szerint a felnőtt testközelsége is. Ez lehet óvónő-gyermek, dajka- gyermek kapcsolat, amely intimitást, bensőséges kapcsolatot feltételez.

Ezért a gondozás feladatainak megvalósítása közben megértő, türelmes, meghitt viszony kialakítására kell törekedni.

A helyes életritmus

A helyes életritmust fokozatosan az életkori és egyéni sajátosságnak megfelelően a családdal együttműködve kell kialakítani.

A gyermekek egészséges életrendjét a napirendi szakaszok folyamatossá tételével teremtsük meg. Ez biztosítsa azt, hogy a gyermek a gondozási műveleteket egyéni szükségleteinek megfelelően, akkor és olyan ütemben végezhesse el, ahogy erre már képes. A helyes életritmus, a folyamatosság teremtsen meg a nyugalmat, a biztonságot és eredményezze a testi-lelki harmóniát.

Táplálkozás

Az óvoda valamennyi gyermekcsoportjában biztosítani kell a kultúrált étkezési szokások feltételeit. A tízórai és az uzsonna időpontját - egy adott időintervallumon belül - a gyermekek szükségleteiknek és tevékenységüknek megfelelően, szabadon választhassák meg. E két étkezés a gyermekek önkiszolgálására épüljön, és az önállóság kialakulását segítse.

A közös étkezés az ebéd. Ez adjon lehetőséget a közösségért végzett munkajellegű tevékenységre, a naposi feladatok ellátására. Az óvodai étkezésről a szülőket a rendszeresen kifüggesztett étrendből tájékoztatjuk. Külön figyelmet fordítunk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.

Testápolás

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, a rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat, és ez iránti igényük kialakítását szolgálja. Az óvónő és a dajka érezze ennek jelentőségét, intimitását, és ily módon működjön közre a szokások kialakításában.

A segítségadás során az érintés (arc, kéz) a gyermekből elutasítást is kiválthat, ezért nem szabad tovakodóan viselkednünk. A papír zsebkendő használatának gyakorlása közben felhívjuk a gyermek figyelmét annak anyagára, szelektív hulladékként való kezelésére.

A gyermek testének ápoltságát meghatározza az a szokásrend és igény szint, ami a családjában kialakult. Ez gyakran a család szociális helyzetének függvénye. Ezért a gyermek higiéniai szükségleteinek (tisztálkodás, fogmosás) kialakításában meghatározó legyen az óvónő és a dajka türelme, elfogadása.

Öltözködés

Érzékelje a gyermek, hogy az öltözködés védekezés az időjárás változásaival szemben. Öltözködés közben lehetőséget kell adni a gyermeknek a többszöri gyakorlásra, miközben tapasztalatot szerez az öltözködés sorrendjéről, könnyebb végrehajtásáról. Ezt a tevékenységet az egyes gyermek szükségletei szerint az óvónő és a dajka segítségével, magyarázata, útbaigazítása kíséri.

Pihenés, alvás

Az óvodás gyermek napirendjében nagyon fontos szerepe van. Minden csoportban meg kell teremteni a pihenés feltételeit, a jó levegőt, a csendet, a nyugalmat. Tiszteletben kell tartani a gyermek alvási szokásait, az óvodában is használhassa apróbb, kedvenc tárgyait. A délutáni pihenéshez a gyermekek átöltöznek.

Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a gyermekek alvásigényeiknek megfelelően többet, kevesebbet alhassanak.

Az óvónő megnyugtató jelenléte a pihenés teljes idejében nélkülözhetetlen.

Mozgás

Tudatosan kell törekedni a gyermekek mindennapi, harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítésére. Az óvodák udvarán, a csoportszobákban a mozgásfejlesztő eszközök szabad használatán túl mozgásos, énekes, szabály és verseny játékok szervezésével, biztosítjuk azokat a sokirányú és örömteli mozgáslehetőségeket, amellyel segítjük a gyermekek testi képességeinek fejlődését.

Évszakonként közeli sétákat, kirándulásokat szervezünk, amelynek során a gyermekek megismerhetik a természetjárás szépségét.

Alkalmanként a szülőkkel közösen sportversenyeket, családi sportnapokat rendezünk, amelyekkel pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést, a szabadidő hasznos eltöltését.

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

- ✓ betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- ✓ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- ✓ megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészség megőrzésében elsődleges a higiénés szabályok betartása, a gyakori szellőztetés, fertőtlenítés, a környezet tisztasága. A gyermek betegségére utaló jelekre fel kell figyelni és meg kell tenni a szükséges intézkedéseket (gyermek elkülönítése, szülő értesítése, szükség esetén orvosi ellátás igénybevétele). A gyermek edzettségét az időjáráshoz való alkalmazkodó képességével kell fejleszteni.

Ennek érdekében:

- ✓ Naponta tartózkodjanak a szabadban.
- ✓ Sáros, esős időben is adjunk lehetőséget légfürdőzésre (fedett teraszon)
- ✓ Ki kell használni a tél örömeit (csúszkálás, szánkózás, hógolyózás).
- ✓ Nyáron permetező zuhanyozással, pancsolással biztosítuk a víz edző hatását.

A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

Az óvodák épületi, területi adottságait és lehetőségeit alapul véve mindenkor a gyermek egészségét, fejlődését kedvezően befolyásoló tárgyi környezet kialakítására kell törekedni.

Az óvodák épülete, udvara tágas, a talaj nagy része pázsit, kis részben szilárd burkolatú. Ez lehetőséget ad kerékpározásra, sáros időben is a szabadban való tartózkodásra. A sík és dombos gyepen lehet kúszni, mászni, labdázni, a fák-bokrok tövében elpihenni. A környezethez illő, mozgásfejlesztő fajták karbantartása folyamatos. Az új eszközök beszerzése és közvetlen környezetének kialakítása már az előírt szabványnak megfelelően történjen. A felügyelet a gyermekek biztonsága

érdekében fontos és szükséges. A felnőtt ne avatkozzon bele a játékba, de gondosan kísérelje figyelemmel azt.

Csoportszobáink többfunkciósak. Itt játszanak, étkeznek, pihennek, tornáznak a gyerekek. Könnyen átalakítható kuckókkal, sarkokkal biztosítsunk helyet a különböző tevékenységekhez. A gyermek öltözők és mosdók berendezése, felszereltsége megfelelő, méretük elfogadható.

A kissé kedvezőtlen adottságok ellensúlyozására esztétikus, kellemes színharmóniát árasztó tárgyi környezet kialakítására törekszünk.

Gyermekeinket önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük.

Az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, a hibaforrások megszüntetése folyamatosan történjen.

Cigány kulturális nevelés területén

A csoportok napirendje jobban alkalmazkodik a cigány családok életviteléhez. A szokások bevezetésénél óvakodjunk a verbalizmustól, a morálitástól, cselekvéses helyzetben fokozatosan vezessük be azokat. Figyelembe kell venni, hogy vannak olyan szokások, melyekben a családi minták egészen eltérőek lehetnek, pl. a fésülködés, fogmosás, körömkéfe használata. Ezeken a területeken az óvodának neveléspótló szerepe van. A szokások kialakításában építeni kell a gyermekek jó kezűgyességére, cselekvési aktivitására. A legkisebb eredményt is dicsérjük, ez nagyon jó hatással van a gyerekekre. Ha a szokások elsajátítása a vártnál lassabb, nehezebb, akkor a családok bevonásával kell megkeresni az okokat.

A családokban már kialakított szokások közül csak azoknak a tapintatos megváltoztatására vállalkozhat az óvoda, amely a gyermek egészségét, személyiségének fejlődését jobban szolgálja (pl. réteges öltözködés, egészséges táplálkozás).

A bármilyen hátrányban lévő gyermekek nevelése során az első lépés a védőnővel való kapcsolatfelvétel a család életviteli lehetőségeinek és szokásainak megismerésére. Ezt követően támaszt nyújtva, fokozatosan, utánzások helyzetekben, gyermekként kerül sor a szokások kialakítására.

Montessori csoportban

A gondozás folyamán nagyon fontos Montessori önállóságra neveléssel kapcsolatos elveinek követése, a segítségnyújtás megfelelő időpontja és mértéke.

"Segítségem, hogy magam tudjam csinálni"
(M. Montessori)

Az egészséges életmódra nevelés során is be kell tartani Montessori bemutatásra vonatkozó elveit, vagyis az egyes tevékenységeket (pl. kézmosás, gombolás, kötés) kidolgozott szép mozdulatokkal mutatjuk be a legkevesebb magyarázattal. A Montessori csoportban érvényesülő elv, hogy a gyermek minél több tevékenységet egyedül végezzen. Ez vonatkozik az étkezésre, az öltözködésre stb. Több feladat van, amit a mindennapi élet során nehéz elsajátítani, ezért Montessori olyan eszközöket dolgozott ki, amelyekkel a gyerekek játszva megszerezhetik ezeket a képességeket:

- ✓ *Keretek:* az öltözködés mozzanatainak elsajátítását és gyakorlását segítik. A gyerek ezen megtanul masnit kötni, gombolni, fűzni, csatolni, kapcsolni.
- ✓ *Öntögetős, válogatós játékok:* lehetőséget adnak az öntés, mérés, a különböző eszközök (kancsó, kanál, tölcsér, csipesz, törlerongy) használatának megtanulására, gyakorlására, mindemellett pontosságra, figyelemre, rendszeretetre nevel.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

- ✓ A helyiségek berendezése környezetbarát és praktikus.
- ✓ Az energia és az eszközök használata takarékos.
- ✓ A szabadban történő mozgáshoz és játékhöz megfelelő hely és idő biztosítása.
- ✓ A megfelelő mennyiségű víz-, gyümölcs- és zöldségfogyasztás.
- ✓ A gyermekek bioritmusának kialakítása a napirend, a heti rend és az évszakok változásain keresztül.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek önállóan végzik személyükkel kapcsolatos öltözködési, tisztálkodási teendőiket, igényükké válik a higiénikus szabályok betartása.
- ✓ Képesek szükségleteik felismerésére és azok késleltetésére és kielégítésére.
- ✓ A tisztálkodás eszközeire vigyáznak, tisztántartják, használat után a helyére teszik.
- ✓ Igényüké vált a rendezettség, a tisztaság, az ápoltság.
- ✓ Önállóan, igényüknek megfelelően étkeznek, készség szintjén használják az evőeszközöket, kialakulnak a kulturált étkezési szokások.
- ✓ Igényükké vált a rendszeres mozgás, szabad levegőn tartózkodás.
- ✓ Igénylik környezetük rendjét, amelynek fenntartásában maguk is részt vesznek.
- ✓ Nem szemetelnek, ismerik a szelektív hulladékgyűjtés módját.
- ✓ Szívesen mozognak a szabadban az évszaktól függetlenül.
- ✓ Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni.
- ✓ Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

3.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél:

- ✓ A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése
- ✓ Erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése
- ✓ A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés
- ✓ A nemzeti identitástudat, keresztény kulturális értékek közvetítése

Feladat:

- ✓ A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- ✓ Nyugodt, biztonságot árasztó, szeretetteljes légkör megteremtése.
- ✓ A felnőtt-gyermek; gyermek-gyermek pozitív töltésű kapcsolatának kialakítása.
- ✓ Az érzelmre épülő kapcsolatteremtő-képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- ✓ A hazaszeretetre, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés erősítése.

A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda tudatosan alakítsa azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés, a társas érintkezés elemi formái kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Gyermkeink érzelmi alapigényeinek kielégítésével teremtsük meg a biztonság-védettség érzetét. Ezzel kell megteremteni a feltételét annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

A gyermek első óvodai élménye meghatározó az óvodával kapcsolatos érzelmeinek kialakulásában.

- ✓ *Beiratkozás* barátságos, játékokkal berendezett környezetben történjen
- ✓ Az első *családlátogatás* előzze meg az óvodakezdést, a befogadást
- ✓ A befogadás *során* a gyermek édesanyjával vagy a család más felnőtt tagjával együtt ismerkedjen meg az óvoda környezetével, helyiségeivel, az óvodai élet szokásaival. Időtartama a gyermek szükségleteihez igazodjék.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, hogy magatartása érzelmi vezéreltségű, személyiségében az érzelmek dominálnak. Ezért fontos, hogy óvodáink *biztonságot nyújtó*, családias *légkör* megteremtésével, támaszt nyújtó környezetet alakítsanak ki.

A csoportszobák derűs, kuckósított berendezése (hová saját személyes tárgyait is beviheti), segítse a gyermeket ötleteinek, elképzeléseinek megvalósításában.

Minden csoport hagyományaival, szokásrendszerével, sajátos légkörével mélyítse összetartozását.

Az óvodai *"csoportélet"* a családi szocializációt megerősítve és kiegészítve jelentős tényező az iskolakezdéshez szükséges képességek kialakulásának szempontjából.

Az óvodáskorú gyermek számára meghatározó az óvodapedagógussal való kapcsolatának minősége. A felnőtthez fűződő viszonya adja számára azt az érzelmi biztonságot, amelyben nyugodtan tevékenykedhet, játszhat, „élhet.”

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A szocializáció folyamatában a felnőtt-gyermek illetve a gyermek-gyermek kapcsolata is meghatározó szerepet kap.

Felnőtt-gyermek kapcsolatának meghatározója az erőteljes érzelmi kötődés. A gyermek az óvodai közösségben számos olyan elvárással találkozik, amelyek eltérnek az otthon megszokottól. Az óvónő feladata, hogy ezeket a szabályokat megismertesse, elfogadtassa a gyermekkel. Az elfogadás a gyermek részéről, egyéniségétől és érdeklődésétől függően különböző. A különböző szociális környezetből érkező gyermekek szabályrendszere, viselkedési normája óvodáinkban igen különböző, sokszor szélsőséget mutató. A hatékonyság érdekében az óvónő vonja be a gyerekeket is a szabályok kialakításába, ha kell új szabályok megfogalmazásába, a probléma megoldási folyamataiba. Ezzel segítse elő a gyermekben az önfegyelem kialakulását is.

Az óvónő és a gyermek közötti érzelmi kötődésből következően az óvónő magatartása modell értékű, a gyermeket minta követésére készíti. Ezzel az óvónő az érték és normarendszer eszközévé válik.

Az egyes gyermek felé áradó érzelmeivel és elfogadásával tudja megvalósítani az egyénre szóló nevelést.

Gyermek-gyermek kapcsolat segítse, hogy a gyermek találja meg a helyét, érezze jól magát a csoportjában. Érezze, tapasztalja, hogy szükség van rá, társai és a felnőttek számon tartják „Öt „. A szabadon választott tevékenységek, a közös élmények a gyerekek között is kapcsolatokat, barátságokat, kisebb csoportokat hozzanak létre. Az óvónők ezeket a folyamatokat támogassák. Adjanak lehetőséget játék, étkezés, pihenés közben arra, hogy a "barátok" minél több időt tölthessenek együtt. A gyermekkapcsolatban vállalt feladatok, szerepek erősítsék a gyermek "én-képét", segítsék számára megtanulni a társak elfogadását. Mindez jelentse a szocializáció alakulását, felgyorsulását. A kortársi kapcsolatok szerepe nagy hatású a szocializációban, ehhez az óvodai nevelés semmivel nem pótolható szocializációs színteret biztosít.

A nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális értékek közvetítése során a gyermekek nyitottságára építünk, és hozzásegítjük gyermekeinket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. Arra törekszünk, hogy erősödjön hazaszeretetük, a szülőföldhöz és családjukhoz való kötődésük. Tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben rejlő értékeinkre, nemzeti kincseinkre és tudják mindezt megbecsülni.

Cigány kulturális nevelés területén

A cigánygyermekek szocializációjának elősegítése kiemelkedő feladat. Megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges a cigány nép kultúrájának, a mindennapi életben gyakorolt

szokásainak, értékrendjüknek ismerete. Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, *a multikulturális nevelésen alapuló integrációt*. Ez jelenti a kölcsönös együttélést és megértést az egyazon társadalomban élő, különböző kultúrák között.

Figyelembe kell vennünk azonban azt is, hogy az egyes családok különböző módon és mértékben vállalják fel hovatartozásukat, követik hagyományukat.

A cigánygyermekek óvodai beilleszkedése hosszabb időt igényel. Az óvoda iránti vonzalma nem igen alakul ki, mivel gyakran nagycsaládban él, és saját közösségében is társakra talál. A családokban nagyon erős az érzelmi kötődés, az összetartó erő. Lehetőséget kell adni, hogy már az óvodás kor előtt bejöhessen az anya a gyermekével játszani. Fokozatosan, együtt ismerhessék meg az új környezetet. Ha már az óvodába hagyta a gyermekét, engedjük meg, hogy többször benézessen, megbizonyosodhasson, hogy gyermekét szeretik. Az óvodai beilleszkedést nehezíti a család és az óvoda közötti eltérő értékrend, ezért a nevelés szempontjából nagyon fontos, hogy ne csak a gyerek, hanem az anya is elfogadja az óvónőt. A családlátogatásokat nagyon tapintatosan kell megszervezni. Csak akkor menjünk el, ha már kialakult a kölcsönös elfogadás, és már mint vendéget, szívesen várnak minket. A látogatás során vegyük észre mennyire szeretik gyermekeiket, értsük meg aggodalmukat és a legkisebb pozitívumoknak is adjunk hangot.

A vegyes életszervezésű, rugalmas napirendben élő gyermekcsoport alapvető feltétel a cigánygyermekek szocializációjában.

A bármely hátrányban lévő gyermekek szocializációjában meghatározó a beilleszkedés folyamata és annak tartalma.

- ✓ A családok megkeresése még az óvodáskor előtt
- ✓ Tájékozódás a család beóvodázási szándékáról
- ✓ Az esetleges gátló tényezők megismerése, megszüntetése
- ✓ Személyes, a gyermek és a család szükségleteihez igazodó beilleszkedési terv készítése.

Szocializáció a Montessori csoportban

A közösségi magatartás fejlesztésének érdekében minden egyes Montessori eszközből csak egy van, hogy a gyermekek megtanulják egymást kivárni, a másik foglalatosságát tisztelni. Alapszabály, hogy egymást nem szabad zavarni, bántani, nem szabad rombolni. „Egymás eredményeinek örülni, segíteni”, ez a csoportban általános szokássá kell, hogy váljék. A Montessori pedagógia célja *az összetartozás, az egymásra figyelés, az önfegyelem és a felelősségtudat fejlesztése*. A szociális magatartás fontos eleme a másság elfogadása, a tolerancia fejlesztése.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

Az óvoda dolgozóinak szemléletmódja, viselkedése, kommunikációja, tükrözi a fenntartható fejlődés fontosságát.

A gyermekek érzelmi meghatározottsága lehetővé teszi a környezet jelenségeihez, dolgaihoz, tárgyaihoz fűződő pozitív és negatív érzelmek kialakítását, a környezettel kapcsolatos negatív viselkedésformák elutasítását, mint a rongálás vagy a személtelés.

Az óvodai élet mindennapjaiban szeretnénk elérni azt, hogy a gyerekek rácsodálkozzanak a természeti, valamint társadalmi környezet szépségeire, és vigyázzanak azokra. A szocializáció szempontjából fontosak az óvodai kirándulások, az óvodai szervezésű hétvégi családi kirándulások, a séták élményeire épülő közös tevékenységek szervezése, melyek elősegítik az alkalmazkodás, az együttműködés képességének kialakulását.

A hagyományok, a zöld jeles napok, az ünnepek köré szervezett tevékenységek évenkénti ismétlődése hozzájárul a kötődés, ragaszkodás kialakulásához, mely a gyermekeknek biztonságot ad.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak csoportjukhoz, ugyanakkor képesek más csoporttal való együttműködésre.
- ✓ Érdeklődnek egymás iránt, örülnek a közös élményeknek, sikereknek.
- ✓ Szeretik és koruknak megfelelően védik a természetet, szívesen ápolják a csoport növényeit és gondozzák állatait.
- ✓ Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- ✓ Érzelmeiken, indulataikon koruknak megfelelően tudnak uralkodni.
- ✓ Képesek a konfliktushelyzetek elfogadható megoldására, szükség esetén kérik a felnőtt segítségét.
- ✓ Tisztelik a felnőtteket és azok munkáját.
- ✓ Igényükké válik a közös tevékenységekben való részvétel, együttműködés, figyelemmel hallgatják a felnőttek és gyermektársaik közlését.
- ✓ Szívesen kommunikálnak, bátran, kulturáltan elmondják véleményüket.
- ✓ Érkezéskor, távozáskor köszönnek.
- ✓ Megtalálják helyüket a közösségben, és abban jól érzik magukat
- ✓ A közösség érdekében szívesen vállalnak megbízatást, munkát.
- ✓ Megértéssel fogadják társaik különbözőségét, szokatlan megnyilvánulásait.
- ✓ Önismeretük, önértékelésük fejlődése révén képessé válnak önálló helyzetmegoldásokra, megértőbbek, türelmesebbek lesznek.

3.3 Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

Cél: Cselekvő, élmény gazdag környezetben, a gyermekek egyéni adottságaira építve kerüljön sor az értelmi képességek fejlődésére és az anyanyelvi műveltség megalapozására.

Feladat:

- ✓ A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.
- ✓ Kognitív képességek – észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás, alkotóképesség, kreativitás – fejlesztése
- ✓ A nyelvi kultúra alapjainak lerakása, beszédkedv felkeltése, fenntartása, ösztönző kommunikációs helyzetek teremtésével

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, az óvodai nevelés módszereinek segítségével, elsősorban a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban áll az anyanyelv és a kommunikáció fejlődésével. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására, amelynek folyamatában a kommunikáció, a beszéd és a gondolkodás eszköze.

Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt. Az óvoda légköre olyan elfogadó és szeretetteljes legyen, hogy a gyermek merje elmondani gondolatait. A változatos tevékenységek biztosítsák a sokoldalú tapasztalatszerzést.

Az óvodapedagógus ismerje az egyes gyermek érdeklődési körét, építsen kíváncsiságára, motiválja figyelem- összpontosításra.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása, helyes minta és szabálykövetítéssel (a javítgatás elkerülésével) van jelen. A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, amely a közösségben előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára.

A különböző műveltségi szintű, eltérő szociális háttérű családokból érkező gyerekeknél tudatosan tervezett nevelő-munka eredményeként alakuljon ki a magyar gyermekköltészet szeretete a bábozás és a drámapedagógia segítségével.

A változatos eszközökkel és módszerekkel biztosítjuk, hogy gyermekeink újra átélhessék a magyarság történelmét, a mondavilág elemein és meséin, népi mondókáin keresztül. Az óvodás életkorú gyerekek ön-és világ megértésének egyik fontos eszközének tekintjük az irodalmi alkotások megismerését, amellyel segítjük önismeretüket és a körülöttük lévő világban történő eligazodásukat.

Cigány gyermekek kulturális nevelésében

A cigány családokban a két nyelv funkciója elkülönül. Az egyik a család, a háztartás, a munka intim része, a másik a beilleszkedés, a látható magatartás nyelve. A cigánycsaládokban a kétnyelvűség a magánszféra sérthetlenségének eszköze.

A cigány család olyan mértékben rendelkezik identitástudattal, hogy elkülönülhessen és összetartozhasson. Cigánynyelvet tanít a családban, mert az óvodában majd megtanítják magyarul. A gyerekek azonban gyakran mindkét nyelvet beszélik. A cigánygyermek szókincs gazdagításában jó lehetőség a képolvasás, a hangutánzó játékok. Kezdetben a verbális önállóság, bátorság fokozásához iktassunk be dialógusra épülő játékokat. Később nagy hangsúlyt helyezzünk a képalkotásra, a képi történetek verbális feldolgozására.

A tanulói lemorzsolódás megelőzése érdekében a gyermekeknél a kommunikáció fejlettségében a különbözőségek felmérése az elsődleges feladat. Ezt követően differenciált fejlesztési terv alapján kerüljön sor az aktív és passzív szókincs bővítésére, az észlelési tapasztalatok szóbeli megerősítésére, tudatosítására. Állandó kommunikációs helyzetek teremtésével kell törekedni a beszédkedv fenntartására és növelésére.

Preventív fejlesztés keretében észlelni, és szükség szerint igényelni kell a különböző szakszolgálati segítséget.

Montessori csoportban

Az anyanyelvi nevelésének sajátossága, hogy a gyermek, ha belső igényéből fakad, megismerkedhet az írott nyelvvel. Montessori rámutat arra, hogy a betű nem absztrakció, hanem látvány. Nem írni akar megtanítani, hanem a kezet alkalmassá tenni az írásra. Ezt figyelembe véve dolgozta ki eszközeit, amelyekkel játszva azt a három ujjat ügyesítse, amelyekre az írásnál szüksége van.

Írásra készíti elő a kezet a rajzsablonok, a dörzspapírból, kartonból kivágott betűk. A csoportban elkészíthető a gyermek névjegykártyája, alkalmazhatnak tájékoztató feliratokat, játékidőben írógépet is használhatnak a gyermekek. Ez nagyon sok könnyebbé teheti az íráshoz, olvasáshoz szükséges képességek kialakításában.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

A természettel, a környezet védelemmel, a környezettudatos tapasztalatokkal, élmények és ismeretek nyújtása, bővítése, rendszerezése és az ehhez kapcsolódó passzív és aktív szókincs fejlesztése.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése.
- ✓ Képes vizuális és auditív differenciálásra
- ✓ Felismeri és megnevezi a térbeli viszonyokat
- ✓ Figyelme korának megfelelően tartós, gondolkodására a kreativitás jellemző.
- ✓ Helyesen, tisztán, érthetően beszél, bátran és szívesen kommunikál.
- ✓ Társaira odafigyel és meghallgatja őket.
- ✓ A közölt információkat megérti, bátran kérdez.
- ✓ Verbális emlékezete korának megfelelő.
- ✓ Ismeri és használja a metakommunikációs eszközöket.
- ✓ Élményeit, tapasztalatait képes megfogalmazni és környezete számára érthetően elmondani.

4. Óvodánk csoportjai és életszervezésük

Óvodáink **gyermekcsoportjai vegyes és homogén életszervezésűek**. Az óvodák eddigi nevelési gyakorlatuknak és adottságaiknak megfelelően, a szülői igények figyelembevételével alakítják ki a csoportokat.

Az elmúlt évek pedagógiai gyakorlata megerősítette bennünk az osztatlan csoport előnyeit, pozitívumait.

- ✓ A gyermek a családhoz jobban hasonlító viszonyok között, természetesebb közegben él.
- ✓ Könnyebb a beszoktatás, ha a testvérek, játszótéri barátok egy csoportba kerülhetnek.
- ✓ A modell nemcsak az óvónő, hanem a gyerektárs is, ezáltal könnyebb a szokások kialakítása.
- ✓ A természetes fejlődésbeli különbség miatt, megfelelő pedagógiai hatás nyomán könnyebben alakíthatók olyan értékes tulajdonságok, mint alkalmazkodóképesség, segítőkészség, megértés, a különbözőségek elfogadása.
- ✓ A konfliktusok megoldásában önmaguk is aktív résztvevők, ritkábban igénylik a felnőtt beavatkozását.
- ✓ Egyéni fejlődés szempontjából színesebb a csoport, felgyorsul a szocializáció.

A pedagógus részéről nagyon fontos az optimális pedagógiai irányítás megvalósítása. Háttérben maradni, de készenlétben állni a segítségre, a megoldást nem közvetíteni, hanem hagyni, hogy a gyermek kipróbálhassa magát, megválaszthassa a maga útját.

Részben osztott csoport szervezésére akkor kerül sor, ha a felvételt nyert gyermekek életkori megoszlása miatt nem biztosítható az osztatlan csoportban szükséges arány.

A gyermekcsoportokban az óvónők heti, illetve kétheti váltásban dolgoznak. Az óvoda teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

Napirend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyben a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások is jelen vannak.

A napirend jellemzője a folyamatos életszervezés. A folyamatosság biztosítja arra, hogy a gyermekek egyéni szükségleteiknek és igényeiknek megfelelően részese legyen a különböző tevékenységeknek.

A folyamatosságban növekszik a szabad játék szerepe és lehetősége. Mint szervezeti keretforma, szükségszerűsége az osztatlanságnak. A folyamatos napirend nyugodt légkört eredményez.

6 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	J	-	Játékba integrált nevelés
	Á	-	Testápolás – tízórai
	T	-	Tanulási lehetőségek szervezése és kihasználása
	É	-	Testmozgás
	K	-	Levegőzés, szabad mozgás
12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰			Ebéd – testápolási teendők
13 ⁰⁰ -15 ³⁰			Pihenés – folyamatos ébredés csendes játék – étkezés, testápolás
15 ³⁰ -17 ⁰⁰	J		Játékba
	Á		integrált
	T		tevékenység csoportban,
	É		szabadban.
	K		Folyamatos hazabocsátás

A hetirend összeállítása csoportonként változhat. Biztosítéka a rendszerességnek, a folyamatosságnak és a tervszerűségnek. Kialakítása a gyermekcsoportok óvodapedagógusainak feladata.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógusok feladatai

5.1. Játék

A **játék** az óvodáskorú gyermek legjellemzőbb életmegnyilvánulása, leginkább fejlesztő alaptevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze.

A gyermek egész napját a játéktevékenység szövi át és határozza meg. Valamennyi tevékenysége a játékból indul ki és oda tér vissza. A gyermek játéka tükrözi tapasztalatait, élményeit, miközben ő derűs és felszabadult.

Az óvónő a játékból ismerheti meg a gyermek érzelmeit, szükségleteit, vágyait, a valósághoz való kapcsolatát. A játéknak és a tanulásnak is a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, az önállóságra való törekvés az alapja.

Összességében a játék:

- ✓ A gyermek alap- és fejlesztő tevékenysége, a nevelés eszköze.
- ✓ Időkerete a folyamatos napirend.
- ✓ Mozgástere a gyerekeknek, csoportoknak, óvónőknek.
- ✓ Gyűjtőhelye az általuk felhasználható eszközöknek, tárgyaknak, anyagoknak.
- ✓ Feldolgozási lehetősége a különböző témakörökhöz tartozó tapasztalatoknak, élményeknek.
- ✓ Kísérletezési színtere a meglévő ismeretek átalakításának, az újabbak felfedezésének.
- ✓ Kapcsolatteremtési alkalma a társas és személyi kapcsolatoknak, a kommunikációnak és a metakommunikációnak.
- ✓ Megismerési alkalma a gyerekekkel kapcsolatba kerülő pedagógusoknak, felnőtteknek.

Cél: A játék minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljék, amelyben megvalósul a gyermeki személyiség kibontakoztatása és fejlesztése.

Feladatok:

- ✓ A játék feltételeinek biztosítása.
- ✓ Az óvónő modell értékű magatartása és a játékkal kapcsolatos feladatainak tudatos tervezése.
- ✓ A játékfajták fejlesztési lehetőségeinek ismerete.
- ✓ A játékba integrált tanulás megvalósítása.
- ✓ A beszédkészség fejlesztése játék közben.

A játék feltételei

Az elmélyült játék nyugalmat, biztonságát, elsődlegesen a folyamatos életszervezéssel kell biztosítani. Olyan környezet kialakítására kell törekedni, ahol a gyermeknek módjában áll nézelődni, válogatni, majd a számára vonzó játéktevékenységbe belefogni.

A gyermek szabadon választhassa meg játszótársait. Legyen joga a félrehúzódnai is, ha a felajánlkozó társával éppen nem kíván közösen játszani.

Játékeszközeink keltsék fel a gyermekek érdeklődését, esztétikusak, tiszták, könnyen elérhetőek legyenek! Közös készített eszközökkel, közös gyűjtött kincsekkel folyamatosan gyarapítsák kelléktárukat. Engedjük meg, hogy a gyermekek szabadon dönthessenek arról, hogy meddig játszanak egy eszközzel, mikor adják át az arra éppen igényt tartó társaiknak. Ez elősegíti az elmélyült, hosszantartó játékot, annak zavartalanságát.

Sok gyerek hozza el az óvodába kedvenc játékát, kedves tárgyát, legújabb ajándékát. Ennek átadását, birtoklását a gyermekek közötti egyezkedés döntse el. Figyelnünk kell a több napon át tartó játékokra, biztosítani kell annak feltételeit a csoportszobában és az udvaron egyaránt. A csoportszobában arra kell törekedni, hogy a berendezés a gyermek spontán érdeklődésének megfelelően könnyen átalakítható legyen. Az átalakítás tervezésében és folyamatában a gyermekek is aktív közreműködők legyenek.

A játék tartamának gazdagítása érdekében fontos, hogy a gyermekek a nap folyamán minél több élményhez jussanak. Séták, kirándulások, kulturális programok

látogatása során olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyekhez érzelmileg kötődnek és megmozgatja képzeletüket.

Az óvónő modell értékű magatartása, játékkal kapcsolatos feladatai

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvónő mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész társ legyen, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyerekek.

Segítsége csak olyan mértékű legyen, amilyenre az adott gyermeknek szüksége van. Csak ilyen pedagógia magatartással használható ki a játék fejlesztő hatása.

A játékban megfigyel, igyekszik megismerni a gyermek képességeit, neveltségi szintjét, majd eltervezi a fejlesztés következő feladatait.

Figyelemmel kíséri, hogy a különböző játékfajták hogyan jelennek meg az egyes gyermek játékában. Felkészül arra, hogy a játékban integrált tanulás témái milyen műveltségi területen és tartalmi megközelítésben kerüljenek feldolgozásra.

Megismeri és felhasználja azokat a gyógypedagógusok, pszichológusok által javasolt fejlesztő játékokat, amelyek bizonyos fejlődési problémák megelőzését illetve felismerését segítik.

Az óvodapedagógus játékvezetése csak a gyermek ismeretén és a játék jellemzőinek elfogadásán alapulhat.

A játékfajták fejlesztési lehetőségei

Gyakorlójáték: ritmikus és megismerő tevékenysége során fejlessze a gyermek észlelését, érzékelését, szem-kéz koordinációját, térérzékelését.

Szerepjáték: a gyermek az élet valamely részét próbálja ábrázolni az általa megteremtett elgondolások alapján. Számára ez az alkotó gondolkodás és kezdeményezés szabadságát jelentse.

A szerepjátékban fejleszthető a gyermek alkotó gondolkodása, önállósága, viselkedéskultúrája, alkalmazkodóképessége, segítőkészsége, komplex személyisége.

Szabály játék: a szabályok elfogadását, betartását, az egymásért folytatott tevékenység örömeinek kialakulását segítse.

Dramatizálás: a pozitív magatartásformák tükröződjének a gyermek cselekedeteiben, a konfliktus helyzet megoldásában, fejlődjön esztétikai érzékük, kifejezőkészségük.

Konstruáló, barkácsoló játék: jelentős hatással legyen a gyermek gondolkodásának fejlődésére. A szerkesztő-összerakó tevékenység, az eszközök kombinált alkalmazása, új eszköz készítése vagy javítása örömmel töltse el a gyermeket. Gyakran használja ezt a tevékenységet egy-egy probléma érzékelésekor, azonnali, egyszerű megoldásként. Ez a folyamat vezesse el a gyermeket a probléma megoldási igény kialakulásához, a bonyolultabb problémahelyzetek megoldásához.

5.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Tanulás minden olyan tevékenység, amelyben fejlődnek az óvodáskorú gyermek kompetenciái, erősödnek attitűdjei, kialakulnak képességei, fejlődik a megismerőtevékenység, az érzelmi, akarati tulajdonság, a viselkedés. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógusok által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Óvodai nevelésünkben megjelenő valamennyi tevékenységi forma biztosítsa az életkornak, az egyéni fejlődésnek megfelelő tanulást.

A játék elsődlegességét hangsúlyozva nevelésünkben a játék és a tanulás szorosan kapcsolódjon össze. A játék legyen a személyiségfejlesztés legfőbb eszköze. Játék közben bővüljön a gyermek ismeretanyaga, fejlődjön önállósága, feladattudata, kezdeményező-alkotó, szervező képessége. „Játékosztónzó” környezetben a szabad játék sok esetben betöltheti ezt a szerepet. Ez mellett azonban szükség van az óvónő által kezdeményezett, illetve az óvónő-gyermek közösen szervezett játékára is. A gyermekek élményei, ismeretei különbözőek, ezért a spontán játék nem minden gyermeknél olyan sokoldalú, hogy az önmagában elegendő lehetőséget biztosítana egyes képességek fejlődésére.

Ugyanakkor az önként szabadon játszó gyermek is igényli az izgalmas együttgondolkodást.

A játéknak és a játékos tanulásnak, a különböző tevékenységi formáknak a kialakított szokás és szabályrendszer, valamint a napirend adja a keretet. Nagyon fontos, hogy a nap folyamán a spontán játék és a "fejlesztőjáték" helyes egyensúlyára törekedjünk.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái:

- ✓ Az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- ✓ A spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- ✓ A játékos, cselekvéses tanulás.
- ✓ A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- ✓ Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- ✓ A gyakorlati problémamegoldás.

Az óvoda udvara és környéke biztosítja, hogy a gyermekek naponta közvetlen tapasztalatokat szerezzenek a természeti környezetről, lehetőséget biztosít arra, hogy felfedezzék a valóság jelenségeit, törvényszerűségeit, alkalmas a természettel összefüggő játékok elindítására és kibontakoztatására.

Fontosak a sétákon, kirándulásokon szerzett élmények, melyek ösztönzik a spontán játékok kialakulását, és alapjai lesznek a tapasztalatok értelmi feldolgozásának, alapvető ismeretek kialakulásának.

A csoportszobákban természetes anyagokból készült játékok, természetben gyűjtött tárgyak, termékek, a természet anyagaiból közösen készített játékok segítik az élmények játékban való feldolgozását.

Segíti a környezettudatos magatartásmódok elsajátítását a gyermekek utánzáson alapuló tanulása, ezért fontos az óvodában dolgozó felnőttek példája.

Az óvónő-gyermek közös tevékenységében a gyermek reakciói, fejlődési tempója meghatározóbb legyen a teljesítménynél.

Célunk a differenciált tevékenykedés feltételrendszerének biztosítása, az egyéni bánásmód, a gyermek képességeinek megfelelő feladat elé állítása. A sikerélmény erősítse a gyermek önbizalmát, bátorságát, a pozitív megerősítés pedig újabb tevékenységre sarkalljon.

Az óvónő feladata, hogy a gyermek megismerésével tudja nyomon követni az egyes gyerek érési folyamatát. Egy-egy tevékenység addig legyen jelen, míg a gyermek igényli, így biztosítsa minden gyermek számára a próbálgatást és adjon lehetőséget sokoldalú megtapasztalásra, gyakorlásra.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ Tudjon következtetni, ítéleteket alkotni.
- ✓ Alakuljon feladattudata.
- ✓ Ismerje saját értékeit.
- ✓ Legyen önálló.
- ✓ Fedezzen fel összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- ✓ Törekedjen többféle megoldás keresésére.
- ✓ Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- ✓ Legyen kreatív.
- ✓ Legyen kezdeményező, kooperatív-elfogadó.

A tanulás "érzelmi klímájának" megteremtése fontos, mert a kisgyermekkor tanulásnak milyensége befolyásolja a későbbi intellektuális kompetenciájának szintjét.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a

lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

Az óvodánk kedvező természeti környezeti adottságát adaptálni tudjuk a spontán és szervezett foglalkozásokhoz.

A természetben való tanulás módszerét tudatosan alkalmazzuk, mivel hatásosnak tartjuk a szabad levegőn való mozgást, a cselekvő aktivitást, a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalást és felfedezést, ami erőteljesen befolyásolja a gyermekek testi fejlődését, idegrendszeri érését és az élmények és tapasztalatok beépülését.

Cigánygyermek óvodai játéka

A cigánygyermekek játékát a nagycsalád és a természetközelség hatásai motiválják. Mivel a cigánycsaládokban a nemi szerepek jobban elkülönülnek, a gyermekek játékában az azonos nemű szülők utánzása erőteljesebb. A cigánygyermekek szerepjátékának témaválasztása igen gazdag: főzés, étkezés, vendégeskedés, papás-mamás, csoportos utazás, babázás, harci játékok, halászás, termékek gyűjtése.

A cigánygyermeknél elsősorban a lakáskörülményeik miatt fokozottan érvényesül a játékban a televízió hatása. Kedvelik az életformájukhoz valamilyen módon kapcsolódó filmeket, és játékukban azonosulnak a filmbeli szerepekkel. Ez fejlett empátia-készségre utal.

Az óvónőnek ezekre a pozitívumokra építve kell megismernie a gyermek egyéni adottságait, és megterveznie fejlesztésének tartalmát.

A cigánygyermek tanulásában meghatározó családi hatás az utánzás, a modellkövetés és a kevés verbalizmus. Természetes tehát, hogy az óvodában is a tanuláshoz elsődleges színtere a játék legyen.

Montessori csoport játéka

Montessori nem ismerte fel a játék jelentőségét, kivéve a saját maga által készített

eszközökkel történő manipulálást, amit munkának nevez, és fejlesztő hatásával tisztában van. Ma már a Montessori pedagógiai szellemében működő csoportokban mindenfajta játéktevékenység megtalálható, mert a játék segíti a gyermeket lelki egyensúlyának megteremtésében.

A Montessori eszközök fejlesztő játékeszközök, amelyek a játékban integrált tanulásnak elsődleges eszközei.

Montessori szerint "a gyermeket ne a pedagógus tanítása, hanem a saját cselekvéssel szerzett tapasztalat vezesse el a biztos tudáshoz." Az eszközökkel szemben támasztott követelmények és az egyes eszközök fejlesztő hatása a Magyarországi Montessori Óvodai Programban megtalálható.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

Az óvodánkban a játék kiegészül azzal, hogy természetes környezetben valósul meg, felhasználja a természet kincseit és az újra hasznosított anyagokat.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ A gyermek érzelmi, értelmi megnyilvánulásait és társas kapcsolatait a játék szervezi egyé.
- ✓ Játékeszközökkel, játékformákkal ismerkednek meg, örömeiket lelik a játékban.
- ✓ Képesek egy játéktémát ébren tartani, több napon keresztül játszani.
- ✓ Képesek egymás játékának kiegészítésére, segítésére.
- ✓ Képesek szerepeket vállalni, szerepeket megosztani, szerepekről lemondani.
- ✓ Képesek a játékszabályok elfogadására és betartására.
- ✓ Játékukban megjelenik az együttes élmény, a kíváncsiság, az érdeklődés és a problémamegoldás sikere is.

5.3. Mozgás

Cél: A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, az életkori sajátosságokból adódó mozgásigény kielégítése, . A testi képességek harmonikus fejlesztése (erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság) , a mozgástapasztalatok bővítése és ezen keresztül az értelmi és szociális készségek fejlesztése.

Feladat:

- ✓ Nagy és finommozgások fejlesztése
 - A természetes mozgások kialakítása, fejlesztése
 - Egyensúlyérzéklet fejlesztő mozgások elvégzése
 - Szem-, kéz-, láb koordináció kialakítása, fejlesztése
- ✓ Testséma fejlesztése
 - Testének megismertetése
 - Kezesség-dominancia kialakítása
- ✓ Perceptuális fejlesztés
 - Térbeli, időbeli tájékozódó képességek fejlesztése
 - Alaklátás, formaállandóság fejlesztése
 - Kinesztikus (izom) érzékelés fejlesztés
- ✓ Szociális készség fejlesztése
 - Alkalmazkodás, tolerancia, együttműködő készség fejlesztése
 - Pozitív megerősítés során önértékelés, önbizalom fejlesztése
- ✓ Verbális fejlesztés

Mozgásfejlesztés szinterei

- ✓ Szabad játék (szobában, udvaron)
- ✓ Mindennapos frissítő torna
- ✓ Séták, kirándulások
- ✓ Szervezett formában történő testnevelés

Szabad játék

A gyermekek számára a játékidőben folyamatosan biztosítani kell a megfelelő mozgáslehetőséget. Fontos az olyan környezet kialakítása (hely, eszköz), amelyben a gyermekek természetes mozgásigényüket kielégíthetik. Az óvónő feladata az eszközök cserélése és ezzel a változatos mozgásra ösztönzés.

Lehetőség szerint minél többet kell az udvaron tartózkodni. A mozgásfejlesztő, rögzített udvari mászóakák, csúszdák, nyújtók stb. mellett más eszközöket is folyamatosan biztosítani kell pl. labdák, ugráló kötelek, karikák, kötélletrák stb.

A mozgás során nem tiltunk, nem korlátokat, hanem szabályokat állítunk (megengedhető pl. hogy szabályok betartásával fára másszanak). Fontos, hogy a gyerekek kipróbálhassák a különböző szereket, megtanulják, hogyan kapaszkodjanak, hogyan vigyázzanak önmagukra. Az óvónők feladata a mozgásos játékok széleskörű megismertetése a gyermekcsoporttal (régai népi játékok, labdajátékok, ugróiskola stb.). A játékokba az óvónő is bekapcsolódhat, ötleteivel továbbfejlesztheti azokat. A jó hangulatba szervezett, örömmel végzett mozgásos tevékenység a gyermeket további mozgásra ösztönözzé. Ezzel lassan szokássá, majd természetes igénnyé válik a mozgás, mely az idegrendszer fejlődését hozza magával.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységek gyakorlására, az egészségfejlesztő testmozgásra az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell a lehetőséget.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Mindennapos frissítő torna

Naponta legalább egyszer, 10-20 perces időtartamban szervezzük. A tevékenység napirendbe illesztését az óvodapedagógus dönti el. Lehetőség szerint, megfelelő időben és ruházatban ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk.

A mindennapos frissítő torna nagy mozgásokból, természetes mozgásokból, játékos és utánzó mozgásokból, mozgásos játékokból álljon.

Séták, kirándulások

Természet erőinek felhasználásával a gyermekek edzése, testi-, lelki erejének és állóképességének fejlesztése sétával, kirándulással.

Szervezett formában történő testnevelés

A gyermekeknél fokozatosan kell elérni, hogy szívesen, örömmel vegyenek részt a szervezett mozgásban.

A foglalkozások szervezésekor fontos, hogy minél kevesebb várakozási idő legyen, az óvónő folyamatos mozgásra készítse a gyermekeket. Nagyon fontos, hogy minden gyermek egyéni tempójában végezhesse a feladatokat. Ehhez megfelelő számú eszközt kell biztosítani. Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy önmaguk is kitalálhassanak gyakorlatokat, feladatokat. Ezzel fejlődik kreativitásuk és mozgáskedvük.

A 3-4 éveseknél a nagymozgások fejlesztése kerüljön előtérbe. Járás, futás, kúszás, csúszás, mászás. Fontos begyakorolni a menetirány betartását, az együttmozgást, mert ez biztonságérzetet ad a korosztálynak.

A 4-5 éveseknél nagy hangsúlyt kell helyezni a testséma kialakulására, a szem-kéz-láb koordinált működésére, az egyensúlyérzék fejlesztésére. Gyakorolni kell a térben való mozgást. Tapasztalják meg a gyermekek önmaguk, a testük és a tárgyak viszonyát, elhelyezkedését a térben.

Az 5-6-7 éveseknél elsődleges a finom motorika fejlesztése. Ebben a korban fontos az észlelés, alaklátás, formaállandóság fejlesztése, a tempóváltás.

Vegyes életkorú csoportban kiemelten fontos a jó szervezés, a dajka vagy a társ óvónő jelenléte, aktív közreműködése. A gyakorlatok végzését két területre kell osztani: könnyebb - nehezebb feladatokra. Ezzel minden gyermek korosztályának, egyéni képességének megfelelően találhatja meg a neki való feladatot.

A cigánygyermekekre jellemző a fokozott mozgásigény, ezért a napirend fontos része a mindennapos mozgás. Ennek szükségességét, a szabadban végzett mozgások iránti igényt indokolja, hogy a gyerekek általában szűk, gyakran egészségtelen lakáskörülményekből érkeznek az óvodába. A cigánygyermek számára a mindennapos mozgáslehetőség segítse növekedésüket, teherbíró képességük fejlődését, egészségük megőrzését, megóvását.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

Ebben az élet szakaszban, a szabadban, egészséges természeti környezetben töltött mozgás mással nem helyettesíthető. A szabadtéren való tartózkodás már önmagában is fizikailag aktivizálja a gyermeket.

A mindennapos frissítő torna és a testnevelés foglalkozások lehetőség szerint a szabadban valósulnak meg és témájukban kapcsolódnak az adott projektekhez, kiegészülnek a népi játékokkal.

A gyermekek idegrendszeri érését és mozgás fejlődését segíti az **Alapozó Terápiás mozgásfejlesztés, Kulcsár Mihályné Mozgásterápia és a gyermekjóga elemei.**

Minden évben megrendezzük a „Kihívás napját”, mellyel, játékos tevékenységekkel kedvet teremtünk a mozgáshoz, mely az egészséges életmód része.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ Igényük a mindennapos mozgás, kitartóak a mozgásos játékban.
- ✓ Kialakult nagy mozgásuk, finommozgásuk, egyensúly érzékük, mozgásuk összerendezett.
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- ✓ Kialakult a szabálytudatuk, képesek egészséges versenyszellemben játszani.
- ✓ Képes alkalmazkodni társaihoz, megfelelő önuralommal rendelkezik, együttműködő, segítőkész.
- ✓ Rendelkeznak elegendő fizikai erővel és állóképességgel.

5.4. Verselés, mesélés

Cél: A gyermek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalom iránti érdeklődés, az érthető-kifejező beszédkészség kialakítása, az anyanyelvi műveltség megalapozása, a magyar kultúra értékeinek átörökítése, a szülők nevelési szemléletének formálása.

Feladat:

- ✓ Gyermkeink mindennap részesüljenek irodalmi élményben, találkozzanak irodalmi alkotással, mesével-verssel.
- ✓ Az irodalmi anyag igényes válogatása: a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, népmesék, népi mondókák, klasszikus és kortárs irodalmi művek alkotásaiból.
- ✓ A nyelvi kultúra alapjainak lerakása, anyanyelvi képességek differenciált fejlesztése.

Óvodánk gyermekcsoportjaiban minden gyermek jusson hozzá értékes népi és műalkotások élvezetéhez. Ez segítse a különböző környezetből érkező gyermekek nyelvi fejlettségének kiegyenlítését, szókincsük gazdagítását.

Mesét hallgathassanak a gyermekek a délutáni pihenő előtt, délelőtt, délután, igénytől, alkalomtól függően.

A gyermekcsoportok egyéni szokásrendszerüknek megfelelően hetente egy alkalommal, megfelelő érzelmi légkör és az átélést segítő atmoszféra megteremtésével szervezzenek mesehallgatást. Ilyenkor a mesehallgatás mellett lehetőséget kell teremteni a gyerekeknek az önálló szövegmondáshoz, meséléshez, továbbá, hogy kedvelt meséiket dramatizálhassák, bábbal eljátszhassák.

Verset-mondókát-kiolvasót hallgathassanak a gyerekek az óvó néni ölében, játék közben, a természetben, séta közben. A verselés a tevékenységekhez kötődő, az együttlétek hangulatát fokozó játék legyen. Játék a nyelvvel, játék a szépen hangzó beszéddel, a magyar nyelvi rigmusokkal.

Az irodalmi anyag kiválogatásában az igényesség és a gyermek életkori sajátosságaihoz való igazodás legyen meghatározó. A mese, a vers, az anyanyelv közegén át segítse a világ megismerését. Az irodalmi anyag válogatásának legnagyobb és legértékesebb tárháza a népköltészet legyen. Mondókák, rigmusok, lovagoltatók, simogatók, valamint a népmesék, mondavilág minden korosztálynak bőséges kínálattal szolgálnak.

Ez mellett helyet kell adni a magyar klasszikusok meséinek, elbeszéléseinek, valamint a mai magyar írók és költők meséinek, gyermekverseinek.

Jelentős értéket kell tulajdonítani a gyermekek által fabrikált verseknek, meséknek és örömmel támogatni kell az ilyen irányú törekvéseket.

Az óvónő színes, irodalmi repertoárral rendelkezzen, amellyel minden adódó alkalomhoz és aktualitáshoz, gyermeki igényhez kapcsolódni tud. Az irodalmi alkotásokat nyelvtanilag helyesen, tiszta kiejtéssel, példa értékűen tolmácsolja.

A cigány gyermekek irodalmi nevelése

Az irodalmi nevelés keretében a cigánygyerekek ismerhessék meg saját mondaviláguk alkotásait, halljanak cigánymesét, gyermekverset, róluk szóló történetet. Elmondásukra felkérhetünk esetleg nagymamát, vagy anyukát.

Az irodalmi nevelésben építeni kell a cigányság ünnepeire, hagyományaira, amelynek kísérője a köszöntő, az ének, a tánc.

Irodalmi anyag:

Bari Károly: Tűzpiros kígyócska

Szalonnafa: Varsányi cigánymesék

Szécsi Magda meséi

Tóth Józsefné: Gizi néni könyve *(történetek a cigány gyermekekről)*

Lakatos Menyhért: Az öreg fazék titkai

A két szakállas farkas

Hosszú éjszakák meséi

Szegő László:

Cigány bölcsődal

A cigánygyermeknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az anyanyelvén is hallgasson verset, mondókát, élőben vagy hangkasszában.

A gyermekek érdeklődési irányának feltárása, egyéni törekvéseinek megsegítése. A gyermek családjához igazodó fejlesztés a multikulturális tartalmak megjelenítésével. Az otthonról hozott értékek tudatosítása, erkölcsi tulajdonságok közvetítése mesékkel, történetekkel.

A gyermek óvodai rendezvényeken való részvételének megsegítése.

Montessori csoportban

A felhasznált irodalmi alkotásokban tartalmilag jelen van a környezeti nevelés. A népmesék mellett megjelennek olyan művek, melyek megteremtik a természet megbecsüléséhez elengedhetetlen érzelmi alapot, és megerősítik a természetről szerzett közvetlen tapasztalatokat. Ezáltal közvetlenül hozzájárulnak a gyermekek természettisztelő, annak értékeit felismerő magatartás kialakulásához.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

A felhasznált irodalmi alkotásokban tartalmilag jelen van a környezeti nevelés. A népmesék mellett megjelennek olyan klasszikus és kortárs művek, amelyek megteremtik a természet megbecsüléséhez elengedhetetlen érzelmi alapot, és megerősítik a természetről szerzett közvetlen tapasztalatokat. Ezáltal hozzájárulnak a gyermekek természettisztelő, annak értékeit felismerő magatartás kialakulásához.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ A gyermekek igényeljük, örömmel várják a mesét, a verset.
- ✓ Emlékezetes mesefordulatokat megtartják emlékezetükben, és képesek azokat felidézni.
- ✓ Legyenek képesek önálló mesemondásra, a megkezdett mese folytatására, versmondásra.
- ✓ Képesek meséket, történeteket alkotni
- ✓ Szeressék a könyvet, igényeljük a használatát, becsülik meg annak épségét.
- ✓ Ismerjük a színházi magatartás alapvető szabályait.
- ✓ Fejlődjön gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, erősödjön beszédképességük.

5.5. A külső világ tevékeny megismerése

Cél: A gyermek aktivitása és érdeklődése során szerezzen tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti- emberi –tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyáról. Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Feladat:

- ✓ A gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő, változatos tevékenységek biztosítása a megfigyelésre, a felfedezésre, a tapasztalatszerzésre.
- ✓ Segítsük a gyermeket a környezete felfedezésében, tartsuk ébren kíváncsiságát, engedjük, hogy érzelmeit szabadon kinyilváníthassa.
- ✓ Különböző magatartási, kommunikációs formák, szabályok, szokások megtanulása annak érdekében, hogy a gyermek biztonságosan tudjon tájékozódni, eligazodni környezetében, majd a világ dolgaiban.
- ✓ Észre kell vetetnünk a kisgyermekkel a hazai táj, természet szépségeit, csodáit. Tudatosítani kell bennük, hogy minden élőlénynek joga van az élethez. Mindez érzelmein keresztül történjen, így beleívódik, és természetessé válik a természet szeretete, védelme, az élet tisztelete, a szülőföld és a benne élő emberek, a közösséghez való nemzeti hovatartozás, a hazaszeretet.
- ✓ A természetes környezetben történő aktív ismeretszerzés, megfigyelés, kísérletezés közben vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek összehasonlíthatók, szétválogathatók, sorba rendezhetők. Számláljanak, mérjenek, találkozzanak geometriai formákkal.

A gyermek környezettel való ismerkedése a születésétől kezdődően az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat. Ebben a családi nevelésnek alapozó és a fejlődés folyamán meghatározó szerepe van.

Az óvoda sajátos tevékenységrendszerével, a tevékenységek gazdag választékával, derűs légkörével, fejlesztő és kompenzáló eljárásaival egészítse ki az óvodán kívüli nevelést.

A környezeti nevelésnek nincsenek időkereti, egymástól mereven elhatárolódó szervezeti formái. Integrálódjanak benne a műveltségi területek témakörei és a különböző tevékenységek. Az óvónők a szűkebb-tágabb környezet tudatos megtervezésével biztosítsanak maximális lehetőséget az ismeretszerzésre, tapasztalásra, történelmi múltunk megismerésére.

Évente több alkalommal szervezzünk óvodai kirándulást a Mecsekre (Égervölgy - Pécsvárad

- Misina Tubes - Zengővárkony - Püspökszentlászló). Látogassuk az óvodák közvetlen természeti környezetét, az erdőket, kiskerteket, szőlőket. A Misina Természetvédő Egyesülettel való élő kapcsolatunk lehetőségeit maximálisan ki kell használni. A csoportok látogassanak el a somogyi telephelyre, az óvónők játszóház szervezésével továbbra is támogassák az egyesület rendezvényeit. Az egyesület cserébe kisállat bemutatót tart az óvoda udvarán.

A kirándulások, séták során gyűjtött kincseket a csoportszobák természetsarkai őrzik. Élményekkel, pozitív érzelmekkel segítsük a megismerést a "tanulást".

Ebben a folyamatban minden gyermek egyéniségének, fejlettségének megfelelően vegyen részt, ismerje meg önmaga helyét, felelősségét a környezetében és a természetben.

A környezet megismerése, a nevelés tartalma

- ✓ A család szükségletei, munkája, a családtagok egymáshoz való viszonya, az együttélés konkrét tapasztalatai.
- ✓ Az óvoda környezete, funkciói, szokásrendje, az óvoda dolgozói és munkájuk.
- ✓ Szerezzenek tapasztalatot felnőtt foglalkozásokról.
- ✓ Az orvos, a védőnő, a betegellátás, ismerkedés a baleset megelőzéssel.
- ✓ Az emberi test, testünk részei, funkciói, tisztálkodás, egészség.
- ✓ Látogatás bölcsődébe, iskolába.
- ✓ Közlekedés.
- ✓ Évszakok-napszakok.
- ✓ Növény-, és állatvilág.
- ✓ Környezetünk védelme.
- ✓ Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai.
- ✓ A gyermek által hozott élmények, tartalmak fogadása, megbeszélése.

A környezet mennyiségi és formai összefüggéseinek megismerését segítő tartalmak

- ✓ Számfogalom kialakulásának előkészítése, megalapozása.
- ✓ Mennyiségek mérése, összehasonlítása.
- ✓ Halmazok létrehozása, elemek párosítása.
- ✓ Rész-egész viszonyának felfedezése válogatások, mennyiségek bontása során.
- ✓ Mennyiségfogalmak kialakítása játékos szituációban végzett számlálgatással.
- ✓ Sorba rendezés, elemek helye a sorban.
- ✓ Tapasztalatszerzés a különböző formákról és azok érzékeltetése.

Cigánygyermek a környező világ megismerésében

A cigánygyermek természet közelben nő fel, sokat vannak a szabadban. Ismerik a tűz, a víz, az időjárás hatását, a növényeket, az állatokat. A cigányság feltűnő állatszeretete a gyerekekre is áttevődik. A cigánycsalád azonban nem nevel tudatosan a természet iránti érdeklődésre. A gyerekeket körülvevő családban mindig akad olyan modell, aki a gyermek figyelmét a lakóházon kívülre irányítja.

A környezet megismerése terén ezért az óvónőnek sajátos feladatai vannak:

- ✓ Meg kell ismernie a gyermek élményanyagát, és ki kell egészítenie a hiányzó elemekkel.
- ✓ A gyermek fogalmainak bővítésében nem szabad a verbalitás csapdájába esni.
- ✓ El kell érni, hogy a gyermekek élményeiket merjék szóban elmondani.
- ✓ Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a család, az öltözködés, a tisztálkodás témakörében az új elemek feldolgozására.
- ✓ Ugyancsak fontos a közlekedés témakör, mert a gyermekek otthoni felügyelete jól megszervezett, de közlekedési szabály ismeretei hiányosak.

A cigánycsaládok együttélése, gyakorlatias életszervezése jól szolgálja a gyermekek matematikai nevelését. A család játékaiban gyakori a kártya, a sakk. Az óvodás gyermek matematikai érdeklődése egy kicsit egyoldalú. Az élettapasztalattól függő helyzetekben igen jó megfigyelési képességről adnak számot. Az óvónőnek ezekre a pozitívumokra építve, ezeket felszínre hozva kell elvezetni a gyermeket az ismeretlen felé (pl. fejlesztőkártyák készítése, amelyben a gyermek kitűnő megfigyelőképességére építve, a számosságon túl összehasonlíthat, azonosíthat, különbözőségeket kereshet, sorba rendezhet, párosíthat növényeket, évszakokat,

tárgyakat, állatokat).

Nagy hangsúlyt kell helyezni a névutók, az irányok síkban és térben történő begyakorlására. Javasoljuk ehhez a Montessori eszközkészlet használatát, mivel az mellőzi a verbalitást, és maximálisan segíti a cselekvő ismeretszerzést, tanulást.

Kozmikus nevelés a Montessori csoportban

Maria Montessori szerint a kozmikus nevelés segít egy globális szemlélet kialakításához eljutni, mely megteremti az ember harmóniáját, külső-belső békéjét. *Meg kell tanítani a gyerekeket, hogy az emberek bárhol élnek, bármilyen színű a bőrük, a hajuk, az anyanyelvük, vagy a világnézetük, lényegében hasonlóak a szükségleteik: gondolkodnak, éreznek és szeretetre vágynak.* Montessori pedagógiai rendszere erre megfelelő alapot nyújt.

Célunk, megláttatni a gyerekekkel a változást, a fejlődést, és egyfajta globális szemlélet kialakításához segíteni őket, melyben rájönnek, hogy mindenki és minden része a világegyetemnek.

Ezek kialakítását segítse:

- ✓ Természetsarok
- ✓ Élő állatok gondozása
- ✓ Földgömb
- ✓ Térkép
- ✓ Ismeretterjesztő könyvek

A matematikai gondolkodást fejlesztő sajátos eszközrendszer megkönnyíti a matematikai fogalmak kialakítását.

- ✓ Piros-kék rudak
- ✓ "Orsós" doboz
- ✓ Kartonból kivágott számjegyek
- ✓ Dörzspapírból készült számjegyek
- ✓ Színes gyöngyrúd készlet
- ✓ Piros korongok
- ✓ Síkidomok
- ✓ Ségui, a táblák
- ✓ Mértani titokzsák

Ezek a játékok nemcsak szórakoztatóak, de pontosabbá teszik a tájékozódást a világban.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

A környezeti nevelés kiegészül speciális nevelési feladatokkal, témákkal, módszerekkel.

- ✓ Szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése, értékeinek felfedeztetése és védelme: az óvoda udvarában és környékén élő növények, állatok, Mecsekszabolcs és Pécs belvárosának épített környezete.
- ✓ Környezetünk, udvarunk alakítása, gondozása.
- ✓ A hagyományok újjáélesztése és ápolása és az ehhez kapcsolódó jeles napjaink: Népmese napja, Márton nap, Advent (Mikulás, Luca nap, Karácsony), Medve nap, farsang, Március 15, Zöldág járás, Húsvét, májusfaállítás, majális,
- ✓ A környező világ analitikus és holisztikus megismertetése.
- ✓ Az évszakok változásaihoz igazodó élmények komplex módon történő feldolgozása, melynek alapja a tevékenykedtetés és a művészetekkel való kapcsolat.
- ✓ Természet változásainak, jelenségeinek megismerését segítő kísérletek.
- ✓ Programok a környezet jeles napjain: Autómentes nap, Takarítási világnap, Állatok világnapja, Őszi erdei óvoda (jó gyakorlat), Egészségnap, Madárkarácsony, Téli madárvédelem, „Újrapapír” világnapja, Víz Világnapja, Tavaszi erdei óvoda” (jó gyakorlat), Föld Napja, Madarak és fák napja.
- ✓ A szülőket tájékoztató „zöld faliújságon” minden hónapban megjelennek az aktuális környezeti témákhoz kapcsolódó képek és ismeretterjesztő újságcikkek, valamint a hozzájuk kapcsolódó kulcsüzenetek.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ A gyermekek tudják a nevüket, lakhelyüket, születési idejüket, szüleik nevét, foglalkozását.
- ✓ Ismerjék a család szerkezetét, hovatartozását.
- ✓ Ismerjék az évszakok nevét, megjelenési formáit, jellemzőit, következményeit.
- ✓ Tudják, hogy az ember, az állat, a növény, a természet része, kapcsolataik, összefüggéseik vannak, egymás nélkül nem létezhetnek.

- ✓ Legyenek tisztában saját nevükkel. Kezdjék felismerni a társadalmi szabályokat, elvárásokat (illik, nem illik).
- ✓ Logikus gondolkodása, logikai következtetései, problémamegoldó készsége életkorának megfelelő legyen.
- ✓ Tudjanak számlálni, összehasonlítani irányokat megkülönböztetni, értsék a névutókat.
- ✓ Legyenek képesek halmazokat összehasonlítani és tulajdonság szerint szétválogatni.
- ✓ Ismerjék fel és azonosítsák az alapvető formákat, legyenek képesek részekből egészet kirakni.
- ✓ Tudjanak létrehozni sorozatokat játékokban, Színekben, hangokkal, formákkal, mozgással.

5.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára

A tevékenység célja: a gyermek élmény és fantázia világának megjelenítése, szabad önkifejezése. A gyermek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Kiemelt hangsúlyt kap a gyermeki önkifejezés lehetőségeinek megteremtése.

Feladatok:

- ✓ Az ábrázolás lehetőségeinek biztosítása az egész nap folyamán.
- ✓ A különböző technikai eljárások megismertetése a technikai eljárásoknak, az anyagok tulajdonságainak megismertetése életkoruknak megfelelően.
- ✓ Pozitív megerősítéssel segíteni kell a gyermekek alkotó tevékenységeit, a kialakult gátlásokat tapintattal oldani kell.
- ✓ Legyünk rugalmasak, ne erőltessünk! A tevékenység, az alkotás, a művészet megkedveltetése legyen a legfontosabb.
- ✓ Mindig bővítsük technikai tapasztalatainkat, gyakorlatunkat. A szokatlan megoldások iránt is legyünk nyitottak.
- ✓ Dolgozzunk és dolgoztassunk minél nemesebb anyagokkal.
- ✓ Teremtsünk lehetőséget az elkészült gyermekmunkák kiállítására.
- ✓ Gyermekeink számára is teremtsünk esztétikus környezetet és őket is erre ösztönözzük.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalkotás, kézimunka, barkácsolás és a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés során a gyermek jusson birtokába annak a tudásnak, hogy alkotni képes, a saját tevékenysége által újat hozhat létre, alakíthat környezetén - ez a kompetencia élménye. Ezen túl, ha ő maga alkotó ember, mások alkotásait is jobban tiszteletben tartja, és kevésbé érez késztetést a rombolásra, rongálásra.

E tevékenységek gondolkodásra, mérlegelésre, kreativitásra serkentsenek. Az alkotás öröme és a fantázia szabad használata elégedettséggel töltse el a gyermeket, oldja belső feszültségeit. A gyermeki alkotások kerüljenek bemutatásra a közösségi rendezvényeken és ez által biztosítsunk lehetőséget a tehetségek bátorítására.

Gyermekeink változatos tapasztalatokkal jönnek óvodába. Tevékenységük számunkra hírt ad belső világukról, élményeiről. Van, aki az óvodába fog először a kezébe ollót, festéket, és van, aki már gyakorlott alkotó. Van, aki ötletgazda, intenzív fantáziájú, van, aki kevésbé. Ugyanígy különböző gyermekeink otthoni környezetének esztétikája, ingergazdagsága.

Ezért óvodánk minden gyermekcsoportjában gazdag lehetőséget kell kínálni a különböző technikák megismerésére, a készségek-képességek elsajátítására és gyakorlására, az önkifejezésre és alkotásra. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszköz használatával, különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Valamennyi gyermekcsoportban az ábrázoló-sarok adjon helyet a különböző anyagok és eszközök számára, amelyek közül a gyermek szabadon választhat. Ez a tevékenység nem szorítkozhat csak a csoportszobára, folytatódhat az udvaron, illetve az udvar által nyújtotta lehetőségek kihasználásában (aszfaltrajz, formálás a homokban, vízfestés). Az anyag és eszközellátottság mennyiségi és minőségi biztosítása folyamatos feladat.

Cigánygyermek vizuális nevelésében

Alapvető feladatunk, a cigány színvilág jellegzetességeinek beépítése az ábrázoló tevékenységbe.

A cigánygyermek kitűnnek maximális tehetségükkel, gazdag színvilágukkal. Erre, valamint cselekvési aktivitásukra építve nagyon fontos, hogy igen gazdag anyag és eszközkészletet biztosítsunk a számukra.

Az agyag, a kavics, a kő, a termények, a gazdag színárnyalatú festékek, erős színű textíliák, a bőr, a rafia, botok, fadarabok, az olló mindig ott legyen a vizuális sarokban.

A munkájukból rendezett kiállítással keltsük fel a szülők érdeklődését gyermekeik vizuális tevékenysége iránt. Az óvodában a gyerekek találkozzanak cigányművészeti alkotásokkal. Módot kell találni arra, hogy naiv művészeti alkotásokat, vagy azokról készült képeket bemutathassunk a gyermekeknek.

Pl.: Ráczné Kalányos Gyöngyi

India

A cigányok vándorlása

Balázs János

Kék virágok

Anya gyermekével

Koltai Magda

Cigány népmese kötetek roma gyermekek
által készített illusztrációi

Montessori csoport

A Montessori csoportban az ábrázoló tevékenység azonos tartalmú a többi óvodai csoport tevékenységével, érvényesítve azonban a Montessori pedagógia elveit.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

A vizuális nevelés hatásrendszerével átszövi az egész óvodai életet és a legalkalmasabb a természet változásainak, szépségeinek bemutatására. A látható világra való rácsodálkozással, megfigyeléssel a látás-láttatás képességét fejlesztjük.

Közvetlen természeti környezetünk, a természetben, az épített környezetben tett séták, kirándulások sok lehetőséget kínálnak a közvetlen tapasztalatszerzésre, az

élmények ábrázolására, az alkotó képzelet működtetésére.

Jelentős szerep jut a természet kínálta anyagok, növényi festékek kreatív és esztétikus felhasználására és az egyéni stílus kialakítására.

Az ábrázolás lehetőségeivel élve az év folyamán megerősítjük a gyermekek alakuló természetvédő, -óvó szemléletmódját, érzelmi és vizuális síkon. Az újrahasznosítással bővítjük és színesítjük a tevékenységek körét, fejlesztjük a kreativitást.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ Ismeri a különböző technikákat, azokat magabiztosan alkalmazza, tud bánni az eszközökkel.
- ✓ Szem-kéz mozgása összerendezett.
- ✓ Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- ✓ Ismeri a hat alapszínt, azokat bátran használja.
- ✓ Megfelelő finommotorikus képessége nem görcsös, vonalvezetése biztos
- ✓ Örömmel alkot, szereti a szépet.
- ✓ Élményeit képes megörökíteni.
- ✓ Ábrázolásaiban képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- ✓ Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete korának megfelelő.
- ✓ Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.
- ✓ Szívesen alkot közösen csoporttársaival, képes az ötletek, javaslatok mérlegelésére.
- ✓ Kialakul az íráshoz szükséges kézmozgás, izomfejllettség.
- ✓ Természetes igényévé válik az esztétikum.
- ✓ Mások és saját alkotásait megbecsüli, képes azokat értékelni.

5.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A zenei nevelés szilárd alapja a közös ének.

Cél: Közös énekléssel, énekes játékokkal a zenei érdeklődés felkeltése, megszerettetése, zenei élményhez juttatás, a zenei ízlés formálása, a zenei fogékonyság megalapozása és alakítása.

Feladatai:

- ✓ Zenei anyag válogatása az életkor, a csoport és az egyes gyermek képességszintjének megfelelően.
- ✓ Zenei hallás, ritmus, mozgásfejlesztés.
- ✓ Közös énekléssel, mondókázással, népi játékokkal, gyermektáncal élménybiztosítás.

Magyarországon az ének-zenei oktatás Kodály Zoltán elveire épül. Ezért az óvodai zenei nevelésünket is ebben a szellemben kell kialakítani. Kodály elvei megfogalmazzák mindazokat az értékeket, amelyeket átnyújthatunk a gyermekek számára.

Ezek az irányelvek a következők:

- ✓ "Minden népnek a saját kultúrájából, néphagyományaiból kell kiindulnia"
- ✓ "Az aktív zenélés első lépése az éneklés"
- ✓ "A zenei nevelést korán kell elkezdni"
- ✓ "A zene mindenkié"

Kodály elvének megvalósulása óvodánk zenei nevelésében

- ✓ A zenei anyag kiválasztása ezeknek az alapelveknek megfelelően történjen. Ünnepekhez, évszakokhoz, természeti jelenségekhez, tárgyakhoz, állatokhoz kapcsolódó népi játékok, népdalok, népi mondókák egészüljenek ki az adott korosztály számára megformált igényes műzenével. A népi gyermektáncok segítsék a gyermekek összerendezett mozgását.
- ✓ A mindennapos éneklés az óvoda zenei életének fontos része kell hogy legyen. Lehetőséget, teret kell biztosítani a nap bármely időszakában az örömteli éneklésre, énekes játékokra, zenehallgatásra. A gyermekeket ösztönöznünk kell kisebb csoportokban való, vagy önálló éneklésre. Az énekes játékok számára fontos, hogy biztosítva legyen a tér a csoportszobában. Elérhetőek legyenek az eszközök, a hangszerek, hogy a gyermek igény szerint bármikor használhassa.
- ✓ A zenehallgatás számára is meg kell ragadni minden alkalmat. Fontos, hogy a személyes előadás legyen túlsúlyban.
- ✓ Zenei nevelésünk fejlesztési tervében érvényesüljön a tervszerűség és a fokozatosság. Ennek szellemében kerüljenek megjelölésre a zenei feladatok, tartalmak.
- ✓ A gyermekek fejlettségéhez igazodva teret kell biztosítani a zenei készségek, a hallás, a ritmusérzék, az improvizáció fejlesztésének. Ezeket az aktív énekléshez hasonlóan kötetlenül, bármikor, a lehetőségeket megadva valósítsuk meg. A zenei készségfejlesztésben az egyéni képességek figyelembevétele mellett meghatározó a fokozatosság.

Ének-zenei nevelés tartalma

(2.5), 3-4 évesek

- ✓ A dalok hangterjedelme ne lépje túl a tiszta kvint távolságot, lehetőleg egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozásával.
- ✓ A játékok elsősorban kétszemélyes (óvónő gyermekkel) jellegűek ,illetve egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek.
- ✓ Magas-mély relációk, halk-hangos különbségek felismertetése.
- ✓ Motívum-visszhang, egyszerű dallammotívumok visszaénekeltetése.
- ✓ Hangszerek hangjának, eltérő zörejhangoknak felismertetése, megkülönböztetése
- ✓ Egyenletes lüktetés, tempókülönbségek érzékeltetése játékos mozdulatokkal.
- ✓ Ütőhangszerek, egyszerű ritmushangszerek használatának bemutatása és gyakoroltatása
- ✓ Egyszerűbb táncmozdulatok bemutatása utánzása
- ✓ 6-8 mondóka, 8-10 énekes játék, 1-2 műdal

4-5 évesek

- ✓ A dalok hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot, hangkészletében lehetőleg ne legyen félhang.
- ✓ A negyed és páros nyolcad mellett a negyed szünet és a szinkópa is megjelenhet.
- ✓ A játékok csoportos jellegűek legyenek : körjátékok, szerepcserélők, párválasztók,sorgyarapítók.
- ✓ Hallásfejlesztés oktáv és kvint távolságok érzékeltetésével.
- ✓ Halk-hangos megkülönböztetése beszéd,ének és taps formájában.

- ✓ Zenei emlékezet fejlesztése dallamfelismeréssel, dallambújtatással.
- ✓ Finomabb zörejek, egymás hangjának és a természet hangjainak felismerése.
- ✓ Egyenletes járás és a tapsolás összhangjának megteremtése.
- ✓ Gyors-lassú tempótartás beszédben, énekben, mozgásban.
- ✓ Táncos jellegű mozdulatok alakítása.
- ✓ Ritmushangszerek használatával a szem-kéz koordináció és finommozgás fejlesztése
- ✓ Ritmus és dallamotívumok visszatapsolása és visszaéneklése.
- ✓ Ösztönzés különböző dallamfordulatok kitalálására.
- ✓ 4-5 új mondóka, 10-12 énekes játék, 3-4 műdal

5-6-7 évesek

- ✓ A dalok hangterjedelme nagy hatod távolságban mozogjon, de már megjelenhet a félhang (fá és a ti), a negyed és nyolcad mellett pedig a tizenhatod is.
- ✓ Új játékformák megismerése : kapus, hidas, sor és ügyességi játékok.
- ✓ Hallásfejlesztés a magas-mély dallam vonalának térbeli érzékeltetésével.
- ✓ Gyors-lassú, és a halk-hangos fogalompárok együttes gyakorlása.
- ✓ Dallamfelismerés kezdőmotívumról.
- ✓ Dallambújtatás gyakorlása hosszabb és rövidebb egységekkel.
- ✓ Motívumok visszaéneklése kitalált szöveggel, csoportosan, egyénileg.
- ✓ Zörejek, zenei hangok felismertetése.
- ✓ Egyenletes lüktetés és ritmus megkülönböztetése.
- ✓ Gyors és lassú tempó tartása negyed és nyolcad lépéssel.
- ✓ Játékos táncmozdulatok gyakoroltatása, térformák alakítása

A cigánygyermekre jellemző a fokozott zenei érdeklődés. Ez megmutatkozik tiszta szép éneklésükben, a dallam gyors elsajátításában, felismerésében, ritmusérzékükben. Szeretnek énekelni, táncolni. A cigánygyermeket nevelő csoportban emelt szintű zenei nevelés és korai tehetséggondozás valósítható meg. Az éneklési készség területén az önállóság fokozását, az egyenletes lüktetés megtartását, a dalritmus érzékelését, a kezdőhang pontos átvételét kérhetjük számon. Az óvodai nevelés ösztönzést adhat a családoknak gyermekeik zenei taníttatásához, hogy gyermekeik tehetségét ne hagyják elsorvadni. A mindennapi hangszerhasználat lehetősége fokozottan segítse a zenei képességfejlesztést. Ki kell használni az ez irányú kapcsolatokat: pl. FUND Cigány Művészeti Iskola.

Montessori csoportban

Kodály és Montessori filozófiája és pedagógiai elmélete nagyon hasonló. Nevelőmunkájuk távlati célja a népek világát átfogó barátság és béke. A Montessori csoportban is alkalmazzuk Kodály módszerét.

Montessori eszközrendszerében a csendjáték, a zörejdobozok és a harangsor használata segítse a zenei hallásfejlesztést.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

A környezettel való találkozások alkalmával számtalan zenei élményt szereznek a gyermekek. A természetben hallható finom neszek révén különleges hangokra lelhetnek figyelmesek Pl: csivitelő madarak, eső koppanása, avar zizegés stb. Számos hangszer készítésére adódik lehetőség a sétákon, kirándulásokon gyűjtött anyagok felhasználásával, melyeknek megszólaltatása különleges zenei élményt nyújt a gyermekek számára.

A természetről szerzett tapasztalatok hatására megjelenik a mozgásutánzás, a hangok utánzásával pedig a zenei improvizáció.

A környezeti nevelés témáihoz, a környezet sajátosságaihoz válogatjuk a dalanyagot, alkalmazzuk a komolyzenei műveket, kortárs művészeti alkotásokat és a megzenésített környezeti témájú irodalmi műveket. Zenei nevelésünk szorosan kapcsolódik a néphagyományok ápolásához, és a zöld jeles napokhoz. Módszerként a Veronika zeneprojekt elemeit is alkalmazzuk.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő.
- ✓ A gyermekek öröme az éneklés, a játék és a mondókázás.
- ✓ Bátran, tisztán énekel egyedül is.
- ✓ Mozgása esztétikus, ritmust követő
- ✓ Ismerik a zenei fogalom- párokat.
- ✓ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és ritmust.
- ✓ Képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum)
- ✓ Felismerik és megkülönböztetik a környezetben található hangokat.
- ✓ Érzékelik a zene és próza közti különbséget.
- ✓ Felfigyelnek más népek kultúrájára és annak hagyományaira.

5.8. Munka jellegű tevékenységek

A gyermekmunka jellegű tevékenysége a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Cél: A sokféle változatos munkajellegű tevékenységek során olyan készségek, tulajdonságok, szokások kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, erkölcsi tulajdonságainak kialakítását.

Feladat: A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, valamint a szükséges feltételek biztosítása.

A munka célra irányuló tevékenység, amely külső irányításra történjen. Figyelmet, kötelességvállalást igényel, ezek fejlesztése folyamatos feladat. A munka eredményéről közvetlen tapasztalatot szerezhethet a gyermek. Óvodánkban a játék és a munka jellegű tevékenységek szorosan összefonódnak.

Jó néhány játéktéma feldolgozása elképzelhetetlen munka jellegű tevékenység nélkül.

Ez az összefonódás gazdagítsa, színezza mindkét tevékenységet. Munkavégzés közben a gyermek tanulja meg az eszközök használatát, szerezzen bizonyosságot arról, hogy mit tud, mire képes, kihez fordulhat segítségért, ki az akivel együttműködésre képes. Így jöjjön létre a feladatok megosztásával az együttműködés öröme, amely az alkotó életforma része.

Feladat: A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, valamint a szükséges feltételek biztosítása.

A munka célra irányuló tevékenység, amely külső irányításra történjen. Figyelmet, kötelességvállalást igényel, ezek fejlesztése folyamatos feladat. A munka eredményéről közvetlen tapasztalatot szerezhet a gyermek. Óvodánkban a játék és a munka jellegű tevékenységek szorosan összefonódnak.

Jó néhány játéktéma feldolgozása elképzelhetetlen munka jellegű tevékenység nélkül.

Ez az összefonódás gazdagítsa, színezza mindkét tevékenységet. Munkavégzés közben a gyermek tanulja meg az eszközök használatát, szerezzen bizonyosságot arról, hogy mit tud, mire képes, kihez fordulhat segítségért, ki az akivel együttműködésre képes. Így jöjjön létre a feladatok megosztásával az együttműködés öröme, amely az alkotó életforma része.

Naposság

A közösségért végzett naposi tevékenység a déli időszakhoz kötődik. A naposság nem kötelező, sőt jutalom a gyermek számára. Jelentkezésük, kiválasztásuk még a délelőtti folyamán történik.

A naposok lehetnek testvérek, jó barátok vagy egyéb szempont alapján jelentkezők, akik már képesek elvégezni a feladatokat. Fontos, hogy a munka eredményeként az étkezéshez szükséges eszközöket hiánytalanul és esztétikusan helyezzék el. Legyenek figyelemmel társaik szokásaira, igényeire, hallgassák meg társaik véleményét, értékelését, amelyet az óvónő kiegészíthet és segíthet.

Alkalomszerű megbízások

A gyerekek önállóságához, képességéhez, neveltségi szintjéhez igazodjanak. Ezek lehetnek csoporton belül és kívül végzett feladatok.

A megbízások jellege és tartalma a gyermek egyéni szükségleteihez és adottságaihoz igazodjon. Az aktív mozgékony gyerekek olyan feladatokat kapjanak, amelyek alaposságot, figyelmet, mások segítségét igénylik tőlük.

A félénk visszahúzódó gyerekek kapjanak párosan végezhető feladatokat, hogy kipróbálhassák önmagukat. Ilyen esetben az óvónő körültekintően járjon el a feladat megvalósításában és a segítő társ kijelölésében is.

Növény-állatgondozás

Feltételei óvodáinkban adottak. Minden csoportnak udvarán van egy bokor, egy fa, amit ők ültettek és gondoznak. Az élő-sarok, az akvárium, a csoportszoba növényei, a madáretető gondozásával a gyerekek élete színesebbé, gazdagabbá válik.

Alkalomszerű megbízások

A gyerekek önállóságához, képességéhez, neveltségi szintjéhez igazodjanak. Ezek lehetnek csoporton belül és kívül végzett feladatok.

A megbízások jellege és tartalma a gyermek egyéni szükségleteihez és adottságaihoz igazodjon. Az aktív mozgékony gyerekek olyan feladatokat kapjanak, amelyek alaposságot, figyelmet, mások segítségét igénylik tőlük.

A félénk visszahúzódó gyerekek kapjanak párosan végezhető feladatokat, hogy kipróbálhassák önmagukat. Ilyen esetben az óvónő körültekintően járjon el a feladat megvalósításában és a segítő társ kijelölésében is.

Növény-állatgondozás

Feltételei óvodáinkban adottak. Minden csoportnak udvarán van egy bokor, egy fa, amit ők ültettek és gondoznak. Az élő-sarok, az akvárium, a csoportszoba növényei, a madáretető gondozásával a gyerekek élete színesebbé, gazdagabbá válik.

Nagyon ügyesek a terem rendjének megóvásában. Állatszeretetüket az állatgondozás terén lehet kamatoztatni.

A munka megszervezésével figyelembe vesszük a gyermek eltérő élettapasztalatait és a hiányzó elemeket a játékban is gyakorolhatják. Mindent el kell követnünk annak érdekében, hogy a gyermekekben a munkavégzés alapképességei, szokásai az óvoda hatására gazdagodjanak, elmélyüljenek.

Óvodánkban a munkajellegű feladatok a napirend teljes folyamatát átszöve elvezetnek egy aktív, alkotó életformához, amelyben egyedül és együtt munkálkodni jó.

Montessori csoport

A munka szeretetének fejlesztésére törekszik a szép munkaeszközök által. Fontosnak tartja, hogy a gyerekek ismerjék fel a munka szükségességét és értelmét.

A munka szervezése, eszközei, fajtái azonosak óvodánk többi csoportjára jellemzőkkel.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

Az alábbi munkák töltenek be kiemelt szerepet a gyermekek nevelésében:

- ✓ Belső környezet alakítása, csinosítása.
- ✓ Az óvoda udvarának ápolása, értékeinek megóvása.
- ✓ Növény és állatgondozás.
- ✓ Gyűjtőmunkák.
- ✓ Szelektív hulladékgyűjtés a szülők közreműködésével egész évben A fenti tevékenységek tartalma alkalmazkodik az évszakok változásához.

A fejlődés várható eredménye az óvodás kor végén

- ✓ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ✓ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ✓ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére.
- ✓ Örömmel vesznek részt növények-állatok gondozásában.
- ✓ Szívesen segítenek társaiknak.
- ✓ Vigyáznak az elvégzett munka eredményeire.
- ✓ Érzik az együttműködés, a közösen végzett munka hatékonyságát.

5.9 Az intézmények által kidolgozott jó gyakorlatok

Dr. Majorossy Imre Utcai Tagóvoda

- *Beszédzavarral, nyelvi késéssel rendelkező óvodáskorú gyermek ellátása, fejlesztése*

Eszperantó Utcai Tagóvoda

- *Őszi erdei óvoda*
- *Tavaszi erdei óvoda*

Pákolitz István utcai Tagóvoda

- *„Mosolygós napok” mottó alapján szervezett mindennapok*

Vasasi Tagóvoda

- *Kincskeresés a hagyományok útján, helyi hagyományokra épülő programsorozat*

Zsolnay Vilmos utcai Tagóvoda

- *„Könnyű már az iskolatáska” – az óvoda-iskola átmenetet megkönnyítő programsorozat*
- *„Csak pár lépés az iskola” – az óvoda-iskola átmenetet segítő programsorozat*

Részletes ismertető a 2. számú mellékletben található.

5.10 A pedagógiai - szakmai munka ellenőrzése, értékelése, eredményessége

Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik.

A pedagógiai munkánk ellenőrzése, értékelése:

- ✓ Az óvodapedagógusok nevelőmunkájának értékelése belső önértékelés során valósul meg, mérési eszközünk a pedagógus és az intézményi önértékeléshez kapcsolódó kérdőívek és interjúk.
- ✓ A pedagógiai programunk értékelését, megvalósulását, beválását az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évenként végezzük.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- ✓ gyerekek fejlettségének nyomon követése, ellenőrzése.
- ✓ az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése és értékelése.

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik az intézményvezető, a tagóvoda- vezetők éves munkatervében meghatározott fő feladatok figyelembe vételével, valamint a BECS öt évre szóló Önértékelési Programjában és egy évre szóló Intézkedési tervében foglaltak szerint.

Az intézményi szintű ellenőrzésért az intézményvezető a felelős az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak szerint. Az intézményvezető mellett az intézményvezető helyettes, a tagóvoda-vezetők és a munkaközösségek vezetői munkamegosztás alapján vesznek részt az ellenőrzésben.

Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónőkkel folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük.

A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvodapedagógusi magatartás megerősítésére.

Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alapidokumentumai képezik.

Az ellenőrzést, elemzést és értékelést segítő dokumentumok:

Óvodavezető éves munka terve és a tagóvoda vezetők munkaterve (A pedagógiai programunk lebontása éves feladatokra)

Óvodavezető és tagóvoda- vezetők beszámolója (a megvalósulás értékelése)

Csoportnapló az adott nevelési évben a gyermekcsoport nevelési terve, szokás –szabályrendszere, a gyermekcsoport tevékenységi terve, tervezési időkeret: éves, értékelése félévente)

Az önértékeléssel és pedagógiai szakmai ellenőrzéssel összefüggő dokumentumok (jegyzőkönyv, önfejlesztési terv, intézkedési terv).

Pedagógiai programunk értékelését az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évente végezzük. Az óvoda tartalmi munkáját elemző, helyzetfeltáró értékelés lehetőséget ad az óvodánk önmeghatározására, az adottságok, eredmények számbavételére, a fejlesztési lehetőségek meghatározására.

A pedagógiai programban meghatározott célok operatív feladatainak megvalósulását, eredményességét a nevelési év végén elkészített beszámoló tartalmazza.

Az eredményességi mutatói alapján határozzuk meg a következő nevelési év feladatait.

6. Gyermekvédelem- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A segítség megvalósításának három szintje:

A gyermekek szintje:

- ✓ Elfogadó, segítő, támogató légkör biztosítása
- ✓ Egyénre szóló fejlesztési terv készítése
- ✓ A fejlődés folyamatos nyomon követése
- ✓ A részképességek célzott és tudatos fejlesztése

A csoport szintje

- ✓ A gyermeki különbségek felismerése és a társakkal való elfogadtatása
- ✓ Együttműködésre, segítségnyújtásra való ösztönzés
- ✓ A pozitív tulajdonságok, egyéni értékek kiemelése
- ✓ A csoporton belül az esetleges peremhelyzetek megszüntetése

A szülők szintje

- ✓ Rendszeres kapcsolattartás, felvilágosító segítségnyújtás a szociális támogatások igénybevételeiben
- ✓ A támogató civil szervezetek felkutatása
- ✓ A szülők ösztönzése, bevonása az óvoda nevelő-fejlesztő munkájába

Feladatunk:

- ✓ Gyermkeink egyéni szükségleteinek kielégítése, óvása, védelme, képességeik differenciált fejlesztésével
 - ✓ Valamely szempontból hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzetű családban élő gyermekek szociális ellátó rendszerbe való bekerülésének elősegítése.
 - ✓ Aktív és éves feladattervre épülő együttműködés az egészségügyi és szociális ellátórendszerekkel annak érdekében, hogy a családok szociális helyzete miatt egyetlen gyermek sem maradjon ki az óvodai ellátásból.
 - ✓ Az óvoda körzetében élő 3 éves, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes körű beóvodázásának megvalósítása.
 - ✓ A rendszeres óvodába járás szorgalmazása, az indokolatlanul magas hiányzások okának feltárása, az akadályt jelentő tényezők megszüntetése.
 - ✓ A családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a hiányosságok óvodai keretek közötti kompenzálása, esetenként az otthon elmaradt gondozási feladatok ellátása.
 - ✓ Az egészséges életmódról szóló, nyitott óvodai programok szervezése a védőnők, gyermekorvosok, pszichológusok bevonásával.
- Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenységének segítésére munkaközösséget működtetünk.

A gyermekvédelmi munkaközösség

Célja: a tagóvodákban folyó gyermekvédelmi munka hatékonyságának növelése, a gyermekvédelmi tevékenység koordinálása.

Feladata:

- ✓ Az esélyegyenlőség megteremtésének segítése a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a veszélyeztetett, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek körében.
- ✓ A törvényi előírások értelmezése, a változások nyomon követése, az óvodapedagógusok, a szülők tájékoztatása.
- ✓ Esetmegbeszélések, bizonytalanságok kiküszöbölése, pozitív megerősítés.
- ✓ Szakszolgálatokkal, egészségügyi és szociális támogatókkal való rendszeres együttműködés.

A munkaközösség tagjai: a tagóvodák gyermekvédelmi felelősei.

A gyermekvédelmi feladatok felosztása

Az óvodavezető, tagóvoda-vezetők feladatai:

- ✓ A gyermekek mindenekfelett álló érdekeit érvényesíti, és az érvényesülést ellenőrzi.
- ✓ Biztosítja az adatok védelmét.
- ✓ Felelős a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért.
- ✓ Az óvoda belső szabályzataiban meghatározza az intézmény gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatait, a védő-óvó előírásokat.
- ✓ Megbízást ad a gyermekvédelmi és beóvodázási felelősök munkájára.
- ✓ Figyelemmel kíséri a törvényi változásokat és azokról tájékoztatja a nevelőtestületet
- ✓ Lehetőséget biztosít továbbképzésekre és a gyermekvédelemmel kapcsolatos konferenciákon való részvételre.
- ✓ Támogatja az intézményi szintű munkaközösség működését és biztosítja az ahhoz szükséges feltételeket.
- ✓ Kapcsolatot tart a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatot ellátó intézményekkel és szervezetekkel.
- ✓ Veszélyeztetettség észlelése esetén köteles jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálatnál.
- ✓ Hatósági eljárást kezdeményezhet a gyermek bántalmazása illetve súlyos elhanyagolása esetén, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- ✓ Ellátja az óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatokat.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- ✓ Éves terv alapján segíti és koordinálja az intézmény gyermekvédelmi tevékenységét.
- ✓ A gyermekvédelemmel kapcsolatos eseményeket rendszerezi, dokumentációját napra kész állapotban tartja.
- ✓ Szükség szerint együttműködik a védőnővel, család gondozókkal, ha kell családlátogatásra megy.
- ✓ Az óvodapedagógusokkal és a szakszolgálatok gyógypedagógusaival együttműködve gondoskodik a sajátos nevelési igény mielőbbi felismeréséről és a gyermekek óvodai életének segítségéről.
- ✓ A gyermekek étkezési térítési díjának támogatására igényfelmérést végez és javaslatot tesz a felhasználásra.
- ✓ Karitatív tevékenységet folytat a szociálisan rászoruló családok támogatására
- ✓ Az óvoda gyermekvédelmi helyzetéről, tevékenységéről évente beszámolót készít.

Az óvodapedagógusok feladatai

- ✓ A gyermekek szociális és szociokulturális családi hátterének megismerése.
- ✓ Szükség szerint környezettanulmány készítése.
- ✓ Preventív fejlesztéssel az egészségügyi, környezeti ártalmak kiszűrése, a személyiségfejlődés zavarainak feltárása.
- ✓ Az óvodai hiányzások figyelemmel kísérése különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél.
- ✓ A gyermekek fejlődéséről személyiséglapot vezet.

Gyermekvédelmi munkánk sikerét jelenti:

- ✓ ha a szülők őszintén fordulnak problémáikkal az óvónőkhöz,
- ✓ a szükséges segítség időben megadható,
- ✓ anyagi okok miatt egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából.
- ✓ A segítő szervezetekkel való együttműködés feladattervre épülő, és a családoknak jogi, egészségügyi és kulturális támogatást jelent.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint a több szakterületet érintő megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Szervezési feladatok:

Integrációt elősegítő csoportalakítás:

- ✓ Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- ✓ A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása
- ✓ Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

Pedagógiai munka kiemelt területei:

- ✓ Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
- ✓ Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- ✓ Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- ✓ Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- ✓ Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- ✓ Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó)
- ✓ Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

- ✓ Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos tevékenység
- ✓ Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése, megszervezése
- ✓ Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
- ✓ Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)

A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés:

- ✓ Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal
- ✓ Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat, szociális segítővel (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
- ✓ Védőnői hálózat (korai képességfejlesztéssel kapcsolatos tanácsadás)

Óvoda-iskola átmenet támogatása:

- ✓ Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)
- ✓ Tanügyigazgatást támogató munka (Szülői kérelmek benyújtás a POK-ba)
- ✓ Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás)
- ✓ A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:

- ✓ Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- ✓ A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- ✓ Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon. (Nyílt nap a csoportban, óvodában)
- ✓ Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- ✓ Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése (Papa-mama klub, farsang, karácsony, anyák napja,

Intézményi önértékelés, eredményesség:

- ✓ Intézményi önértékelés készítése
- ✓ Eredményesség (indikátorok teljesülése: hiányzás csökkenése, iskolakezdés megfelelő időben, új eljárás bevezetésének tapasztalatai az iskolaérettség elérése) mérése, elemzések készítése az éves óvodavezetői beszámolóban

Várható hatások, eredmények:

- ✓ A gyerekek beilleszkednek, biztonságban érzik magukat a befogadó óvodai közösségben.
- ✓ A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.

Szociális segítő munkája:

Az óvodában, a szociális segítő az alábbi tevékenységeket végzi:

- ✓ egyéni segítés, tanácsadás;
- ✓ csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka)

A szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását is, mivel része az észlelő- és jelzőrendszernek, így rá is vonatkozik a jelzési kötelezettség, amennyiben egy gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja, ugyanakkor szociális szakemberként támogatja az óvoda

- ✓ hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet
- ✓ veszélyeztetettség kialakulásának korai felismerése, felderítése
- ✓ BTMN gyerekek szakemberhez való irányítása
- ✓ észlelő- és jelzőrendszeri tevékenységét: érzékenyítéssel, a veszélyeztetettség tüneteinek korai felismerésében való segítségnyújtással, a jelzés megtételének támogatásával. A szociális segítő szakmai munkáját támogató munkaformák közé tartoznak az esetmegbeszélések, a szupervízió és az intézményen belüli belső képzések is.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőség mindannyiunk számára érték, segít elérni azt a célt, hogy mindenkinek esélye legyen a benne lévő értékek kibontakoztatására – a jövőben való boldogulásra függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal él, milyen a származása, vagy anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség alapja a diszkrimináció-mentesség.

Amennyiben szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat látunk el: különös gondot fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésére. Felzárkóztatjuk a lassabban fejlődők gyermekeket, ellátjuk a tehetséggondozás feladatait, segítjük az SNI valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációját.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- ✓ az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevétele során,
- ✓ a gyermeki jogok gyakorlása során,
- ✓ felzárkóztatás, egyéni fejlesztés vagy tehetséggondozás során,
- ✓ gyermekcsoportban történő elhelyezéskor,
- ✓ hit és vallásfoglalkozáson való részvétel biztosításakor,
- ✓ nyilatkozat szerinti nemzetiségi nevelés igénylésére.

Az óvoda- iskola átmenet segítése érdekében intézményi és intézményközi műhelyeket szervezünk.

7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

Az európai uniós állásfoglalások hangsúlyozzák a társadalmi méretű integrációt, azt az elvet, hogy hátrányos helyzete, speciális problémái miatt semmilyen csoport vagy egyén ne

legyen a társadalomban hátrányosan megkülönböztetve, valamilyen módon kirekesztve .

Napjainkra az óvodapedagógia legnagyobb kihívása az integráció sikeres megvalósítása lett.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a) a különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- aa) sajátos nevelési igényű gyermek,
- ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- ac) kiemelten tehetséges gyermek,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

aa) **Sajátos nevelési igényű** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján:

- ✓ Mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- ✓ autizmus spektrum zavarral küzd vagy
- ✓ egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás- szabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igény kifejezi a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges, vagy teljes körű módosulását, valamint a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igényű gyermek integrálhatóságáról a Szakértői Bizottság dönt.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

ab) **Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Célunk: A fogyatékkal élő sajátos nevelési igényű gyermekek a szükséges többlet segítséget megkapva, ép fejlődésű társaikkal együtt vegyenek részt az óvodai nevelés folyamatában.

Feladataink:

- ✓ A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelés keretében történő fejlesztése, a befogadó környezet biztosítása
- ✓ A gyermek speciális fejlesztési igényének felmérése, differenciált fejlesztésük biztosítása, a fogyatékoság típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógiai terapeuta segítségével.
- ✓ A terapeuta által készített egyéni fejlesztési terv megismerése, megvalósításának segítése a gyermek óvodai életrendjének minden mozzanatában
- ✓ Segítő tanácsadás a szülőknek
- ✓ Rendszeres konzultáció a terapeutával

Alapelveink:

- ✓ A gyermekkel szembeni elvárást a sajátos nevelési igény jellege, állapotának, súlyosságának mértéke határozza meg.
- ✓ A gyermeknek csak annyi segítséget nyújtunk, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- ✓ A fejlesztés szervezeti keretét, az alkalmazott speciális módszer-és eszközrendszert a gyermek állapotából fakadó egyéni szükséglet határozza meg.
- ✓ Az együttnevelés alappillére a differenciáló pedagógiában való jártasság.

A sajátos nevelési igényű gyermek integrálása során az óvodapedagógus egy számára ismeretlen, vagy kevésbé ismert szakmai területtel találkozik. Ezért fontos feltételt jelent, hogy a befogadó csoportban a pedagógus rendelkezzen bizonyos alapismeretekkel a fogyatékoság számos körülményéről.

Nagyon fontos, hogy a óvónő jártas legyen a differenciáló pedagógiában, mert ez az együttnevelés egyik alappillére.

A differenciált nevelés folyamatában a pedagógus, függetlenül attól, hogy a csoportjában van-e fogyatékkal élő gyermek a fejlesztés feladatait a gyermek egyéni szükségleteihez igazítja. Ez a csoport valamennyi tagjának kedvező. Az óvónő csak így látja meg igazán az egyes gyermek erősségét, kiemelkedő képességét- esetleg tehetségét, illetve gyenge pontját, elmaradását. Pedagógiai gyakorlatunk ezen a szemléleten alapul, így ugyanezzel a szemlélettel közelítünk a valamilyen fogyatékkal élő, sajátos nevelési igényű gyermekekhez.

Az integrált nevelésben résztvevő pedagógus:

- ✓ Az óvodapedagógus türelmes, nyugodt, a kivárás képességével rendelkező, érzelmi támaszt biztosító habitusú legyen.
- ✓ Az ismeretnyújtás fokozatait kis lépésekben tervezze és valósítsa meg.
- ✓ A terapeuta által javasolt módszereket, eljárásokat építse be a gyermek egyéni fejlesztési tervébe.
- ✓ Tudjon alternatívákat keresni egy-egy problémás nevelési helyzet megoldására.
- ✓ Legyen képes alkalmazkodni az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.

Az óvodapedagógus kapcsolata a szülőkkel

A szülők szerepe nélkülözhetetlen eleme az integrációs folyamatnak. A kezdeti időszak mindenki számára megterhelő. Az óvónő ekkor gyűjti a gyermekkel kapcsolatos tapasztalatait, ismerkedik a családdal. A gyermeknél ekkor indul el az alkalmazkodási folyamat az új környezethez, az óvoda dolgozóihoz, a csoporttársakhoz, a szokásokhoz és elvárásokhoz.

A sikeres beilleszkedést jelentősen segíti a szülő mindennapi információja, amellyel megoldhatókká válnak a kisebb-nagyobb problémák.

Mivel a gyógypedagógussal való rendszeres találkozás nem megoldható, ezért az óvodapedagógusnak a közvetítő szerepet is fel kell vállalnia.

Az integrálás nagy előnye a gyermek önkiszolgálásra, önálló tanulásra ösztönzése, szoktatása. Ebben a folyamatban nagyon fontos a segítségadás mértéke, amit a szülőnek és a pedagógusnak folyamatosan érzékelnie kell.

A szülővel való kapcsolattartás másik aspektusa a segítő tanácsadás.

A fogyatékoság tényének megismerésekor a családok valóságos krízishelyzetet élnek át, amely csak lassan, kis lépésekben oldódik, és nemegyszer külső segítség is kell hozzá. Minden sérült gyermeket nevelő szülőnél bizonyos időközönként vannak olyan mélypontok, amelyek hátterében a nehezített szülőszerep áll.

A lelki megsegítés célja a helyes szülői attitűd kialakítása, a természetes szülő-gyermek kommunikáció segítése, a szülők bátorítása, önbizalmuk erősítése, a fejlesztőprogram egészének és apróbb lépéseinek elmagyarázása.

A beszélgetések során nemcsak az információkra, hanem a biztatásra is fektessünk hangsúlyt, adjunk önbizalmat a szülőknél. Támogatni kell a szülőket abban is, hogy helyzetét másokkal szemben is képviselni tudja. Meg kell tanulnia megoldani a környezettel való konfliktusait, mert reakcióit a gyermek is érzékeli. A szülő szorongása átragad a gyermekekre és így ő maga is nehezebben fogja megérteni az emberek közötti kapcsolatrendszerét. Ha a szülő nyitott és bátran közelít a világ felé, akkor a környezet is megtanulja elfogadni ezt a különleges helyzetet.

Az óvodapedagógus kapcsolata az óvodapszichológussal

Az óvodánkban az oktató- nevelőmunkát óvodapszichológus támogatja, feladata a preventív szűrés, mellyel közvetlen segítséget nyújt az óvodapedagógusok számára a hatékony munkavégzéshez.

Az óvodapszichológussal folytatott rendszeres szakmai konzultáció:

- az óvodapedagógusok szorongásait csökkenti
- kompetenciájukat növeli
- szakmai ismereteket kiegészíti, ajánlásokat tesz
- a pedagógiai eszköztárukat bővíti
- igény esetén estemegbeszélőket, fogadóórát szervez
- az óvodapedagógusok mentálhigiénéjéhez rekreációs javaslatokat ad

Továbbá az együttműködés célja a gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése, támogatása, nyomon követése, figyelem előtt tartva az egyéni és a családi különbségeket, eltérő motivációkat, célokat, eszközöket. Az egyéni gyermekéletút megsegítése kapcsán az ágazatok szakemberei közötti együttműködést, kommunikációt összehangolja.

Az óvodapedagógus kapcsolata a gyógypedagógussal

Az együttnevelés mindennapi megvalósulásának és a gyermek eredményes fejlesztésének legfontosabb feltétele a pedagógus és a gyógypedagógus együttműködése. A gyógypedagógussal folytatott rendszeres konzultáció feleletet ad a kölcsönös kérdésekre és kiterjed a legapróbb részletekre is.

- ✓ Kölcsönös ismerkedés és a segítő kompetenciák meghatározása.
- ✓ Folyamatos és kölcsönös tájékoztatás a gyermek fejlődésének és fejlesztésének folyamatáról, az alkalmazható módszerekről és eszközökről.
- ✓ A gyógypedagógus szakirodalom ajánlásával támogatja az óvónőt, a nevelőtestületet.
- ✓ A szülők tájékoztatásának tartalmát rendszeresen egyeztetik
- ✓ Kölcsönös hospitálással segítik a gyermek fejlődését

A csoporttársak szerepe az integrációban

A beilleszkedés és befogadás szempontjából nagyon fontos a csoporttársak elfogadó és befogadóképessége. Ebben nagyon fontos szerepe van az óvodapedagógusnak. Sok múlik azon, hogy mennyire természetesen kezeli a csoport tagjaitól valamiben eltérő gyermeket. Minél kisebbek a gyermekek, annál természetesebb az elfogadás. Fontos, hogy a csoporttársak lássák, milyen jellegű erőfeszítéseket kell tennie a fogyatékos gyermeknek az azonos eredmények eléréséhez, továbbá azt is érzékeljék, hogy ő miben ügyes és miben jó. A csoporttársak személyisége sokban gazdagodhat azzal, ha megismerik mire képes fogyatékos társuk, és megtanulhatják a fogyatékosokkal való együttélést. Fontos, hogy megismerjék a segítségnyújtás lehetőségeit és azok mértékét.

A pedagógus jó hozzáállása mellett a gyermekek észre sem veszik, hogy fogyatékos társuk révén nap mint nap az együttnevelés részesei.

Sikerkritériumnak tekintjük, ha az együttnevelés hatására – a sérülés arányában – a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az együttműködés.

*„Keresem minden gyerek saját titkát, és azt
kérdézem : Hogyan segíthetném abban, hogy
önmaga lehessen.”*

(Janus Korczak)

ac)A kiemelten tehetséges gyermek, tehetséggondozás az óvodában

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és fellelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az Országgyűlés a 126/2008 –as határozatával elfogadta a **Nemzeti Tehetség Programot (NTP)**, mely meghatározza feladatainkat a tehetséggondozás terén.

Honnan ismerhető fel a tehetséges óvodás?

A viselkedéssjegyek megfigyelésével érhető tetten a tehetség.

Pozitív viselkedésjellemzők: gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, kreatív, elmélyült, érdeklődő, kritikus.

Negatív viselkedésjellemzők: erős kritikai érzékű, energikus, megszállott, néha nehezen találja meg a hangot társaival, egyenlőtlen fejlődés jellemzi.

A tehetséges gyermek jellemzői:

- ✓ átlag feletti általános képességek (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- ✓ átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális- téri, testi-mozgásos, szociális)
- ✓ kreativitás (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)
- ✓ feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ gyermek erős oldalának, differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése
- ✓ a tehetségterület azonosítása, felismerése,
- ✓ az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása,
- ✓ komplexitás, az egész személyiség fejlesztése

- ✓ a fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik
- ✓ folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció
- ✓ fokozatosság elvének biztosítás

Az óvodai tehetséggondozás sajátosságai:

- ✓ Az óvodás gyermeket érzelmei vezérlik, a szeretett és megszokott pedagógushoz való viszonya határozza meg pillanatnyi állapotát és teljesítményét.
- ✓ Fokozatosan érik meg a külső irányításra és együttműködésre.
- ✓ A fejlesztés és a gondozás sajátos területe a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek, hiszen köztük is lehetnek tehetségesek. A felzárkóztatást és a tehetségfejlesztést párhuzamosan végezzük.
- ✓ A kiemelt képességek fejlesztése is az óvoda és a család szorosabb együttműködését igényli.

Óvodáinkban a különböző tehetségterületek gondozását tehetség műhelyekben végezzük, ebben támogatjuk egymást. Tehetségnapok szervezésével lehetővé tesszük, hogy a tehetségígéretes és a velük foglalkozó pedagógusok megmutathassák eredményeiket.

„Ha egy emberrel úgy bánasz amilyen, akkor olyan is marad. Ha azonban úgy bánasz vele mintha jobb és nagyobb volna, akkor jobbá és nagyobbá fog válni.”

Linda Dillow

8. Ünnepeink, hagyományaink

Ünnepeink emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmunkban. Ünnepeinket egy hosszabb előkészület vezesse be, amely lehetőséget biztosít az érzelmi átélésre és a gazdagon motivált tevékenységekre. Ünnepeink nyitottak, a szülők igényük és lehetőségeik szerint látogathatják.

A gyermekek ünnepei

- ✓ A gyermekek születésnapjai csoportokban megtartott vidám ünnep.
- ✓ Mikulás épületenként a hagyományoknak megfelelően csoportos vagy intézmény szintű ünnep.
- ✓ Karácsony az adventi felkészülés után a gyermekcsoportok ünnepe.
- ✓ Farsang a szülőkkel közösen szervezett csoportos ünnep.
- ✓ Húsvét a hagyományok átélése játékos formában.
- ✓ Anyák napja bensőséges ünnep keretében csoportonként köszöntjük az édesanyákat, nagymamákat.
- ✓ Gyermeknap óvodai szintű, majális jellegű rendezvény épületenként.

Környezettel kapcsolatos ünnepeink

- ✓ Október 4. - állatok világnapja
- ✓ Április 22. - Föld napja
- ✓ Május 10. - Madarak, fák napja
- ✓ Június 5. - Környezetvédelmi világnap

Nemzeti ünnepünk

Március 15 - Életkoruknak megfelelő érzelmi átélés cselekvésen keresztül.

A **néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek közül** az óvodák egyéni igények szerint, néhol hagyomány szintjén válogatnak (Márton nap, Medvenap, Gergely-járás, Kiszézés, stb.)

Hagyománnyá vált egyéb rendezvények:

A tehetséges gyermekek számára a tagintézmények közötti játékos vetélkedők: családi sportnapok, rajz-ének-vers és mesemondó versenyek. Gyermekközösségi napok szervezése.

9. Az óvoda kapcsolatrendszere

Óvodánk kapcsolatrendszerét a partnerközpontú működés jellemezze, amelynek résztvevői az intézmény működésével vagy annak eredményével szemben elvárásokat fogalmaznak meg. Ez a szemlélet ösztönözzön bennünket, hogy minél pontosabban ismerjük meg partnereink igényeit, elvárásait, elégedettségüket és ennek alapján tervezzük újra feladatainkat és a kapcsolattartás módszereit.

9.1. Az óvoda és a család

A gyermek fejlődése és az óvodai nevelés szempontjából a család egyaránt meghatározó tényező. Óvodánk környezetében a családok különböznek egymástól szerkezetükben, anyagi és kulturális színvonalban, érintkezési stílusban, légkörben, nevelési elgondolásaikban, módszereikben. Eltérnek értékrendjükben, a gyerekekkel kapcsolatos elvárásaikban és jövőbeli elképzeléseikben. Mindez közvetett vagy közvetlen módon befolyásolja a gyermek fejlődését.

Az óvónő számára nélkülözhetetlen a jó kapcsolat kialakítása. A szülők nagy része „gyakorló pedagógus”. A konkrét gyermek nevelését tőlük is lehet tanulni. Ugyanakkor kedvező esetben a család is fontosnak tartja gyermekével kapcsolatban az óvónő tapasztalatainak megismerését. A kapcsolattartáshoz meg kell találni a kölcsönös tiszteleten és bizalmon alapuló helyes módszereket.

Óvodánk nevelési szemléletéből kitűnik, hogy a családi nevelés értékeire építünk, és azt fejlesszük tovább. A szülőt nevelőtársnak tekintjük. A nevelési folyamatok és óvodapedagógusaink nyitottsága lehetővé teszi, hogy a szülő igényeinek megfelelően alakítsa ki kapcsolatát az óvodával és legyen részese gyermeke nevelésének.

A szülők felelősségérzete megnő azáltal, hogyha bevonjuk őket az óvoda életébe. Megtapasztalja az óvodapedagógus felkészültségét, a gyermek fejlesztésének folyamatát, érzékelheti, hogy családjával, gyermekével szemben nincsenek előítéletek. Ez elsősorban a hátrányos helyzetű családok esetében nagyon fontos. Az őszinteség, a segítőkész emberi hangnem bizalmat kelt.

Az együttműködés biztonságot adjon szülőnek, gyermeknek, óvodapedagógusnak egyaránt.

Együttműködésre vonatkozó elveink

- ✓ A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.
- ✓ Az óvodapedagógus fogadja el a szülőt akkor is, ha a gyermek nevelésében súlyos hiányosságokat tapasztal.
- ✓ Az óvodapedagógus éreztesse a szülővel az „őszinte odafordulást”, a segítő szándékot.
- ✓ A kapcsolat épüljön tapintatra és mélyüljön el a közös programok és tevékenységek alkalmával.
- ✓ Az óvodapedagógus ismerje és fogadja el a család szokás-, és szabályrendszerét, és tapintatosan befolyásolja azt.
- ✓ A szülőnek joga van megismerni az óvodai nevelés sajátosságait, az óvoda, valamint a gyermek fejlődési mutatóit rögzítő dokumentumokat.
- ✓ A szülő beleszólhat gyermeke életrendjének alakításába. Ötletekkel, hagyományalakítással bekapcsolódhat a nevelési folyamatba. Képviselheti az óvoda érdekeit, tagja lehet a „Szülők Szervezetének”, segíthet a fejlesztésben.

Az együttműködés célja: a humanista értékrend elfogadása, konstruktív életvezetés megvalósítása az óvoda és a család sokszínű közös tevékenysége révén.

Az együttműködés feladata

- ✓ A gyermek nevelési körülményeinek és feltételeinek közös megtervezése.
- ✓ Egymás tiszteletén alapuló tevékeny együttműködés a gyermek nevelésében, fejlesztésében

A kapcsolattartás formái

- ✓ „Családos” beilleszkedés
- ✓ Családlátogatás
- ✓ Szülői Szervezet találkozásai az összevont intézmény érintő ügyekben
- ✓ Szülői találkozók (szülői értekezletek) – délutáni beszélgetések
- ✓ A szülő félévenkénti tájékoztatása gyermeke fejlődéséről beszélgetés formájában, melynek megtörténtét aláírásával igazolja
- ✓ Munkadélutánok
- ✓ Egyéni beszélgetések
- ✓ Közös ünnepek, kirándulások
- ✓ Közös rendezvények, nyitott programok

Az óvoda kapcsolata a cigánycsaládokkal

A szülőnek joga belátása szerint nevelni gyermekét, nekünk kötelességünk olykor ezeket a hatásokat kiegyenlíteni. A kapcsolatok alakításában óvodánk legyen a kezdeményező. Kötetlen beszélgetés során igyekezzünk közelebb kerülni a szülőkhöz. Tiszteletben kell tartani mentalitásukat, érzékenységüket.

A szülők előtt az óvoda nyitott, bármikor betekintést nyerhetnek a mindennapok történéseibe ugyanúgy, mint az ünnepeinkbe. A nyitott hozzáállás részünkről a cigánycsaládok elszigetelődését enyhítse.

Arra kell törekednünk, hogy fokozatosan éljék át azt, hogy másságukkal együtt elfogadják, befogadják őket. Átérezve a cigány szülők általában jogos érzéseit, feszültségeit, minden igyekezetünkkel arra törekedjünk, hogy maximálisan kivádjuk a szülők kezdeményezését. Kerülni kell minden direkt tanácsadást, és szorgalmazni az empátiás odafordulást.

A családok megélhetési problémái miatt több a feszültség, nagyobb toleranciára van szükség az együttműködéshez.

Családlátogatás során igyekszünk megismerni a családok szokás-szabály rendszerét és szükség esetén tapintatosan próbálkozzunk annak befolyásolásával. Nevelésünk nem lehet eredményes a családi megerősítés nélkül. Az összhang a nevelésben elengedhetetlen. Segítséget kell nyújtanunk gyermekeinknek a családi lehetőségeiken túli tágabb világ megismerésére, a társadalmi értékek és normák elsajátítására.

Ennek érdekében két legfontosabb **feladatunk**:

- ✓ A családi szocializáció és az ehhez fűződő magatartás megismerése, megértése és annak kiegészítése a társadalmi elvárásoknak megfelelően.
- ✓ Az óvoda szocializációs funkciójának megismertetése, elfogadtatása a családokkal.

A „**Zöld óvoda**” **szellemében** a környezeti nevelés, a természetvédelem érdekében több környezet-, és természetvédő szervezettel alakít ki kapcsolatot az óvoda. Ezek a szervezetek segítik, támogatják az óvodában folyó nevelőmunkát.

Számolni kell a családok szemléletével, életmódjával, környezethez való viszonyával. Cél a gyermekek nevelésén keresztül a szülők szemléletmódjának alakítása. Ahhoz, hogy ez sikeres legyen szükség van nyitottságra, együttműködésre, a szülők tájékoztatására az óvoda nevelési céljairól és hogy bevonjuk őket programjainkba.

9.2. Óvoda – iskola

A pedagógiai kapcsolat alapja a gyermek egységes szemléletű nevelése, az intézményváltás, az átmenet problémáinak csökkentése és megoldása, a nevelési gyakorlat kölcsönös megismerése, valamint a gyermek egyéni képességeire alapozó fejlesztés elfogadása és alkalmazása.

Az együttműködés alapelvei:

- ✓ a beilleszkedés segítése, az elfogadó légkör, a kellemes, esztétikus környezet megteremtése;
- ✓ a biztonságot nyújtó személyhez kötődés elősegítése;
- ✓ a gyermek szükségleteire figyelő szokásrend kialakítása
- ✓ az életkori sajátosságok és az egyéni különbségek figyelembevétele a követelmények támasztásában, a tanulás tervezésében és irányításában;
- ✓ az érdekes, élményszerű tanítás (fokozatosságra, egyéni bánásmódra épülő, egyéni képességeket figyelembe vevő differenciálás);
- ✓ nyugodt tanulási feltételek és haladási tempó kialakítása;
- ✓ segítségnyújtás a lemaradások, hátrányok kompenzálásához;

A kapcsolattartás formái:

- ✓ Az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt.
- ✓ Kölcsönös látogatások – az óvónők meglátogatják az „új” elsőosztályosokat (régii óvodásokat), a tanító néni az óvodában látogatja meg leendő tanítványait.
- ✓ Évente egy alkalommal találkozunk a tanítók alsó tagozatos munkaközösségével.
- ✓ Gyermkeink minden tavasszal ellátogatnak az iskolába, hogy ismerkedjenek leendő környezetükkel.

9.3. Óvodánk egyéb kapcsolatai

A nevelést segítő speciális szakszolgálati kapcsolatok

- ✓ *A Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pécsi Járási Bizottsága* látja el a nevelési tanácsadás feladatait. Vizsgálja a tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermekeket. Szakvéleményt ad a tanköteles korú gyermekek iskolai alkalmasságáról.

Ellenőrzi a szakvéleményben meghatározott feladatok teljesítését, amelynek célja elsődlegesen a szakmai segítségnyújtás, a továbblépés lehetőségeinek kölcsönös megbeszélése.

- ✓ *A Baranya Megyei Szakértői Bizottság a gyermekek életkori sajátosságainak, a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulásáról ad szakvéleményt és határoz a gyermek óvodai integrálhatóságáról. Ez a szakvélemény az alapja a gyermek rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztésének.*
- ✓ *Az Éltés EGYMI gyógypedagógusai látják el az adott gyermek fogyatékoságának típusához igazodó fejlesztést. A gyógypedagógus közreműködése kiterjed a gyermekeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra.*

Szakmai szervezetek

- ✓ *Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálatok*
- ✓ *Magyar Óvodapedagógiai Egyesület*
- ✓ *Magyarországi Montessori Egyesület*

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat, amelyekben érdeklődésünknek, illetve nevelési programunk által megkívánt fejlesztési feladatainknak megfelelően veszünk részt.

Egészségügyi szolgáltatók: védőnő – orvos

- ✓ *Alkalmankénti látogatások (szükség szerint illetve akut esetben)*
- ✓ *Éves szűrő vizsgálatok: szemészet, fogászat, hallás*
- ✓ *Tanköteles korú gyermekekkel beszélgetés az egészségről, betegségről, étkezésről, tisztálkodásról.*

Cigánygyermek integrált nevelését segítő kapcsolatok

- ✓ *Pécs Megyei Jogú Város Roma Önkormányzata:* folyamatos kapcsolattartás, rendszeres konzultációk, látogatások tájékoztatásul szolgáljanak az óvoda innovatív munkájáról.
- ✓ *Fund Cigány Alapfokú Művészeti Iskola*
- ✓ *Biztos Kezdet Gyermekház*

10. Óvodánk írásos dokumentumai

- ✓ Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- ✓ Keleti Városrészi Óvoda Pedagógiai Programja
- ✓ Az intézményvezető éves pedagógiai, működési terve
- ✓ Gyermekcsoportok nevelési fejlesztési terve
- ✓ Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai

10.1. A gyermek fejlődésének nyomon követése

A pedagógiai munka tervezése-elemzése segítse a folyamatok egymásra épülését, rugalmas alkalmazását és biztosítsa a gyermekhez való igazodást. A gyermekcsoportok nevelési és tevékenységprogramja a tervezésben a gyermek fejlődési üteméhez, igényeihez igazodjon. A csoportos óvónő felelőssége, hogy pedagógiai tervezőmunkája a Pedagógiai Program céljainak megvalósulását szolgálja. Az év végén az óvónő írásbeli értékelést készít a csoport közösségi életének és a gyermekek egyéni fejlődésének alakulásáról.

Az egyéni képességfejlesztésnek minden csoportban érvényesülnie kell.

Ennek megvalósításában az óvónő elsődleges feladata a gyermek folyamatos megfigyelése, fejlődési útjának nyomon követése és az egyénhez kötődő fejlesztési feladatok megtervezése. Dokumentuma: a gyermek fejlődési-lapja.

11. Az óvoda szolgáltatásai

Óvodáink szolgáltatásaiban meghatározóak a nyitott óvodai rendezvények, amelyek egyben a lakóterület számára igényes kulturális programot jelentenek. Ezek a programok általában civil szervezetek, önkormányzati képviselők által támogatottak.

Ingyenes szolgáltatás

Hitoktatás - a nevelési időn belül

Térítéses szolgáltatások

Nevelési időn belül, alapítványi támogatással kirándulás, kulturális program – hangoló, bábszínház.

Érvényességi rendelkezések

A Pedagógiai Program az óvodavezető jóváhagyását követően a kihirdetés napján (2020.....) lép életbe és visszavonásig érvényes.

Ezzel egyidőben hatályon kívül helyeződik a

.....-as határozatszámom jóváhagyott pedagógiai program.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata, módosítása:

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program beválásának felülvizsgálata ötévenként történik, ezt követően és az alábbi esetekben kerülhet sor a program módosítására:

- ✓ Jogsabályi változás esetén;
- ✓ A nevelőtestület tagjainak többségének írásban történő kérése alapján /50 plusz 1 % fő esetén/;
- ✓ Továbbá a fenntartó valamint az intézmény vezetőjének és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén;
- ✓ A módosított pedagógiai program a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1. napján lép hatályba

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

- ✓ Egy eredeti példány az óvodavezető, az óvodavezető-helyettes és egy-egy eredeti példány a tagóvoda-vezetők irodájában található meg.
- ✓ Minden gyermekcsoport egy-egy másolati példánnyal rendelkezik.
- ✓ Egy-egy másolati példány az intézmények szülői faliújságon kerül elhelyezésre
- ✓ A pedagógiai programnak fel kell kerülnie az óvoda honlapjára és a KIR rendszerbe

Tájékoztatás a pedagógiai programról:

Minden nevelési év elején részletes tájékoztatást adunk a szülők számára az első szülői értekezleten.

A pedagógiai program személyi és tárgyi hatálya:

Alkalmazása a nevelés minden területére, az óvodai élet egészére, az óvodahasználók teljes körére kiterjed.

A Pedagógiai Program nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul.

Óvodák bemutatkozása

Keleti Városrészi Óvoda-Teleki Blanka utca 2. székhely intézmény

Óvodánk Pécs külvárosában, Meszesen található. 13 tagintézmény központi intézményeként működünk. Jelenleg 6 vegyes életszervezésű csoportban 150 férőhelyen fogadjuk szeretetteljes légkörben gyermekeinket. Hatalmas udvarunk fákkal, növényekkel teli árnyas liget. Nevelőmunkánkban fontos szerepe van az érzelmi biztonság megteremtésének, az önellátó szokásrendszer kialakításának, a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatásának. A játék elsődlegességét hangsúlyozva a játék és a tanulás szorosan összekapcsolódik. „Játékosztönző” környezetet teremtve bővül gyermekeink ismeretanyaga, fejlődik önállósága, egész személyisége.

Intézményünk nyitott, partnereink - különös hangsúlyt helyezve a családokra-betekintést nyerhetnek mindennapjainkba, ünnepeinkbe, azoknak aktív részesei. Zöld óvodaként kiemelt figyelmet szentelünk a környezettudatos szemlélet alakítására, a környezeti kultúra fejlesztésére, az öko szemléletű gondolkodás megalapozására.

Pedagógiai gyakorlatunkban hangsúlyosan jelen van népi kultúránk értékeinek átörökítése, népszokások megismerése az óvoda gyermek életkorának megfelelően. A néphagyományőrző szemléletű nevelésben a családokkal való együttműködés lehetőségei gazdagodnak a hagyományok átadási folyamatában. Népszokás felelevenítő családi délutánokon a családok népi játékokkal, népi kismesterségekkel ismerkedhetnek. Fontos részünkről az értékközvetítés, a szemléletformálásra törekvés.

Bártfa Utcai Tagóvoda

Természetes környezetünk a Mecsek keleti panorámás hegyoldala. Az épület csendes, nyugodt, igényes kertvárosi környezetben helyezkedik el. Udvarunkon a természet adta lombos fák, bokrok, virágágyások, füves játszóhelyi lehetőségek mellett, betonozott tér található, ahol a gyermekek biciklizhetnek és különböző mozgásos tevékenységeket végezhetnek. A gyermekek sokoldalú mozgásigényét esztétikus a természetbe illő fajtátekkel biztosítjuk. Óvodánk 1935-től két csoporttal, 1937-től három csoporttal működik jelenleg azonos életkorú csoportokkal. Kapcsolatrendszerünkben első helyen a család áll. A családias légkört megtartva és szorgalmazva, a családokkal együttműködve kívánjuk pedagógiai munkánkat hatékonyabbá tenni. A szülőket bevonjuk óvodánk életébe: közös programokkal, tevékenységekkel, ünnepekkel válnak "beavatottakká" óvodánkban folyó munkánkba. 2017. decemberében elnyertük a Zöld Óvoda címet. Környezetbarát szemléletmóddal, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a környezettudatos magatartás erősítésére törekszünk. A madárbarát kert szemléletű udvarunkkal bővítjük a gyermekek tapasztalatait. Részt veszünk a Madarászovi programban. 2018 novemberében a DDC-Zöld megoldás pályázaton 750 000Ft-ot nyertünk, amelyből bővítettük és szépítettük óvodánk udvarát. 2019-ben Lépj! Légy Pécs Jövője! pályázaton 250 000Ft-ot nyertünk, amit buszos kirándulásra költöttünk a Katica Tanyára és az udvarra pedig árnyékoló ponyvát vásároltunk. Óvodánk nevelő munkáját szakképzett dolgozók látják el. Értékgazdag környezetben, elhivatott személyzete és nyitott szemlélettel végezzük munkánkat.

Nagycsoportos óvodásainkkal havi rendszerességgel járunk a Tudás Központ könyvtárába, ősszel és tavasszal közös óvodai kirándulást szervezünk ahova alkalmanként vonattal utazunk.

Óvodánk értékei:

- Fontos számunkra, hogy a gyermekeket sikerélményhez juttathassuk, ezt változatos tevékenységekkel biztosítjuk számukra.
- Esztétikus külső és belső környezet kialakítására törekszünk folyamatosan.

- Egészséges nyugodt, jó levegőjű környezetben elégítjük ki a gyermekek mozgásigényeit.
- Közös ünnepélyek, hagyományok, munkadélutánok a családokkal.
- Differenciált bánásmód alkalmazása.
- Törekedünk a tehetségek felkutatására és képességeik továbbfejlesztésére.
- A tehetségesebb gyermekeknek a következő területeken szervezünk programokat: Bozsik ovi foci program, „Igy tedd rá!” néptánc oktatás, rajz és versmondó versenyeken való részvétel, kreativitást fejlesztő foglalkozások.
- A fejlesztésekhez speciális játékokkal, eszközökkel rendelkezünk.
- Pedagógiai munkánkban nagy hatékonysággal felhasználjuk a Veronika zeneprojekt módszerét. Segítségével a gyermekeket minden fejlesztési területen komplexen tudjuk fejleszteni.
- Alkalmazzuk a Mozgáskotta módszerét.
- A gyermekeknek lehetőségük van külön angol foglalkozásokon részt venni.
- Hittan foglalkozásokon való részvétel is biztosított, ha a szülő kéri.

Buzsáki Imre Utcai tagóvoda

Intézményünk a Budai Vámnál, a Tesco, Penny áruházak és a Budai Állomás szomszédságában működik.

A két vegyes életszervezésű csoportban található számos fejlesztő játék mellett tornaszoba is rendelkezésre áll a gyermekek örömteli mindennapjaihoz.

Nagy játszóudvarunk és fedett teraszunk minden évszakban lehetőséget biztosít az önfeledt mozgásra, közös élményekre, különböző tevékenységek szervezésére.

Nevelési programunk szerves része a környezettudatos magatartásra és az egészséges életmódra való nevelés, mozgásfejlesztés.

Másodszor nyertük el a „Zöld Óvoda” címet. A programok megvalósításához

segítséget nyújtott a két „Lépj” pályázat anyagi támogatása (fűszer és gyümölcsös kert telepítése, ivókút, és kirándulás szervezése.)

Tevékenységeinket a Jeles Napokhoz és az Ünnepekhez kapcsolódóan szervezzük.

Kiemelt figyelmet fordítunk a nehézségekkel küzdő gyermekek felzárkóztatására, a hátrányok kompenzálására, a másság elfogadására, az esélyegyenlőség megvalósulására.

Igény szerint logopédus, fejlesztő,- és gyógypedagógus, pszichológus foglalkozik az óvodásainkkal, lehetőséget biztosítunk a Bozsik focira, népi táncra, és hitoktatásra.

Kiemelt feladatunk a tehetségek gondozása is.

Pozitív énkép kialakítására törekszünk.

Óvodánk légköre és nevelési rendszere képes a gyermekek érdeklődését felkelteni, fenntartani, és motiválni tudja őket a „tanulásra”, elősegítve az iskolai tanulmányok sikeres megkezdését.

A gyermekekkel 4 óvodapedagógus, 1 pedagógiai asszisztens és 3 szakképzett dajka foglalkozik.

A családokkal jó kapcsolat kialakítására törekszünk. Havi rendszerességgel szervezünk közös programokat, ezáltal is folyamatos betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, fejlődésük menetébe.

Integrált nevelési programunk segítségével bővült a játéktárunk, mely a szerepjátékok fejlődését eredményezi.

Dr. Majorossy Imre Utcai Tagóvoda

A Dr Majorossy Imre utcai Tagóvoda Pécs történelmi belvárosában műemlék épületben található. A dolgozók, a szülők és az óvoda Alapítványának összefogása által esztétikus, jól felszerelt, derűt és biztonságot sugárzó környezetben fogadjuk a gyermekeket.

Nagy hangsúlyt fektettünk az óvoda és a szülői ház kapcsolatának megújítására, az együttműködés fokozására, s így legfőbb jellemzőnk a családi légkör. Belvárosi elhelyezkedésünket kihasználva a közművelődési intézmények (múzeumok, színházak, könyvtárak...)

programjainak rendszeres résztvevői vagyunk. Zöld Óvoda lévén a természetközelség, az egészséges, környezettudatos szemlélet alakítása áthatja a mindennapi nevelésünk folyamatát. Pedagógiánk, nevelési tevékenységünk alapja az inklúzió, az esélyteremtés és a prevenció. Az EFOP3.1.5. projektben való részvétellel tovább erősítettük ezen céljainkat szolgáló tevékenységeinket. Kiterjedt, jól működő kapcsolatrendszerük segíti a mindennapi munkánkat.

Eszperantó Utcai Tagóvoda

Óvodánk a Keleti Mecsek lábánál, helyi jelentőségű természetvédelmi területen fekszik. Az óvoda mellett található az ún. „Békás” tó és a Szent Mihály forrás. Az óvoda természeti adottságait kihasználva az évek során 2015-ben elnyertük az Örökös Zöld Óvoda címet.

Óvodánk projekt módszerrel dolgozik, több mint 10 éve. A mindennapi gyakorlatban a pedagógus közösség együtt dönt, a tevékenységek irányítása az egész közösség feladata.

Úgy gondoljuk, hogy a helyi adottságainkat (természeti környezet, személyi feltételek), a megváltozott társadalmi viszonyokat, a szülők elvárásait és a gyermekek számára legfontosabb befogadó óvodai attitűdöt ezzel a módszerrel tudjuk a legmagasabb szakmai színvonalon biztosítani a vegyes életkorú csoportokban.

Célunk, hogy kialakuljon a gyermekekben a természet iránti pozitív viszony, amely a környezetbarát, majd környezettudatos szokások és szokásrendszerek kialakulásához vezet. Ehhez kapcsolódva dolgoztuk ki a „Jó gyakorlatainkat”:

- Őszi erdei óvoda

- Tavaszi erdei óvoda.

A hagyományokat, népi játékokat bevisszük a gyermekek mindennapjaiba: játékba, mozgásba, tanulásba, a jeles- és ünnepnapokon egyaránt.

Nevelőtestületünk közös célja a tehetséggondozás, mely két formában jelenik meg:

- „Észkerék” matematikai-logikai és
- „Vizuális” tehetségműhelyek.

A tanulás az egész nap folyamán megvalósuló spontán és felnőttek által szervezett tevékenység, amelyben biztosítjuk a differenciálás feltételrendszerét. A kiemelkedő képességű gyermekek a tehetségműhelyekben kapnak további segítséget a képességeik kibontakoztatásához.

Fürj Utcai Tagóvoda

Óvodánk a gyárvárosi peremkerületben, a Pannon Hőerőmű szomszédságában található. Az óvoda egy vegyes életszervezésű csoporttal működik. A nevelőtestület innovatív, szakmailag felkészült, egységes nevelési elveket vall, az alkalmazottak között jó az együttműködés. Fontosnak tartjuk az érzelmi biztonság megteremtését, a nyugodt, derűs légkör kialakítását. Óvodánk legfőbb jellemzője a családi közösség, életszervezésünk igazodik a különböző környezetből érkező családok igényeihez. Pedagógiai munkánk kiemelt feladatai a hátránykompenzálás és az esélyteremtés, ugyanakkor figyelmet fordítunk a tehetséggondozásra is. Pedagógiai programunk része a cigány kulturális nevelés, az irodalmi, zenei, képzőművészeti alkotások beépülnek mindennapjainkba. Az óvoda jól felszerelt, számos fejlesztésre alkalmas játékos eszközzel rendelkezik, ami megkönnyíti a gyermekek képességeinek sokoldalú kibontakoztatását. Életünk szerves részét képezi a környezetvédelem és az egészséges életmódra nevelés. Nagy parkosított udvarunkon - minden évszakban - lehetőség nyílik a gyermekek mozgásigényének kielégítésére. Partnereink hozzájárulnak programjaink megvalósításához, ünnepeink színesebb tételéhez.

Hirdi Tagóvoda

Óvodánk Pécs külvárosi kerületében működik, két vegyes életkorú csoporttal. A falu központjában, zöld övezetben helyezkedik el, nagy

játszóudvarral. Az óvoda felszereltsége megfelelő, tágas, világos csoportszobák, barátságos környezet fogadja az idelátogató szülőket és gyermekeket. Az épület teljes korszerűsítésen esett át, 2020.áprilisában vehettük birtokba a kívül-belül felújított, modernizált intézményt.

Elsődlegesnek tartjuk, hogy élményekben gazdag óvodát alakítsunk ki, ahol meghatározó szerep jut a gyermekeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek. A "falu" jellegzetességeit, hagyományait megőrizzük és ötvözzük a városi szokásokkal. Igyekszünk a lakosság kulturális életének színvonalát biztosítani, újításainkat jobbra tenni és továbbvinni. Minden évben részt veszünk a település közösségi, hagyományőrző rendezvényein (falunap, lámpás felvonulás Márton-napon, idősek karácsonyi köszöntése, nőegyleti adventi rendezvény). Szoros kapcsolatot ápolunk a Hirdi Általános Iskolával, részt veszünk egymás rendezvényein (tanévnnyitó, macinap, ballagás).

Óvodánk nevelőtestülete biztosítja a nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör megteremtését. Óvodapedagógusainkat jellemzi a megújulásra való törekvés, a szakmai kreativitás és nyitottság. Folyamatos napirenddel, a gyerekek egyéni tempójához igazodó ritmusban, rugalmas időkeretben dolgozunk, így lehetőséget teremtünk szükség esetén egy-egy tevékenységben való elmélyülésre. A tervezés (szabad játék, tanulás, anyanyelvi játékok, munkajellegű tevékenységek, SNI-fejlesztés) tíznapos ciklusokban valósul meg, így megtehetjük, hogy az egyes tevékenységek időtartama a gyermekek igényei szerint, rugalmasan alakuljon. Az SNI-s és HHH-s gyerekek egyéni fejlesztéséhez, tanításához biztosítottak a mozgásfejlesztő és tanulást segítő eszközök és játékok egyaránt, valamint logopédiai és gyógypedagógiai fejlesztésükhöz különterem áll rendelkezésre.

Környezettudatos nevelésünk céljainak elérése érdekében szoros partneri kapcsolatot ápolunk a pécsi Öko-Kuckó Játsház szakembereivel. Meglátogatnak minket az óvodánkban, kitelepült foglalkozást tartanak, illetve mi is elutazunk a gyerekekkel Játsházukba. A foglalkozások keretein belül

megismerkedünk szűkebb és tágabb környezetünkkel, a környezetvédelem alapfogalmaival, folyamatosan bevezetve a gyermekeket a környezettudatosság világába. A 2019/2020-as nevelési évtől felvettük a kapcsolatot a Természettudományi Múzeummal. Rendszeres látogatói vagyunk a Misina Állatvédő Egyesületnek is. Az Élethíd Alapítvány kutyaterápiás foglalkozásokat tart óvodánkban.

Mindennapi életünkben kiemelt szerepet kap az egészséges életmódra nevelés is, a gyerekek életkorához szükséges testi-lelki feltételek megteremtése és biztosítása. A gyermekek mozgásigényét biztonságos, korszerűen felszerelt udvarunk mellett nagyméretű, speciális padlóburkolatú tornaszobánk is biztosítja.

Minden óvodáskorú gyereket fogadni tudunk, személyi ellátottságunk megfelelő. Igyekszünk maximálisan eleget tenni a szülői elvárásoknak. Pedagógiai munkánkat helyben segíti logopédus, gyógypedagógus, pszichológus. Lehetőség van hitoktatásra.

A szülők nyílt napok keretein belül is betekintést nyerhetnek óvodánk életébe. Az újonnan beiratkozó gyerekek és szüleik részére lehetőség van ellátogatni óvodánkba, ismerkedés céljából.

Pákolitz István Utcai Tagóvoda

Óvodánk belső környezete a hozzánk érkezőknek biztonságot, szeretetet és nyugalmat sugároz. A napi életszervezésünk a családok igényeihez igazodik, a gyerekek szeretnek ide járni, ezért kapta óvodánk a Kuckó elnevezést.

Szakmai elhivatottsággal, elfogadó, befogadó, támogató és toleráns szemlélettel a hátránykompenzáló, esélyteremtő tevékenységekre fókuszálva végezzük nevelő-fejlesztő munkánkat. A pedagógusaink és segítőink egyaránt érzékenyen, empátikusan fordulnak minden gyermekünk és családja felé, bármely hátránnyal érkezzenek.

A „Mosolygós Napok” mottó alapján szervezzük mindennapjainkat a gyermekek kulturális nevelésének, érzelmi, szociális és értelmi gazdagodásának és a tanulói lemorzsolódás megelőzésének elkötelezettjeiként. A nevelő/fejlesztő munkánk során törekszünk arra, hogy érezhetően és mérhetően nagyobb eredményességet tudjunk elérni és kimutatni.

A partnerkapcsolataink új alapokra helyezésével az együttműködéseink erősítésén és az esélyteremtő programelemek működtetésén, gyakorlati megvalósulásán folyamatosan dolgozunk. A gyermekek óvodai - iskolai átmenetének megkönnyítése érdekében, a körzetünkben lévő általános iskolával ápoljuk a kapcsolatot. A partnerségünk kiterjed gyermekeink iskolai előmenetelének figyelemmel kísérésére, egyéni képességeik fejlődésére, haladási irányukra.

Hisszük, hogy a gyermekeinkben rejlő értékek kibontakoztatásával segítjük személyiségfejlődésüket és hozzájárulunk jövőbeli boldogulásukhoz.

Sétatér Utcai Tagóvoda

Óvodánk Pécs külterületén Pécsbányatelepen található. A telep sorsát régen a szénbányászat határozta meg. 1982-ben a Mecseki Szénbányák segítségével épült fel az óvoda, ami a mai napig is fogadja a gyerekeket. 50 férőhelyen két vegyes életkorú csoport működik. A legnagyobb változást a szénbányák bezárása jelentette az 1990-es években. A lakosság összetétele gyökeresen megváltozott az idők folyamán. Az elhagyott bányászkolóniák barakklakásaiba cigány családok költöztek be, a bányász generációk kultúráját az etnikai csoportok kultúrája váltotta fel. Létrejött a keleti városrész peremén egy zárt, sajátos habitus és normák alapján elkülönülő társadalmi réteg. A politikai és gazdasági változások következtében az óvodába járó gyermekek szociális helyzete igen szélsőséges lett, a létszámunk több mint 80 % - a hátrányos helyzetű.

Nevelőtestületünk a Keleti Városrészi Óvoda saját Pedagógiai Programja szerint dolgozik. Kiemelt feladatunk a tehetséggondozás,

hátránykompenzálás, környezettudatos szemlélet alakítása. Tehetséges gyermekeink számára kiváló fejlődési lehetőséget nyújt az „Így tedd rá” táncos mozgásfejlesztés. A 2014/2015-ös nevelési évben csatlakoztunk a Bozsik programhoz, melynek keretén belül heti rendszerességgel fociedzésen vesznek részt óvodásaink, időszakonként focikupán mérjük össze tudásunkat más csapatokkal.

2016-ban elnyertük a Kincses Kultúróvoda címet, mely pályázat lehetőséget adott arra, hogy számos kulturális eseményen vegyünk részt.

2016 őszén elnyertük a Zöld óvoda címet. 2019-ben újra pályáztunk a Zöld óvoda címért, amit ismét sikeresen elnyertünk. Távlati célunk az Örökös zöld óvoda cím elnyerése. Növényekkel borított udvarunk remek lehetőséget biztosít a gyermekek környezeti neveléséhez. Óvodánk zöld övezetben helyezkedik el, családi házak között. A közvetlen természeti környezetünkben tett séták, kirándulások sok lehetőséget adnak a közvetlen tapasztalatszerzésre, az élmények ábrázolására, az alkotó képzelet működtetésére. Erősítjük gyermekeinkben a természetvédő-, óvó szemléletmódját, érzelmi és vizuális és kulturális síkon.

Somogyi Tagóvoda

Óvodánk Pécs külvárosában található, két vegyes életkorú csoporttal működik. Gyönyörű zöld udvarunk fákkal, virágokkal teli, udvari játékokkal jól felszerelt, biztonságos, biztosítja egészségük megőrzését, lehetővé teszi mozgás és játékigényük kielégítését. Óvodai csoportszobáink barátságosak, berendezése célszerű, nyugalmat, otthonosságot áraszt.

Óvodánk fő szemlélete a nyugodt, derűs, családias, szeretetteljes légkör megteremtése. Közös szemlélet kialakítására törekszünk a szülőkkel, társintézményekkel. Nevelőtestületünket jellemzi a megújulásra való törekvés, a szakmai kreativitás és nyitottság.

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezeti kultúra fejlesztésére, a környezettudatos magatartás alakítására. Több alkalommal megnyertük a

"Zöld óvoda" címet. Fontosnak tartjuk a gyermekek környezettudatos gondolkodását, a szülők szemléletformálását. Pályázati forrásból biztosítottuk a lovaglást.

Kiemelt szerepet kap az egészséges életmódra nevelés is, a gyerekek életkorához szükséges testi-lelki feltételek megteremtése és biztosítása. 2020-ben kerül átadásra foci pályánk, mellyel célunk, gyermekeink mozgás és sportszeretetének megalapozása. Mozgás által fejlődjön mozgáskultúrájuk, mozgáskoordinációs képességük. A "Bozsik Ovi Foci Programba" heti rendszerességgel edzésen vesznek részt gyermekeink. Rendszeres résztvevői vagyunk a Bozsik fesztiváloknak.

Mazsorett foglalkozásokat szervezünk a lányoknak délutánonként. Valamint a Városi úszás oktatás keretein belül, úszni hordjuk a nagycsoportos gyerekeket.

Pedagógiai munkánkat logopédus, gyógypedagógus, pszichológus segíti. Hitoktatásra a lehetőségét biztosítjuk.

A település bányász múltja tekint vissza, hagyományait megőrizzük, ápoljuk. Igyekszünk a lakosság kulturális életében aktív szerepet játszani. Részt veszünk a település közösségi, hagyományőrző rendezvényein. Folyamatosan tartjuk partnereinkkel a kapcsolatot, közös programokkal színesítjük, gazdagítjuk óvodai életünket.

Vargha Damján Utcai Tagóvoda

„Ha madarat szeretsz, égbolt légy, ne kalitka” (Szabó T. Anna)

Óvodánk, a pécsi Vargha Damján Utcai Tagóvoda barátságos, nyugodt, családi hangulatával vonzó hely a gyermekek számára. Intézményünk 2020 nyarán elnyerte a „Kincses Kultúróvoda” címet és az ezzel járó díjazást, melyet kulturális programokra fordítunk.. Hitvallásunk, hogy lehetőséget kell teremteni a gyermekeknek gyermeknek maradni, és megélni azt, annak minden csodájával. Közös célunk a szülőkkel karöltve

minél több lehetőséget kínálni a gyermekeknek a tapasztalatszerzésre, hogy az óvodából kilépve jól tájékozódhassanak a világban, és bátran szembe nézzenek annak egyre változó kihívásaival. Óvodánk három csoportos, 75 férőhelyes. Pedagógiai programunk a játékra és a gyermeki kompetenciák kialakítására, fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. Célunk, hogy az óvodánkba járó gyermekek szeretetteljes, biztonságos, inkluzív közegben az egyéni fejlődési ütemüknek megfelelően fejlődhessenek. Óvodánkban elsődleges az egyéni bánásmód, a differenciálás biztosítása, valamint az elfogadó-befogadó szemlélet.

Legfontosabb alapelveink, preferált értékek a nevelőmunkánkban

- ✓ Gyermekközpontúság
- ✓ Érzelmi biztonság megteremtése
- ✓ Differenciált személyiségfejlesztés
- ✓ Esélyegyenlőség megteremtése, hátránykompenzálás
- ✓ Élmény gazdag mindennapok biztosítása
- ✓ Sokoldalú megtapasztalás elősegítése
- ✓ Tehetséggondozás
- ✓ A játék, mint a gyermek legfontosabb tevékenységi formájának előtérbe helyezése

A mindennapos mese és játékba ágyazott tanulás az olyan alapvető gyermeki szükségletekre épül, mint az érdeklődés, kíváncsiság, mozgásigény, alkotó tevékenység. Óvodánk udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Úgy igyekszünk kialakítani, hogy évszakonként sokféle tevékenységet biztosítson a gyermekeknek. Udvarunkon füves, fás, virágos, aszfaltos, homokos terület egyaránt található asztalokkal, padokkal. A gyermekvédelem, az esélyegyenlőség, esélyteremtés mellett a másik, hasonlóan hangsúlyos feladatunk a tehetséggondozás, amely területen nagyon jó eredményeket értünk el: sokoldalú mozgásfejlesztés történik, valamint egyéb sport programok – úszás, Törp foci, városi- és városrészi rendezvények -, amelyeken örömmel veszünk részt. A másik két tehetséggondozó programunk a kreatív

műhely és a népi játék, gyermektánc szintén rendszerességgel működik. Mindhárom lehetőség nagyon kedvelt a gyermekek körében, és tapasztaljuk ezek sokoldalú fejlesztő hatását. A tehetséggondozásra minden nevelési területen nagy hangsúlyt fektetünk. Büszkék vagyunk versmondó napunkra - amelyet a költészet napja alkalmából évek óta mi rendezünk. A gyermekek érdekében elengedhetetlen az intézmény és családok közötti nyitott és szoros együttműködés, a jó kapcsolat, rendszeres kommunikáció, a gyermekekért vállalt közös felelősség és a nevelési elvek, értékrend megbeszélése.

Óvodánk minden dolgozója meggyőződéssel vallja, hogy az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, nyugodt, derűs környezetben felnövő gyermekekből lesznek kiegyensúlyozott, boldog felnőttek.

Vasasi Tagóvoda

A Mecsek lábánál elterülő Pécs városához csatolt 2800 fős településen működik óvodánk. Az erdei környezetben, parkos, dombos vidéken található külváros a falu jellegzetességeit és hagyományait megőrizve, ötvözte a városi szokásokkal. Kiterjedt partnerkapcsolati rendszer építettünk ki a helyi szervezetekkel és óvodánk aktív, meghatározó részévé vált a település kulturális életének. Az emberek nagy része ma már a városban dolgozik, de szerencsére sok az újonnan ideköltözött fiatal is, akik idemenekülnek a város forgatagából.

A bányászmultra visszatekintő településen, ahol kiemelt hangsúlyt kap őrseinkre való emlékezés és tiszteletadás, ahol fontos a népi hagyományőrzés, e szemléletből kiindulva alakítottuk ki helyi értékeinket. Hagyományainkat kincseknek tekintjük, mely fontos szerepet játszik az

1.számú melléklet

óvoda befogadó, hátránycsökkentő és preventív szerepére, a gyermekközpontúságra a családorientált szemlélet megőrzésére.

Óvodánkba különböző társadalmi rétegből érkeznek a gyermekek és a szülők. A különbségek az iskolázottságból, anyagi helyzetből, az életvitelből

és a kulturáltság eltérő voltából adódnak. Fontosnak tartjuk az eltérő szociokulturális háttérből érkező

gyermekeknél a különbségek minimalizálását. Feladatunk, hogy nevelőmunkánk eredményeként megteremtsük az egyenlő esélyeket a gyermekek számára. Kiemelt nevelési feladatként előtérbe helyeztük a hátránykompenzálást és a tehetséggondozást egyaránt. Mindezek megvalósulását egy jól képzett, szakmailag felkészült, azonos pedagógiai értékeket valló nevelői és alkalmazotti testület teszi lehetővé.

Céljainkat, kiemelt feladatainkat a helyi adottságokhoz igazított innovatív tevékenységekkel szeretnénk minél hatékonyabban elérni. 2019 elnyertük a Kincses Kultúr Óvoda és a Biztonságos Óvoda címet.

Zsolnay Vilmos Utcai Tagóvoda

Óvodánk Pécs, közismerten „Gyárvárosnak” nevezett részén helyezkedik el, közös épületben a zenei nevelést művészi szinten oktató, nagy múltú Szieberth Róbert Általános Iskolával.

Három csoportunkban – pipitér, pitypang, búzavirág csoport –, lehetőleg azonos életkorú gyermekeket igyekszünk együtt nevelni.

Nevelői közösségünknek hat óvodapedagógus, egy pedagógiai asszisztens és négy dajka néni a tagja. Egyik erősségünknek tartjuk a változó szakmai kihívásokhoz illeszkedő, egységes nevelési elveket valló, lendületes, innovatív nevelőtestületet.

A pedagógiai programunk tág teret nyújt a nevelési törekvéseink megvalósításának, és lehetőséget biztosít arra, hogy a napi gyakorlatban

1.számú melléklet

megjelenhessenek a helyi közvetlen környezet múltjának és jelenének értékei, szépségei. A külső partnerkapcsolatok építése, ápolása során pedig módunk nyílik a helyi kulturális és közművelődési intézményekkel együttműködve, a gyermekek számára olyan ismereteket, programokat,

élményeket nyújtani, amelyek megalapozzák a kultúrához és a művészetekhez viszonyuló pozitív attitűdjüket.

2015 óta a nagycsoportban sikeresen alkalmazzuk a Mesezene-zenezőrej programot, megkönnyítve a gyermekek számára az óvoda iskola átmenetet.

Óvodánk arculatát jelentős mértékben meghatározza,

hogy tagjai vagyunk a „Zöld Óvodák” hálózatának, a környezettudatos szemléletet a mindennapok része a csoport szobában és az udvaron is. 2018-ban elnyertük a Kincses Kultúróvoda címet. A környezettudatos szemlélet alakításának nagyon fontos része a néphagyományok ápolása, és az ehhez kapcsolódó jeles napok sokrétű, élményeket biztosító megünneplése, megélése. A másik kiemelkedő területünk a zenei nevelés minél magasabb szintű közvetítése, amelyet partner iskolánk számos sokszínű programmal támogat.

***Az intézmények által kidolgozott jó
gyakorlatok részletes ismertetője***

„A beszédzavarral, nyelvi késéssel rendelkező óvodáskorú gyermekek ellátása, fejlesztése.”

Az európai uniós állásfoglalások hangsúlyozzák a társadalmi méretű integrációt, vagyis, hogy hátrányos helyzete, speciális problémái miatt senki ne legyen a társadalomban hátrányosan megkülönböztetve, valamilyen módon kirekesztve. Napjainkra az óvodapedagógia legnagyobb kihívása az integráció sikeres megvalósítása lett.

A megkésett beszédfejlődésű gyermekek egyre magasabb számban történő megjelenésére a szakemberek és a törvényhozók is felfigyeltek. Ennek hatására az 5. életévüket betöltött gyermekek mellett a 3. életévüket betöltött gyermekek is logopédiai szűrésben részesülnek (KOFA 3). A korai szűrésből általában kimaradnak azok a gyermekek, akik 2.5, vagy 4 évesen kezdik meg az óvodát, valamint ez a szűrés sajnos nem mindig hiteles, mivel a szülőnek kell kitöltenie, így nagyon szubjektív, és gyakran a válaszok nem fedik a valóságot.

A beszédfejlődés szakaszai:

- **sírás, gőgicsélés, gagyogás** - hallás fejlődése, a hangképző szervek érése, begyakorlása, utánzás.
- **szituatív beszéd** - egy szótagos szavak (dajkanyelv), a szavak jelentése még helyzethez és nem tárgyhoz kötött, emiatt gyakran csak az anya érti, mert ő ismeri a társuló helyzetet, nincs fogalmi általánosítás (pl. üveg csak a cumisüveget jelenti).
- **kontextusos beszéd** - logikai összefüggések, kétszavas mondatok, cselekvésbe ágyazott beszéd, önmagának szánt beszéd (játékát gyakran kíséri beszéddel).
- **absztrakt beszéd** - 3. életév után, szavakra szóval válaszol, beszédében képes múltban történt eseményt felidézni.
- **összefüggő beszéd** – óvodáskorban nő a beszédaktivitás; a gyermek megismerési vágya aktivizálja gondolkodását, ösztönzi

beszéde-tevékenységét; a gondolkodás fejlődése a beszéd fejlődését eredményezi; a mintát a gyermek elsősorban az anyától kapja, ami nagyon különböző lehet.

A beszédben való akadályozottság okai az alábbiak lehetnek:

- *organikus* (A hangképző szervek organikus hibája, hallássérült, vagy az agyműködés, ill. az idegrendszer szervi zavara,)
- *funkcionális* (bizonyos észlelési zavarok)
- *pszichés*
- *környezeti tényezők* (leggyakrabban ingerszegény környezet).

A beszédben való akadályozottság általános jellemzői:

A gyermekkori beszédzavarok többsége anyanyelvi elsajátítási zavar.

A beszédben akadályozottság legjellemzőbb jegye, hogy a kommunikációs zavar során hiányzik, vagy torzul a hangzós beszéd: folyamatossága, ritmusa felbomlik, sérül a beszéd érthetősége, jellegzetes hibák mutatkoznak a beszédben és a későbbiekben az írásban is.

Kifejező beszédzavar

Fejlődési zavar - a gyermek mentális korához képest lényegesen alacsonyabb színvonalon fejezi ki magát, de a beszéd megértése normális. Korai jele lehet - kétéves korában még nem tud kimondani egy-egy szót, vagy hároméves korában hiányoznak a két – két szavas szerkezetek.

Jellemző, hogy a gyermek beszédfejlődési zavar ellenére keresi a kommunikációs lehetőségeket, gesztusokat, mimikákat használ vagy egyéb nem verbális módon fejezi ki magát. Gyakran társul a hangok képzésének zavara, vagy érzelmi problémák is előfordulhatnak. Gyakori tünetek: beszédzavar, figyelmetlenség, koncentrációs nehézségek, romló iskolai teljesítmény, túlzott mozgékonyság, agresszivitás, dühkitörések, ingerlékenység, izgatottság, érzelmi labilitás, hangképzés zavara munkavégzéssel kapcsolatos nehézségek, társadalmi kapcsolatok,

csökkenése, szorongás, figyelmetlenség, ingerlékenység, nyugtalanság, gyakran indokolatlanul reagál erőszakosan, képtelen egy-helyben maradni.

A kifejező beszédzavar esetén szakszerű logopédiai kezelés szükséges.

Az óvodapedagógusok számára egy 20-25 fős csoportlétszám mellett, egyre nagyobb kihívást jelent a befogadás során a beszédproblémás gyermekek megértése, szobatisztaságra nevelése, esetleges egyéb viselkedési problémák kezelése. A szülők gyakran nem érzik az adott helyzetet problémának, nincsenek ismereteik arról, hogy mivel is van gond. Ezért kerestük azokat a megoldási lehetőségeket, mely segíti a családokat gyermekük beszédindításában, szobatisztaságra nevelésében, esetleg egyéb viselkedési problémák megoldásában a zökkenőmentes beilleszkedés érdekében. Ebben vállalt támogató és tanácsadó szerepet az óvodapszichológus, akinek a segítségével alakítottuk ki ezt az innovatív programot a már ismert PDCA elv mentén.

PDCA: fejlesztő folyamatok, tevékenységek: céljuk, hogy valamilyen problémát megoldjanak, megoldási javaslatot dolgozzanak ki. A megoldási javaslat, ami általában a napi működést módosítja, - nevelőtestületi elfogadás után beépül a napi tevékenységek rendszerébe.

P (Plan) Tervezés – Kitűzzük a célt, megtervezzük a megvalósítást. Például meghatározzuk a meglévő folyamat vagy tevékenység kulcsproblémáit, megtervezzük, hogy azokat hogyan lehetne megoldani.

D (Do) Megvalósítás – Megvalósítjuk, végrehajtjuk a tervet.

C (Check) Ellenőrzés és értékelés – Ellenőrizzük és elemezzük, hogy amit terveztünk, az működik-e, elértük e vele a kitűzött célt.

A (Act) Beavatkozás – Beavatkozunk és módosítjuk a folyamatot, ha szükséges.

Az innováció folyamata:

1. Tervezés:

- A nyílt napon, játszóház alkalmával, óvodai beiratkozás alkalmával, vagy első szülői értekezleten feltáró beszélgetések kezdeményezése a szülőkkel, a gyermekek általános aktuális állapotáról, fejlettségi szintjéről az előzetesen említett problémákról. (Szobatisztaság, beszéd, étkezés, magatartás, alvási szokások, hiszti kezelése, egyéb szokások, beszoktatás nehézségei.)
- Óvodapedagógusokon kívül az óvodapszichológus támogató jelenléte az első szülői értekezleten (június első hete), ahol felajánlja hosszútávú segítségét és ismerteti, miben tud a szülők segítségére lenni, mely a tervek szerint a befogadás ideje alatt hetente egyszer Szülői klub formájában valósul meg.
- Problémák korai kiszűrése, közös megoldások keresés a szülők bevonásával.
- Óvodapedagógusok tehermentesítése az esetleges probléma szembesítése alól.
- Konkrét cél a megkésett beszédfejlődésű gyermekek, valamint egyéb problémák feltárása, kiszűrése, további segítség nyújtás.
- Óvodavezető munkatervbe betervezi, hogy novemberben az óvoda logopédusa az óvodapedagógusok számára elméleti és gyakorlati továbbképzést tart a nyelvi késéssel rendelkező és beszédben akadályozott gyermekekről.
- Mivel a mozgás a beszédindítás alapja, ezért megfelelő mozgásfejlesztés megszervezése.
- Külső és belső továbbképzéseken, szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken való részvétel biztosítása az óvodapedagógusok számára.
- Szükséges eszközbeszerzések igényfelmérése, megvalósítása.
- Szakmai együttnevelés megvalósítása a partnerekkel.

- Partnerkapcsolatok kiszélesítése, együttműködés lehetőségeinek feltárása.

2. Megvalósítások folyamata:

- A befogadás alkalmával, amikor már a gyermek nem igényli a szülő folyamatos jelenlétét, a szülők számára hetente egy alkalommal nyílt szülői klubot szervez az óvoda pszichológusa, aki a beszoktatás problémáival kapcsolatban tanácsokkal, segíti a szülőket.
- Az első két alkalom során nyitott a csoport, majd a harmadik foglalkozástól zárt csoporttá válik, ahol már konkrét terv alapján konkrét problémák feldolgozására kerül sor. A zárt csoport még két alkalommal találkozik, majd szükség szerint később egyéni megkeresésre van lehetősége a szülőnek az egyéni probléma megoldására. A csoport szabálya szerint a szülők „ötletelgetnek” egymás között, keresve az elfogadható megoldásokat és ezt a beszélgetést támogatja, kontrolálja az óvodapszichológus.
- Az óvodapszichológus évente 3-4 alkalommal hospitál az óvodai csoportokban és konzultál az óvodapedagógusokkal a további problémák megoldásáról, segítséget nyújt a szükséges hivatalos papírok kitöltésében. (Szakértői, Nevelést tanácsadói stb.)
- Az óvodapszichológus részt vesz a szülői értekezleten, ahol tájékoztatja a szülőket a szülő felelősségvállalás, a szülői kompetenciák, a döntési képesség szerepéről és megvalósítási lehetőségeiről, az óvoda és család hatékony együttnevelése érdekében.
- Az óvoda logopédusa (lehetőség szerint) belső szakmai továbbképzést tart az óvodapedagógusok számára, ahol bemutatja a beszédfejlődés folyamatát, és gyakorlati javaslatokat tesz arra, hogyan segíthetjük a hétköznapiak során a gyermekeket a nyelvindításban, helyes artikuláció kialakításában, beszédértés fejlesztésében. Ezután egyeztetés szükséges, hogyan tudjuk egymás munkáját hatékonyan segíteni.
- A logopédus elvégzi a 3 és 5 évesek kötelező szűrővizsgálatát, rendszeresen konzultál a fejlesztendő folyamatokról, javaslatot tesz az óvodapedagógusnak, szülőknek a további feladatok elvégzésére.
- Az Intézményi Szociális Segítő támogatja az óvodapedagógusok munkáját.

Probléma esetén felveszi a kapcsolatot a szülővel, ha szükséges a gyermek érdekében történő további intézkedés, a problémával az illetékes hatóságok felé fordul. (pl: segíti a szülők meggyőzését a szakemberrel való együttműködésre, családlátogatással támogatja a rendszeres óvodába járás betartását.)

3. Ellenőrzés, értékelés:

- A szülők és óvodapedagógusok véleményének, elégedettségének felmérése a befogadás tapasztalatairól.
- A kezdeményezés hatékonyságának vizsgálata.
- A funkcionális működés és a célok megvalósulásának ellenőrzése.
- Óvodapszichológussal egyeztetés a családi klub tapasztalatairól, azok írásbeli rögzítése.
- Szakmai team felállítása, konkrét esetmegbeszélés.
- Változtatási javaslatok összegyűjtése.

4. Beavatkozás, szükség esetén új terv készítése:

- Fejlesztési irányok egyeztetése, kijelölése.
- Új terv készítése, határidők megjelölésével.
- Konzultáció a szükséges szakemberekkel. (Gyermekeorvos, védőnő, logopédus, gyógypedagógus, óvodapszichológus)
- Szülők figyelmének felhívása szakrendelés felkeresésére. (Hallás, látás, fogászati, beszédszervek neurológiai, nevelési tanácsadó vizsgálata)
- A beszédindítás alapja a mozgásfejlesztés, ezáltal: Mozgás terápia, TSMT torna, Ayres terápia, Alapozó mozgásfejlesztő foglalkozás bevezetése, megfelelő szakemberek felkutatása.

Eszperantó Utcai Tagóvoda

Őszi erdei óvoda:

A program célja: Az őszi természetben járva átélni a természettel való közvetlen kapcsolat élményét, felfrissülni testileg, lelkileg egyaránt. A mozgás öröme mellett gyönyörködni az őszi természet megannyi szépségében. Ezeknek a pozitív élményeknek a hatására alakulnak a gyermekekben környezetbarát magatartásformák és fejlődik egész személyiségük.

Tavaszi erdei óvoda: Tavaszi kincskeresés

Program célja: mintát adjon arra, hogyan ismerhetik meg az óvodáskorú gyermekek a közvetlen és tágabb környezetüket változatos és cselekvő módon. A környező világ megismerésére való nevelés folyamatában a játékfajták változatos alkalmazására nyílik lehetőség.

Pákolitz István Utcai Tagóvoda

„Mosolygós napok” mottó alapján szervezett mindennapok

A Mosolygós Napok során közvetített értékekkel olyan változást tudunk előidézni, amelyek az egyénekre, csoportokra, szolgáltatókra és szervezetekre is pozitívan hatnak.

Az óvodai nevelésünk preventív szerepére alapozottan és a minőségi és befogadó neveléshez-oktatáshoz igazítottan keressük a problémák enyhítéséhez, megoldásához vezető tevékenységeket, forrásokat. **A hátránycsökkentő prevenciós folyamatot a partnerkapcsolat kialakítására, a partnerhálózat kiépítésére használjuk fel, valamint a horizontális tanulási lehetőség is benne rejtőzködik.**

A tanulói lemorzsolódás megelőzését szolgáló preventív tevékenységünk intézményi együttműködése során differenciált pedagógiai támogatást is tudunk egymásnak nyújtani. Az integrált és inkluzív nevelés komplex folyamatában pozitív szemlélet alkalmazásával történik a pedagógiai eszközrendszerünk kialakítása/továbbfejlesztése.

A kidolgozott innováció újszerű, mert a konkrét adottságok, viszonyok ismeretében, ki nem használt, korábban fel nem ismert lehetőségeket, új kombinációkat alkalmaz.

Hatékony:

- a szervezet alakulására, mert csapat-, csoport- és egyéni munkát is kíván
- a gyerekközösségek alakulására,
- az egyén szocializációjára,
- az egyéni fejlődés elősegítésére,
- az elsődleges- és a másodlagos partnerkapcsolatok alakítására,
- a partneri hálózat kiépítésére.

Megvalósításhoz szükséges feladatok:

- a szervezeti tagság egységes eszme és érték képviselésének kialakítása
- szervezetre, csoportokra, egyénekre, partnerekre bontott tudatos felépítés
- feladatok kiosztása, felelősök hozzárendelése
- partneri háló feltérképezése
- dokumentációs rendszerének kiépítése

Inspirálja az intézményfejlesztést, szervezetfejlesztést, fejleszti a gyermek- és pedagógus kompetenciákat, partnerkapcsolatokat.

Az esélyteremtést, hátránykompenzációt, méltányos óvodai nevelést szem előtt tartva a kirekesztés elleni küzdelem során érzékenyen és empatikusan fordulunk a családok és gyermekeik felé. Fokozott figyelmet fordítunk arra, hogy az otthonitól eltérő tapasztalást élményhatást, ismeret és tudásanyag megismerését biztosítsunk a gyermekeinknek és családjaiknak egyaránt.

Az óvoda befogadó, hátránycsökkentő és preventív szerepére, a gyermekközpontúságra a családoorientált szemlélet megőrzésére, a partnerkapcsolat alakítására, mélyítésére a „Mosolygós napok” mottóhoz igazítottan szervezzük a mindennapjainkat.

A mosolygós napok bevezetésével, módszertani alkalmazásával más fajta szemlélet módot adunk az óvodásoknak, szüleiknek, kollégáknak, hogy könnyebben tudjanak szembe nézni a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal. Tudatosítani kívánjuk bennük a pozitív együtt gondolkodást, a pozitív hozzáállás erősítését önmagunkban, társainkban, környezetükben, hogy javuljon a problémamegoldó képességünk, erősödjön az önmagukba vetett hitünk.

A különbözőség elfogadására épített együttnevelés során figyelünk az emberi értékekre, elismerjük azokat, és személyes példamutatással is előjárunk.

Elsődleges célunk olyan optimista, magabiztos és kitartó óvodások nevelése, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat, és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező iskolássá, majd felnőtté válnak.

A mosolygós napokban helyet kapnak a **Boldogságórák** is, melyeknek szintén vezérfonala, hogy könnyebben néznek szembe a gyerekek a kihívásokkal, képesek lesznek megbirkózni a problémákkal, valamint **lehetőséget adnak a testi-lelki egészségük megtartásához. A Boldogságórák biztosítják a résztvevőknek a folyamatos önismereti fejlesztést és a lelki egészségüket is tápláló kompetenciáikat, mert**

- a másokkal töltött minőségi idő kulcseleme a boldog életnek és a kutatók szerint a boldogság receptjének legfontosabb összetevője,
- a boldogság viszont leginkább kapcsolataink minőségének függvénye.
- a mosolynak feszültségcsökkentő
- a pozitív gondolkodásnak pedig személyiségformáló hatása van.

Ezért az e fajta gondolkodás átadása és fejlesztése hosszútávon a minőségi időtöltésre ad lehetőséget, ahol jó hangulat, móka, s kacagás tölti be az együttléteket.

A boldogságórákon végzett gyakorlatok erősítik az önbizalmat, a kitartást, a koncentrációs képességet, a divergens (nem szokványos, eredeti) gondolkodást, kreativitást.

Várható eredmény:

- Csökken a csoporton belüli agresszió
- Fejlődik a gyermekek problémamegoldó készsége
- Szélesedik a gyermekek látóköre és gondolkodásmódja
- Testi, szellemi és társas erőforrásokra épít
- A negatív érzelmek ellensúlyozása
- Hozzájárul az empátia képesség erősödéséhez, a segítőkészség fokozásához, a társak sikere feletti öröm érzéséhez.
- Új szemlélet átadásán keresztül a gyermekek s felnőttek megtanulják pozitív módon értelmezni a környezetüket és konstruktívan hozzáállni az előttük álló kihívásokhoz.
- A szocializációs folyamatok megerősítését célzó differenciált tevékenységek valósulnak meg.

Vasasi Tagóvoda

Kincskeresés a hagyományok útján

Az iskolai lemorzsolódás megelőzése a komplex fejlesztésekkel, amely egy élményalapú tudás elsajátításával, a közösségi nevelés által, egy hatékony innovatív programban valósul meg.

A bányásmúltra visszatekintő településen, ahol kiemelt hangsúlyt kap ősseinkre való emlékezés és tiszteletadás, ahol fontos a népi hagyományőrzés, e szemléletből kiindulva alakítottuk ki helyi értékeinket.

Hagyományainkat kincseknek tekintjük, mely fontos szerepet játszik az óvoda befogadó, hátránycsökkentő és preventív szerepére, a gyermekközpontúságra a családorientált szemlélet megőrzésére. Valljuk, hogy a hagyományokat nem megőrizni, hanem megélni kell. A szemlélet átadását egész alkalmazotti közösségünk magáénak érzi, és kiemelt feladatának tekinti. Az innovációs tevékenységünk **„Kincskeresés a hagyományok útján”** egy helyi hagyományokra épülő programsorozatot takar, mely átszövi a teljes nevelési évet a teljes óvodai életet. A programsorozat záró rendezvényei, már az egész települést megmozgatják. Biztosítanak egy hátránycsökkentő prevenciós folyamatot, a partnerkapcsolatok kialakítását, tovább gondolását, valamint a horizontális tanulás lehetőségének megteremtését. A készülődési folyamatokon keresztül rengeteg sok új, élményalapú ismerettel gazdagodnak gyermekeink, mely szolgálja az iskolai lemorzsolódás megelőzését, segíti a befogadó nevelést és könnyebben kialakítható egy egymás iránt érzékeny, elfogadó gyermekközösség.

Programsorozat: Hagyományőrző bányásznapi, Állatok világnapja, Szüreti fesztivál, Téma napok (Márton nap, Adventi készülődés, Húsvéti barkácsolás), Télűző farsang, Nemzeti ünnepünk, Víz világnapja, Föld napja, Szent György nap, Madarak és fák napja.

Kapcsolódó tevékenységek: Múzeumlátogatások (bányász, helytörténeti, tojásmúzeum, vadászati kiállítás, természetrajz múzeum), interaktív bábelőadás, Táncház, „Így Tedd Rá” néptánc oktatás óvodásoknak, zenebutik komplex zenei és képzőművészeti foglalkozás, Meselámpa olvasásra nevelő jó gyakorlatunk, Bábszínház, Planetáriumi látogatás, Közeli várlátogatás, lovaglás, akadályverseny, kirándulások.

Jó gyakorlat célja:

- Egy befogadó, családközpontú óvoda megteremtése és a múltunkat tisztelő, népi hagyományainkat ápoló nemzedék kinevelése.
- A falusi jelleggel bíró település kulturális életének színesítése közben, az érzékenyítés megvalósítása, gyermekeink erkölcsi és érzelmi nevelésének fejlesztése.
- A közösségi élet, a társas kapcsolatok erősödésének, belsővé válási folyamatának megalapozása és tovább örökítése az iskolába.
- Sok új ismeretátadás a múltunkra, őseinkre való emlékezéssel, a népi kismesterségek megismerésével, a programsorozatra hangolódás közben.

Várható változások:

- Új innováció, az új módszertani elem a befogadó nevelést és az integrációt segíti elő.
- Hagyománytisztelő nemzedék kinevelése
- Gyermeki kompetenciák fejlődése
- Partneri kapcsolatok erősödése.
- Pedagógiai értékek eszmék megerősítése

Ellenőrzés, Értékelés:

- Elégedettségi kérdőív a szülők, nevelőtestület és egyéb partnerek körében.
- Résztvevők aránya
- Szociális és társas kapcsolatok, közösségi szokások kompetenciájának mérése
- Beszámolók, reflexiók
- Gyermeki fejlődés nyomon követése

Beavatkozás:

A mérés-értékelés eredményei alapján vizsgáljuk az innováció hatását, eredményességét illetve az eredmények tükrében határozzuk meg a fejlesztés irányvonalát.

„Csak pár lépés az iskola”

Óvoda-iskola átmenetet segítő program

A Helyzetelemzés egyértelműen bizonyította, hogy óvodánk és a Szieberth Róbert Általános Iskola és Alapfokú Művészei Iskola számos területen együttműködik. Ezeket a tartalmakat fontosnak tartjuk rendszerezni, évente együttműködési megállapodásba foglalni.

A mind két fél számára előnyös tevékenységek, programok hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek az óvoda iskola átmenetet a lehető legzökkenőmentesebben éljék meg. A partneriskolánkban zenei területen alapfokú művészeti oktatás is folyik. A hozzájárulásukkal óvodásaink az iskolába lépést megelőzően is rendszeresen találkozhatnak zenei tartalmakkal. A foglalkozások minden óvodás gyermek számára térítésmentesen hozzáférhetőek, és alapul szolgálhatnak a tehetségígéreték megtalálásának, a későbbi iskolai tehetséggondozásnak. Közös szakmai együttműködés eredményeként óvodánk nagycsoportban alkalmazzuk a mese-zene módszert, ami célzottan szolgálja az iskolai olvasástanulás megalapozását, így az óvoda iskola átmenetet.

Innovációink területei:

- Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését célzó eddigi tevékenységeinek rendszerezése,
- Együttműködési megállapodás megfogalmazása a két intézmény között.
- Az iskolai olvasás-elsajátítás hatékonyabbá tételének céljából a mese-zene módszer alkalmazása az óvoda nagycsoportjában.

Az innováció kidolgozása során szem előtt tartjuk, hogy nem minden gyermek választja a partner iskolánkat.

Ezért nagyon fontos, hogy az innováció tartalma, tevékenységei minden gyermek számára segítse az iskolai beilleszkedést, a hátránykompenzálást, a tehetséggondozást.

Gyermekprogramok: „Zene óvoda”, „Iskolakóستولगतó”, Ovi-foci, „Zenei meglepetéspercek”

Március 15-ei ünnepélyen való részvétel.

Szakmai együttműködés tartalma:

- A nagycsoportosoknak tartott szülőértekezleten bemutatkozási lehetőség biztosítása,
- Az elsős tanítók meghívása a nagycsoportosok „Adventi teadélután”, és az Évzáró ünnepély programjára.
- Hospitálási lehetőség folyamatos biztosítása mindkét fél részéről.
- A Mesezene-zenezőrej módszer alkalmazása a nagycsoportban.

Az innováció várható eredményei:

- Az óvoda és az iskola között az együttműködési megállapodás tartalmi elemeit évente rögzítjük.
- Betekintésünk nyílik egymás munkájába megteremtve egy későbbi óvoda – iskola munkaközösség megalakításának lehetőségét
- Minden nagycsoportban alkalmazzuk a mese-zene módszert, amelynek a segítségével az iskolában olvasás-elsajátítás hatékonyabbá válik. A már ismert tevékenység segíti a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtését az iskolában.
- A gyerekek és szüleik az óvoda és az iskola közös programjai révén megismerik az iskolai környezetet és az ott folyó nevelőmunkát.
- A védőfaktorok erősödnek:
 - „Társas kapcsolati háló szélesítése”: a szülők és a pedagógusok közt könnyebben kialakul a gyermek egyéni fejlődését támogató kapcsolat.
 - „A szülői neveléssel és a gyermeki fejlődéssel kapcsolatos ismeretek erősítése a szülőknél”: a szülők ismeretei gyarapodnak a gyermeki képességek, viselkedések terén.

„Könnyű már az iskolatáska...”

az óvoda-iskola átmenetet megkönnyítő programsorozat

Az innovációnk kiindulópontjai:

1, A „Mérőldkő” dokumentumok elkészítése során előtérbe kerültek meglévő, jól működő helyi értékeink, hagyományaink ezeket szeretnénk továbbfejleszteni, módszertanilag megújítani, új elemekkel színesíteni, hogy az új generáció gyermekeinek jobban megfeleljen és ezáltal biztosítsa a sikeresebb iskolakezdést.

2, A szülői és az óvodai nevelés célkitűzésének, értékrendjének távolodása. Folyamatosan nő a szakadék a HH, HHH-s, vagy/és veszélyeztetett gyermekek és családjaik és a középosztálybeli, dolgozó családok és gyermekeik között. Az ebből eredő hátrányok meggátolják a gyermekek sikeres óvodai életét, eredményes iskolakezdését. A másik sarkalatos kiindulópont a digitális generáció jelenléte az óvodákban minden előnyével-hátrányával. Az Ő megismerésük, megértésük a legnagyobb pedagógiai kihívásnak számít. Nevelésük módszertani megújulást (IKT eszközök, projektpedagógia, családközpontú pedagógia, élménypedagógia stb.) és új szemléletmódot kíván a pedagógusoktól.

A program célcsoportja: az óvoda nagycsoportos óvodásai, a tanodába is járó HH, HHH gyermekek és családjaik, az óvoda nagycsoportos gyermekeinek szülői közössége.

Területei, tartalma:

„Menedék” elnevezésű tanoda szakembereivel erős kapcsolat kialakítása.

Jelenleg az óvoda közvetlen környezetében működő „élménytár” - „Menedék” elnevezésű tanoda szakembereivel folyamatos, napi szintű a kapcsolatunk. A kapcsolat fenntartása, bővítése, az ismeretek megosztása különböző csatornákon át kiemelt jelentőségű lenne a korai iskolaelhagyás, a lemorzsolódás és a családok jobb megismerése érdekében.

„Adventi teadélután” szervezése a családokkal, leendő elsőosztályos tanítók meghívásával.

A már hagyománnyá vált „Adventi teadélután” tartalmának bővítése a szülők aktivizálásával, új kapcsolati formák megismertetésével (szülő és gyermeke, gyermek és tanítók, szülő és az óvodapedagógusok, tanítók között) inkluzív pedagógiai módszertanok alkalmazásával, gyakorlati elemek átadásával. (Drámapedagógia, élménypedagógia, érzelmi intelligencia fejlesztése.) Leendő első tanítók meghívása és bevonása a programba.

Nagycsoporthoz, tematikus szülői értekezleten gyermeknap kirándulás megszervezése a szülőkkel közösen.

Közös gyermeknap kirándulás megszervezése a szülőkkel közösen ötletelve. A nap pontos megtervezése utazás, helyszín, résztvevők, látóvalók, belépők stb.

Célrendszerek megfogalmazása:

„Együttműködési formák erősítése a településen működő koragyermekkori fejlesztést is végző tanodával, civil szervezettel”.

„A tanulói lemorzsolódást megelőző óvodai preventív funkciók fejlesztése a partneri kapcsolatok segítségével.”

A megvalósításhoz elsődleges partnereinkkel együttműködési megállapodások készültek melyeket évente ellenőrzünk, felülvizsgálunk. Elsődleges partnereink a Szieberth Róbert Általános Iskola és Alapfokú Művészeti iskola és a „Menedék” elnevezésű civil szervezet, tanoda.

A helyzet várható megoldási eredményei az innováció megvalósításával:

Szélesedik a partneri háló, pozitív minőségi változás következik be a szülőkkel való kapcsolattartásban, aminek eredményeként a szülői értekezletek látogatottsága nő. A hatékony együttműködés nyomán, a

szülők bevonása által nagymértékben csökkenhet a korai iskolaelhagyás kockázata is.

Módszertani megújulással, ismereteink bővítésével a mai kor gyermekeit jobban megértjük, hatásosabban segíthetjük.

Az óvoda -iskola szorosabb együttműködése lehetővé teszi az átmenetek célozottabb megsegítését. A közeli tanodával való együttműködés, erős partneri kapcsolat erősíti az inkluzív óvodai nevelést, az esélynövelést, hátránycsökkentést.

A helyi innováció eredményességét mérő ellenőrző és értékelő dokumentációk az alábbi szabályzókból jelennek meg:

- szülői elégedettségmérés: kérdőív
- szóbeli interjú az iskolával, partnerekkel

Elégedettség mérés:

Akkor vagyunk elégedettek,

- ha a visszajelzések a programok sikeréről számolnak be,
- ha a partnerek elégedettek a rendezvények tartalmával, témájával.